FRANCIA NYELVTAN

GRAMMAIRE FRANÇAISE

Alexa NYELVISKOLA

Dr. Tóth Alexandra & Gali Kende

DR. TÓTH ALEXANDRA & GALI KENDE

FRANCIA NYELVTAN

GRAMMAIRE FRANÇAISE

Írta: Dr. Tóth Alexandra & Gali Kende

Első kiadás, 2025
© Minden jog fenntartva

Az író kizárólag az olvasó saját nyelvi felkészüléséhez történő felhasználására ad jogot. A könyv nem sokszorosítható, másolható semmilyen formában és értelemben: mechanikus vagy elektronikus módon, ideértve bármilyen internetes közlést, hangoskönyvet. A vevő nem jogosult a segédanyagot más személy részére továbbítani.

A könyv oktatási célokra is megvásárolható.

Jogtulajdonos: ALX Hungary Kft., Budapest
Web: https://alexanyelviskola.hu
Email: info@alxhungary.hu

ISBN 978-615-6589-3

Tartalom

1. Bienvenue dans le monde du français - Üdvözlet a francia világában 1
2. Prononciation - Kiejtés 9
3. Les noms I. – genres, noms composés, pluriel - Főnevek I. – nemek, összetett főnevek, többes szám 18
4. Les déterminants I. Les articles - Determinánsok I. Névelők 28
5. Les pronoms personnels - Személyes névmások 39
6. Le système des verbes: être et avoir (Az igék rendszere: être és avoir) 42
7. Indicatif I. Verbes en -er - Kijelentő mód I. -er végű igék 47
8. Indicatif II. Verbes en -ir et -re - Kijelentő mód II. -ir és -re végű igék 50
9. Les adjectifs. Accord et comparaison. Melléknevek. Egyeztetés és fokozás 53
10. Les nombres, les jours, les mois, les dates et l'heure - Számok, napok, hónapok, dátum és idő) 63
11. La négation. L'interrogation. - Tagadás. Kérdés 72
12. La coordination - Mellérendelés 75
13. Les prépositions + aller, venir - Prepozíciók + aller, venir 78
14. Les verbes semi-auxiliaires - Félsegédigék 86
15. Les structures impersonnelles - Személytelen szerkezetek 92
16. Le subjonctif présent – Kötőmód jelen ideje 95
17. L'impératif – Felszólító mód 102
18. Les verbes pronominaux – Reflexív igék 106
19. Les pronoms COD, COI, „en" et „y" – A tárgyas, részes, „en" és „y" névmások 108
20. Les adverbes et leur formation – Határozószók és képzésük 113
21. Les déterminants II. – les déterminants indéfinis –Determinánsok II. – határozatlan determinánsok 119
22. Le futur simple – Egyszerű jövő idő 122
23. La condition réelle – Valós feltétel 126
24. Les participes – Melléknévi igenevek 127
25. Le futur antérieur – Előidejű jövő idő 131
26. Les subordonnées – I: relatives – Alárendelt mellékmondatok I. – vonatkozói 132
27. Les subordonnées – II: circonstancielles et complétives – Alárendelt mellékmondatok II. – határozói és tartalmi 135
28. Les conjonctions – Kötőszók 137
29. Le passé composé et le passé simple – Összetett és egyszerű múlt idő 141
30. L'imparfait – Folyamatos múlt – imparfait 146
31. Le conditionnel présent – Feltételes jelen idő 151
32. Le plus-que-parfait – Régmúlt – plus-que-parfait 153
33. Le conditionnel passé – Feltételes múlt idő 155

34. La condition irréelle et impossible – Feltételes és lehetetlen feltétel 157
35. La concordance des temps et le discours indirect – Igeidőegyeztetés és közvetett beszéd 160
36. Le discours indirect – A közvetett beszéd 162
37. Gérondif, participe et adjectif verbal – Határozói igenév, melléknévi igenév, igenévi melléknév 165
38. La voix passive – Szenvedő szerkezet 167
39. Français standard et non standard – Hivatalos és informális nyelvhasználat 170
40. Temps peu utilisés: subjonctifs passés, passé simple, passé antérieur – Kevésbé használt igeidők: kötőmód múlt idejei, egyszerű múlt, régmúlt 173

1. Bienvenue dans le monde du français - Üdvözlet a francia világában

Üdvözöllek a francia világában

Tudtad, hogy már most is tudsz franciául néhány szót? Lehet, hogy soha nem tanultad tudatosan a nyelvet, mégis ismerősen csengenek ezek a szavak: *bonbon*, *parfüm*, *menü*, *garázs*, *plafon*, *hotel*, vagy akár *klisé*. Ezek mind-mind a francia nyelvből származnak – és bizony, ezek már az első lépések!

A magyar nyelv évszázadok során számos idegen szót átvett – ezek egy része a francia nyelvből származik. Ezek a szavak a legkülönfélébb témákban jelentek meg: divat, kultúra, gasztronómia, mindennapi élet, politika, stb.
Bár sok szó megőrizte eredeti jelentését, némelyiknél az módosult vagy új árnyalatot kapott a magyar használat során. Az alábbi táblázatokban témakörönként néhány közismert francia eredetű szót találsz, a francia megfelelőjükkel és nemükkel: *m* betű, ha hím- és *f* betű, ha nőnemű.

Hivatal, politika, hadsereg

Magyar szó	*Francia szó (neme)*	*Jelentés*
admirális	amiral (m)	haditengerészeti rang
attasé	attaché (m)	diplomáciai beosztás
apanázs	apanage (m)	rendszeres pénzjuttatás
avantgárd	avant-garde (f)	eredetileg katonai előőrs, később újító művészcsoport

Divat, öltözködés, viselkedés

Magyar szó	*Francia szó (neme)*	*Jelentés*
allűr	allure (f)	modor, viselkedés
blúz	blouse (f)	női felső
medál	médaille (f)	nyakláncra való ékszer
bizsu	bijou (m)	ékszerutánzat

Gasztronómia

Magyar szó	*Francia szó (neme)*	*Jelentése*
omlett	omelette (f)	tojásétel
fondü	fondue (f)	melegített sajtféle
briós	brioche (f)	édes péksütemény
majonéz	mayonnaise (f)	szósz
desszert	dessert (m)	étkezés végi édesség

Művészet, kultúra, színház

Magyar szó	*Francia szó (neme)*	*Jelentés*
sanzon	chanson (f)	lírai dal
kollázs	collage (m)	képekből összeállított mű
improvizál	improviser (ige)	rögtönözni
repertoár	répertoire (m)	előadható darabok listája
premier	première (f)	első bemutató

Lakás, háztartás, belső tér

Magyar szó	*Francia szó (neme)*	*Jelentés*
balkon	balcon (m)	erkély
garázs	garage (m)	autótároló
lavór	lavabo (m)	mosótál
komód	commode (f)	fiókos szekrény

Kommunikáció, társadalmi érintkezés

Magyar szó	*Francia szó (neme)*	*Jelentés*
affér	affaire (f)	ügy, eset – magyarban gyakran szerelmi
bravó	bravo (olasz, francia közv.)	elismerés kiáltása
randevú	rendez-vous (m)	találkozó, főként romantikus

Testápolás, higiénia, külső

Magyar szó	*Francia szó (neme)*	*Jelentés*
retikül	réticule (m)	női kézitáska
rúzs	rouge à lèvres (m)	ajakrúzs
parfüm	parfum (m)	illatszer

Egyéb, érdekes, játékos jelentésváltozással

Magyar szó	*Francia szó (neme)*	*Jelentés*
bagázs	bagage (m)	eredetileg „poggyász”, magyarban „gyülevész társaság”
mutyi	moitié (f)	eredetileg „fél”, magyarban susmus, sumákolás
kuss	couche (igei alak)	„feküdj!”, magyarban „csend legyen”
fridzsider	Frigidaire (márkanév)	hűtőszekrény

Miután átnéztük a legismertebb francia eredetű magyar szavakat, könnyen felmerülhet benned a kérdés: **„Jó, jó, de ezekkel még nem tudok mit kezdeni!”** Hiszen a szavak önmagukban hasznosak, de csak akkor válnak igazán élővé, ha mondatokban, kifejezésekben is látod őket.

A jó hír az, hogy **nemcsak szavakat ismersz már, hanem olyan francia kifejezéseket és mondatokat is, amelyek a magyar nyelvhasználók körében is ismerősek** – akár filmekből, éttermekből, könyvekből vagy a mindennapi életből. Lássuk most olyan **kész kifejezéseket vagy mondatokat,** amelyeket jó eséllyel **már hallottál vagy használtál is**, anélkül hogy tudtad volna, francia eredetűek:

Francia kifejezés	**Jelentés magyarul**	**Megjegyzés / használat**
C’est la vie!	Ilyen az élet!	Filmekben, mindennapokban
Bon appétit!	Jó étvágyat!	Éttermekben, vendéglátásnál
Rendez-vous	Találkozó, randi	„Randevú” alakban elmagyarosodott
Déjà vu	Már láttam / ismerős élmény	Magyarul is így mondjuk: „dézsávü”
Encore	Még egyszer! Még! (pl. koncerten)	Zenés eseményeken
Haute couture	Magas szintű divat / szabászat	Divatmagazinokban, tv-ben

Au revoir!	Viszontlátásra!	Gyakran elhangzik filmekben
Merci!	Köszönöm!	Magyarok is mondják néha, játékosan
Voilà!	Tessék! / Íme!	Prezentációkor, bemutatáskor
Touché!	Talált! / Jogos!	Vitákban, ironikusan is használják
Je ne sais quoi	Valami megfoghatatlan plusz (pl. „van benne valami”)	Ritkábban, de előfordul írásban

À la carte	Étlapról választott étkezés	Éttermekben: nem menü
À la mode	Divatos, a divat szerint	Pl. „almás pite à la mode”
Avant-garde	Úttörő, kísérletező stílus	Művészetben, divatban
Belle époque	Szép korszak (kb. 1870–1914)	Művészettörténetben, kultúrában
Bourgeois	Polgári, kispolgár	Gyakran politikai vagy szatirikus értelemben
Enfant terrible	Botrányhős, szabálytalan zseni	Művészet, sport, politika
Fiancé / Fiancée	Jegyes	Filmekben gyakran előfordul
Je t’aime	Szeretlek	Szerelmes dalokból, filmekből ismert
Laissez-faire	Be nem avatkozás politikája	Gazdasági vagy nevelési kontextusban
Maître	Mester (pl. mesterfokozatú szakács)	„Maître d’hôtel” = főpincér
Par excellence	Valaminek a megtestesítője, legtisztább formája	Pl. „úriember par excellence”
S’il vous plaît	Kérem szépen	Filmekből ismert, udvariassági formula

Tehát a francia nyelv nem ismeretlen terep: ott van a magyar mindennapjainkban, a kultúránkban, a filmekben vagy az irodalomban. Ezzel a könyvvel nem az a célunk, hogy szabályokat soroljunk fel, hanem hogy **segítsünk megérteni és megszeretni egy logikus, mégis zenei nyelvet**, amely a világ több mint 300 millió emberének anyanyelve vagy tanult nyelve.

Ebben a nyelvtani útikalauzban lépésről lépésre ismerheted meg a francia nyelv felépítését, logikáját és szépségét – de nem egyedül: minden magyarázatnál ott leszünk, hogy vezessünk,

bátorítsunk, és hogy megmutassuk: **a francia nyelvtan tanulása nem csak lehetséges, de élvezetes is lehet!**

Eljött az idő, hogy **megtanuljunk franciául köszönni, bemutatkozni és egy kis beszélgetést fenntartani**. Ezek az alapok segítenek abban, hogy magabiztosan kezdjünk el kommunikálni – akár egy boltban, egy utazás során vagy új emberekkel találkozva.

A francia nyelvben a **kommunikáció stílusa attól függ, hogy kihez beszélsz**. A **beszélt nyelv (français courant vagy français familier)** sokszor lazább, rövidebb formákat használ, míg a **hivatalos (français formel vagy français standard)** inkább udvariasabbnak tűnő, hagyományos nyelvet jelent.
Lássunk most **két rövid beszélgetést** ugyanarról a helyzetről (köszönés és „hogy vagy?") két különféle stílusban!

Beszélgetés 1 – Français courant / familier (barátok között – tegezés)

Français familier	Magyarul
Salut! Ça va?	Szia! Mizu? / Hogy vagy?
Ouais, tranquille. Et toi?	Ja, nyugi van. És veled?
Bof, un peu fatigué.	Hát, kicsit fáradtan.
Allez, courage!	Gyerünk, kitartás!

Beszélgetés 2 – Français formel / standard (ismeretlenek, udvarias – magázás)

Français formel	Magyarul
Bonjour, comment allez-vous?	Jó napot, hogy van?
Je vais bien, merci. Et vous?	Jól vagyok, köszönöm. És Ön?
Un peu fatigué, mais tout va bien.	Kicsit fáradtan, de minden jól megy.
Bonne journée à vous!	Szép napot kívánok Önnek!

Vegyük sorra most, milyen be- és elköszönési, illetve alap társalgási mondatokat használnak a franciák, melyekkel bármilyen körülmények között beszélgetési lehet nyitni vagy fenntartani. Persze! Íme egy lista a leggyakoribb köszönésekkel, érdeklődő kérdésekkel és rájuk adott válaszokkal franciául:

Köszönések

- Bonjour! (Jó napot! – helyettesíti a Jó reggelt! kifejezést, a francia nyelvben nem mondanak ilyet.)
- Salut! (Szia! / Sziasztok! – baráti, informális)
- Bon après-midi! (Szép délutánt! – informális beszédben Bon aprèm!)
- Bonsoir! (Jó estét!)

Elköszönések

- Au revoir! (Viszont látásra!)
- Salut! (Szia! / Sziasztok! – baráti, informális)
- À bientôt! (Hamarosan (találkozunk)!)
- Bonne journée! (Szép napot!)
- Bonne soirée! (Szép estét!)

Érdeklődés

- Ça va? (Megy (az élet)?)
- Comment ça va? (Hogy megy?)
- Ça va bien? (Jól megy?)
- Tout va bien? (Minden jól megy?)
- Quoi de neuf? (Mi újság?)
- Comment vas-tu? (Hogy megy a sorod?)
- Comment allez-vous? (Hogy megy a sora?)

Válaszok az érdeklődésre

- Ça va. (Jól.)
- Ça ne va pas (Nem jól.)
- Ça va bien. (Jól megy.)
- Ça va mal. (Rosszul megy.)
- Pas mal. (Nem rossz.)
- Comme ci, comme ça. (Így-úgy.)

Francia köszönések és elköszönések – alapok

Találkozáskor a leggyakoribb köszönések:

- **bonjour** – „jó napot” (világosban, egész nap)
- **bonsoir** – „jó estét” (sötétedés után)

Fontos: A franciák **csak két részre** osztják a napot köszönés szempontjából:

világos = *bonjour*

sötét = *bonsoir*

Bonne nuit („jó éjszakát”) csak elalvás előtt, leginkább **együtt élők között** használatos.

Nincs olyan formula, mint a „kezét csókolom” – mindenre azt használják: bonjour / bonsoir.

Elköszönéskor:

au revoir – „viszontlátásra”

à + időhatározó:

à tout de suite – „hamarosan (pár perc múlva)”
à tout à l’heure – „majd később (néhány óra múlva)”
à ce soir – „a ma esti viszontlátásra”
à demain – „a holnapi viszontlátásra”
à bientôt – „a mielőbbi viszontlátásra”

Kedves udvariassági formulák:

Bonne journée – „szép napot!”

Bonne soirée – „kellemes estét!”

Bon week-end – „jó hétvégét!”

Formális köszönés:

A **bonjour** / **bonsoir** mellé gyakran hozzáteszik:

- **Monsieur**, **Madame**, **Mademoiselle** - *Bonjour, Madame! Au revoir, Monsieur!*

!!! Formálisabb helyzetekben akár megfordulhat a sorrend:

→ *Madame, Monsieur, bonsoir!*

Íme egy táblázat a **nevek előtt használt francia rövidítésekről**, magyar jelentéssel együtt:

Francia forma	**Rövidítés**	**Magyar jelentés**
monsieur	M.	úr
messieurs	MM.	urak
madame	Mme	asszony / hölgy
mesdames	Mmes	asszonyok / hölgyek
mademoiselle	Mlle	kisasszony
mesdemoiselles	Mlles	kisasszonyok

Megjegyzés: A *Mr* angol rövidítés, **franciául nem használjuk**. A francia rövidítések után **nincs pont**, kivéve a **M.** esetében (*monsieur*).

Mi újság? – érdeklődés

Köszönés után gyakran érdeklődnek:

- *Comment allez-vous?* – „Hogy van Ön?”
- *Comment vas-tu?* – „Hogy vagy?”

Gyakori válaszok:

- *Très bien, merci, et vous?* – „Nagyon jól, köszönöm, és Ön?”
- *Pas très bien* – „Nem túl jól”
- *Ça va?* – „Minden oké?”
- *Ça va! Merci, et toi?* – „Jól vagyok! Köszönöm, és te?”

Általában nem várnak részletes választ.

Francia mondat	Magyar jelentés	IPA kiejtés	Kiejtés magyarosan
Bonjour!	Jó napot!	[bɔ̃.ʒuʁ]	bonzsur
Salut!	Szia!	[sa.ly]	sálü
Comment t'appelles-tu?	Hogy hívnak?	[kɔ.mɑ̃ ty ta.pɛl]	komán tápell tü
Je m'appelle Pierre. Et toi?	Péter vagyok. És téged?	[ʒə ma.pɛl pjɛʁ‿e twa]	zsö mápell Pierre é toa
Je m'appelle Anna.	Anna vagyok.	[ʒə ma.pɛl a.na]	zsö mápell Anna
Tu es français, Pierre?	Francia vagy, Pierre?	[ty ɛ fʁɑ̃.sɛ pjɛʁ]	tü e fransze Pierre
Non, je suis hongrois.	Nem, magyar vagyok.	[nɔ̃ ʒə sɥi ɔ̃.gʁwa]	non zsö süi ongroa
D'où viens-tu?	Honnan jössz?	[ty vjɛ̃ du]	Dú vien tü
Je viens de Budapest. Et toi?	Budapestről jövök. És te?	[ʒə vjɛ̃ də by.da.pɛst‿e twa]	zsö vien dö Budapest e toa
Moi aussi, je viens de Budapest.	Én is Budapestről jövök.	[mwa o.si ʒə vjɛ̃ də by.da.pɛst]	moa osszi zsö vien dö Budapest
Que fais-tu dans la vie?	Mit csinálsz az életben?	[ty fɛ kwa dɑ̃ la vi]	Kö fe tü dan lá vi
Je suis étudiant.	Diák vagyok.	[ʒə sɥi ze.ty.djɑ̃]	zsö süi zetüdján
Moi aussi!	Én is!	[mwa o.si]	moa osszi
Quel âge as-tu?	Hány éves vagy?	[kɛl‿aʒ a ty]	kel ázs á tü
J'ai 20 ans. Et toi?	20 éves vagyok. És te?	[ʒe vɛ̃t‿ɑ̃ e twa]	zsé vent an e toa
Moi, j'ai 19 ans.	Én 19 vagyok.	[mwa ʒe di.z.nœv‿ɑ̃]	moa zsé diznöv an
Que fais-tu ici?	Mit csinálsz itt?	[kə fɛ ty i.si]	kö fe tü iszi
Je ne fais rien. Je regarde la boutique.	Semmit nem csinálok. Nézem a boltot.	[ʒə nə fɛ ʁjɛ̃] | [ʒə ʁəgaʁ də la bu.tik]	zsö nö fe rien. zsö röggárd lá butik
Enchanté(e)!	Örülök a találkozásnak!	[ɑ̃.ʃɑ̃.te]	ansanté

2. Prononciation - Kiejtés

A francia kiejtés megtanulása sokkal könnyebb, ha már ismerősnek tűnő szavakon keresztül kezdjük. Az alábbi szavak többsége a magyar nyelvben is előfordul vagy legalább hallottuk őket, így segítenek ráérezni a hangokra.
Kezdjük a mássalhangzókkal.

Betű	IPA kiejtés
B	/be/
C	/se/
D	/de/
F	/ɛf/
G	/ʒe/
H	/aʃ/

J	/ʒi/
K	/ka/
L	/ɛl/
M	/ɛm/
N	/ɛn/
P	/pe/
Q	/ky/

R	/ɛʁ/
S	/ɛs/
T	/te/
V	/ve/
W	/dubləve/
X	/iks/
Z	/zɛd/

A biztos megértéshez nézzünk egy rövid áttekintést az IPA karakterekről a magyar kiejtésükkel és példákkal:

IPA jel	Hogyan ejtjük magyarul?	Példa franciából
/w/	„v” és „u” között, laza „v”	*oui* [wi] = igen
/œ/	„ö” hang, de kerekített	*sœur (f)* [sœʁ] = nővér
/ʃ/	„s” mint „sár”, magyar „s”	*chat (m)* [ʃa] = macska
/ʒ/	„zs” mint „zsiráf”	*je* [ʒə] = én
/ɛm/	„em” mint „ember” kezdet	*même* [mɛm] = ugyanaz
/y/	zárt „ü” hang, mint „tűz”	*lune (f)* [lyn] = hold
/ʁ/	torokhangú „r”, kicsit köhögő	*rue (f)* [ʁy] = utca
/ɛ/	nyílt „e”, mint „meg”	*même* [mɛm] (az /ɛ/ hang benne) = ugyanaz

Ez még nem minden. Néha a mássalhangzókat különbözőképpen ejtjük ki a mellettük lévő betűk függvényében. Itt egy rövid összefoglaló a leggyakoribb francia mássalhangzók kiejtéséről a különböző környezetekben:

Betű / Kombináció	**Kiejtés / Magyarázat**	**Példa**	**IPA**
b	Általában [b], de szó végén néha hangulatlan, inkább [p]-hez közelít	*robe (f)* (ruha)	[ʁɔb]
c	[k] magánhangzó előtt (a, o, u), [s] e, i előtt	*carte (f)* (térkép), *ciel (m)* (ég)	[kaʁt], [sjɛl]
ç (c cédille)	Mindig [s] (még a, o, u előtt is)	*garçon (m)* (fiú)	[gaʁsɔ̃]
cc	[ks] vagy [k], szó szerint *accident* [aksidã] vagy *accroche* [akʁɔʃ]	*accident (m)* (baleset)	[aksidã]
ch	Általában [ʃ] (magyar „s”)	*chat (m)* (macska)	[ʃa]
g	[g] (kemény) a, o, u előtt; [ʒ] (lágy) e, i előtt	*garage (m)* (garázs)	[ga.ʁaʒ]
gn	[ɲ], magyar „ny” hang	*gnocchi (m)* (tésztagombóc)	[ɲɔ.ki]
h (mute)	Néma, nem ejtjük	*homme (m)* (férfi)	[ɔm]
h (aspiré)	Nem ejtjük, de megakadályozza a hangkötést vagy a magánhangzó-kiesést	*héros (m)* (hős)	[e.ʁo]
ph	[f], mint magyar „f”	*photo (f)* (fotó)	[foto]
s	Szó elején vagy kettős s nélkül [z] vagy [s] (helyzettől függ)	*saison (f)* (évszak) [z], *sac (m)* (táska) [s]	
ss	Mindig [s], kettős s a lágy „s” hangot jelzi	*fasse* (hogy csináljon)	[fas]
t	Általában [t]	*table (f)* (asztal)	[tabl]
ti	[sji] vagy [si], gyakran szó közepén, mint magyar „csi”	*nation (f)* (nemzet)	[nasjɔ̃]

Általános szabály: A francia szavak végén **a mássalhangzók többnyire nem ejtődnek** például: plafond [plafɔ̃] ’mennyezet’, bourgeois [buʁ.ʒwa] ’polgári, kispolgár’, dessert [dɛ.sɛʁ] ’desszert’.

De sok kivétel van! Íme néhány gyakori példa **kiejtett szóvégi mássalhangzóra**:

Betű	Szó	Kiejtés	Jelentés
B	club (m) snob	[klyb] [snɔb]	klub sznob
C	bac (m) échec (m) sec	[bak] [e.ʃɛk] [sɛk]	érettségi bukás száraz
D	sud (m)	[syd]	dél
F	chef	[ʃɛf]	főnök
G	zigzag	[zigzag]	cikcakk
L	profil (m) péril (m)	[pʁɔfil] [pe.ʁil]	profil veszély
P	stop (m)	[stɔp]	stop
Q	coq (m)	[kɔk]	kakas
R	fer (m) amer cancer (m) enfer (m) mer (f) hier	[fɛʁ] [a.mɛʁ] [kɑ̃.sɛʁ] [ɑ̃.fɛʁ] [mɛʁ] [jɛʁ]	vas keserű rák pokol tenger tegnap
S	fils (m) atlas (m) gratis (m) tennis (m) vis (m) maïs (m)	[fis] [at.las] [gʁa.tis] [tenis] [vis] [ma.is]	fia vkinek atlasz ingyen tenisz csavar kukorica
T	brut net est (m) ouest (m) concept (m)	[bʁyt] [nɛt] [ɛst] [wɛst] [kɔ̃.sɛpt]	nyers nettó kelet nyugat fogalom
X	lynx	[lɛ̃ks]	hiúz
Z	gaz	[gaz]	gáz

Tipp: Ezeket érdemes megtanulni **külön**, mert a kivételek nem mindig szabályosak!

Az orrhangok a francia kiejtésben

Az orrhangok, mint az [ɑ̃], [ɛ̃], [ɔ̃] és [œ̃], olyanok, mintha egy magánhangzót ejtenénk ki úgy, hogy közben az orrunkat befogjuk, és egy [n] hangot is hozzáadunk. Például:

- **banc** [bɑ̃] – pad
- **fin** [fɛ̃] – vég
- **bon** [bɔ̃] – jó
- **un** [œ̃] – egy

Fontos megjegyezni, hogy Párizsban és környékén az [œ̃] helyett gyakran [ɛ̃]-t ejtenek, így az *un* szó inkább [ɛ̃]-ként hangzik.

Példa a mondatra: *Un bon pain blanc* [ɛ̃ bɔ̃ pɛ̃ blɑ̃] – egy jó fehér kenyér (a magánhangzók orrhangzókká válnak a megfelelő helyeken).

a, à, â	[a]	eu, eû, œ	[ø]
ai, aî	[e]	i, î, ï, y	[i]
au, eau	[o]	o	[ɔ], [o]
e	[ɛ], [ə]	ô	[o]
é, er, ez, et	[e]	ou, où, oû	[u]
è, ê, ë, ei	[ɛ]	u, û	[y]

Félmagánhangzókból nincs sok a francia nyelvben, nézzük meg melyiket, hogyan kell kiejteni.

oi, oy	[wa]
ui, uy	[wi]
ay + magánhangzó	[ɛj]
i + magánhangzó, y + magánhangzó, il, ill	[j]

Következzen egy rövid összefoglaló a legnehezebb francia magánhangzókról és kiejtési szabályokról:

1. u [y] vs ou [u]

- **u [y]**: zárt, kerekített „ü” hang, ami nincs magyarban, ezért nehéz kiejteni.
  Pl.: *lune (f)* [lyn] – hold
- **ou [u]**: zárt, kerekített „ú” hang, ez a magyar „ú”-hoz hasonló.
  Pl.: *fou* [fu] – őrült

Fontos! Ezeket nem szabad összekeverni, mert más jelentést ad a szónak:

- *lune (f)* [lyn] = hold
- *loup (m)* [lu] = farkas

2. Nyílt és zárt o: [ɔ] vs [o]

- **[o]**: zárt „ó” hang, mint az *hôtel* [otɛl] (hotel) szavában.
- **[ɔ]**: nyíltabb, mint az előző, hasonló az angol *off* szó „o” hangjához, pl. *chose* [ʃɔz] (dolog).

Példa ellentétre:

- *horloge (m)* [ɔʁlɔʒ] (óra) – nyílt o mindkét helyen
- *chose (f)* [ʃɔz] (dolog) – nyílt o

Chute du e instable (az „e” instabil leesése)

A franciában az **„e”** szóvégi, hangsúlytalan helyzetben gyakran elhagyható (leesik) beszéd közben, ezért hívjuk néha „néma e”-nek vagy „schwa”-nak.

Az „e” a szótag végén vagy kimondott [ə]-nek hangzik, vagy teljesen elhagyják („néma e”).

Fontos szabály: a három mássalhangzó szabálya

Az „e” mindig kimondott, ha a kiesése után **három mássalhangzó kerül egymás mellé**, pl.

appartement (m) [apaʁtəmɑ̃] → kiejtve [apaʁtəmɑ̃] (lakás)

Az „e” rendszerint nem hangzik ki, ha a kiesése után **legfeljebb két mássalhangzó kerül egymás mellé**, például

promenade (f) [pʁɔmənad] → kiejtve [pʁɔmnad] (séta)

Ezért ezt a szabályt „három mássalhangzó szabályának” is hívják.

Az „e” nem esik ki, ha a szó következő szava magánhangzóval kezdődik (liaison esetén), pl. *une amie* [yn‿ami].

Francia hangzások – fontos betűkapcsolatok és kiejtésük

Betű / betűkapcsolat	Kiejtett hang ([IPA])	Példaszavak + nem (ha főnév)	IPA kiejtés
a	[a]	mad**a**me (f), guit**a**re (f)	[madam], [gitaʁ]
é	[e]	cam**é**ra (f), régim**é** (m)	[kameʁa], [ʁeʒim]
è, ê	[ɛ]	h**è**licoptère (m), embl**è**me (m)	[elikɔptɛʁ], [ɑ̃blɛm]
ai	[ɛ]	n**ai**ssaire (m/f), frigid**ai**re (m)	[nesesɛʁ], [fʁiʒidɛʁ]
au	[o]	f**au**teuil (m), rest**au**rant (m), s**au**ce (f)	[fotœj], [ʁɛstoʁɑ̃], [sos]
eau	[o]	table**au** (m), Borde**aux**	[tablo], [bɔʁdo]
eu, œu	[ø] / [œ]	bl**eu** (m), c**œu**r (m), man**œu**vre (f)	[blø], [kœʁ], [manœvʁ]

e szóvégén vagy e + msh + mgh szerkezetben	[ə] vagy néma	petit**e** (f), tabl**e** (f)	[pətit], [tabl]
ou	[u]	b**ou**tique (f), r**ou**ge (m)	[butik], [ʁuʒ]
u	[y]	j**u**ry (m), b**u**ffet (m)	[ʒyʁi], [byfɛ]
oi	[wa]	t**oi**lettes (f pl), L**oi**re (f)	[twalɛt], [lwaʁ]
in, ain, ein	[ɛ̃]	mat**in** (m), p**ain** (m), pl**ein** (m)	[matɛ̃], [pɛ̃], [plɛ̃]
an, en	[ɑ̃]	enf**an**t (m/f)	[ɑ̃fɑ̃]
on	[ɔ̃]	mais**on** (f)	[mɛzɔ̃]
g + e/i/y	[ʒ]	**g**irafe (f), **g**énéral (m)	[ʒiʁaf], [ʒeneʁal]
g + a/o/u	[g]	**g**arage (m), **g**uitare (f)	[gaʁaʒ], [gitaʁ]
ch	[ʃ]	**ch**ef (m), bro**ch**e (f)	[ʃɛf], [bʁɔʃ]
c + e/i/y	[s]	**c**inéma (m)	[sinema]
c + a/o/u	[k]	**c**ouleur (f)	[kulœʁ]
qu	[k]	**qu**estion (f)	[kɛstjɔ̃]
r	[ʁ]	**c**rocodile (m), **c**roissant (m)	[kʁɔkɔdil], [kʁwa.sɑ̃]
ss	[s]	de**ss**ert (m)	[desɛʁ]

A francia hangkötés (la liaison)

A **francia kiejtés** egyik sajátossága, hogy bizonyos szavakat **összekapcsolunk**, mintha egyetlen szó lennének. Ezt hívjuk **hangkötésnek** (*liaison*). Ilyenkor a szóvégi mássalhangzót **kimondjuk**, ha a következő szó magánhangzóval kezdődik.

Példák egyszerűen:

- **très joli** → [trɛʒɔli]
- **un homme** → [œ̃ɔm]

Ezeket egy egységként ejtjük, folyamatos hanggal.

Mikor nem ejtünk hangkötést?

Ha a következő szó mássalhangzóval kezdődik, nem ejtjük a szóvégi mássalhangzót:

– **assez petit** → [ase pəti] (nincs [z])

– **les Hongrois** → [le ɔ̃gʁwa] (*h aspiré*, tehát nincs hangkötés)

Egyes mássalhangzók hangértéke meg is változik a hangkötésnél:

- **d** → [t]: – **un grand ami** → [œ̃ gʁɑ̃ **t** ami]
- **g** → [k]: – **long hiver** → [lɔ̃ **k** ivɛʁ]
- **s / x** → [z]: – **vous avez** → [vu **z** ave]
- **f** → [v] (csak a **neuf** szónál): – **neuf ans** → [nœ **v** ɑ̃]

Mi történik az orrhangokkal?

- A hangkötésnél **kiejtjük** a szó végén lévő *n* vagy *m* betűt is – tehát az orrhang **megszűnik**, ha utána magánhangzó jön.
  – **en avril** → [ɑ̃n avʁil] (az *en* végén az *n* hallható lesz)
- DE: **megmarad az orrhang**, ha *a* vagy *œ* betűvel alkotja.
  – **sans arrêt** → [sɑ̃ zaʁɛ] (az *sɑ̃* megmarad orrhangnak)
- **Eltűnik** az *e* vagy *o* orrhangoknál, pl.:
  – **mon ami** → [mɔ **n** ami]
- **Kivétel**: egyes szavaknál megmarad: bien, rien, on
  – **bien aimé** → [bjɛ̃ n eme]
  – **rien à faire** → [ʁjɛ̃ n‿a fɛʁ]

Kötelező hangkötés (muszáj ejteni), ha a szavak nyelvtanilag szorosan kapcsolódnak:

1. **Névelő + főnév**
   – **les enfants** → [lez‿ɑ̃fɑ̃]
2. **Jelző vagy birtokos + főnév**
   – **mes amis** → [mez‿ami]
3. **Melléknév + főnév**
   – **petit homme** → [pəti‿t‿ɔm]
4. **Névmás + ige**
   – **ils arrivent** → [il‿zaʁiv]
5. **Számnevek után**
   – **deux amis** → [dø‿z‿ami]
6. **Ige + segédige**
   – **est-il ici?** → [ɛ‿til isi]

7. **Egyszótagos határozószók után** – **très utile** → [trɛ‿zytil]
8. **Egyszótagos elöljárószók után** – **en été** → [ɑ̃‿nete]

Tilos hangkötést ejteni bizonyos esetekben:

1. **et** kötőszónál – **lui et elle** → [lɥi‿e ɛl] (nincs [t])
2. **Hehezetes h-val kezdődő szavaknál** – **les héros** → [le ɛʁo] (nem = *les zéros*)
3. **Fordított szórend + névmásnál** – **vient-elle?** → [vjɛ̃t ɛl] (nem *vjɛ̃tɛl*)
4. **Önálló névmás után** – **eux arrivent** → [ø aʁiv]
5. **oui, huit, onze előtt** – **nous avons huit ans** → [nu avɔ̃ ɥit ɑ̃]
6. **Egyes számú főnév után** – **le garçon arrive** → [lə gaʁsɔ̃ aʁiv]
7. **Kérdőszók: quand, comment, combien** – **quand est-il arrivé?** → [kɑ̃ ɛ til aʁive]
8. **Dátumokban** – **vingt avril** → [vɛ̃t avʁil]

Nem kötelező hangkötés – lehet ejteni, de nem muszáj:

1. **Többes számú főnév + melléknév** – **des enfants intelligents** → [dez‿ɑ̃fɑ̃ ɛ̃teliʒɑ̃] vagy [de ɑ̃fɑ̃ ɛ̃teliʒɑ̃]
2. **Ige + határozószó** – **parle assez** → [paʁl‿ase] vagy [paʁl ase]
3. **Többes számú főnév + ige** – **les femmes arrivent** → [le fam aʁiv] vagy [lez‿fam aʁiv]

Az élision a francia nyelvben

A **franciában gyakran kiesik egy szó végi magánhangzója**, ha a következő szó **magánhangzóval** vagy **némán ejtett h-val** (*h muet*) kezdődik. Ezt a jelenséget **élision**-nak hívjuk.

Az élisiont **írásban egy hiányjellel (apostrophe)** jelöljük. A két szó közé **nem teszünk szóközt**, csak a kiesett betű helyén használjuk az apostrophe-t.

Gyakori élision alá eső szavak (csak néhány példa minden kategóriából):

- **le** → *l'arbre* (a fa)
- **la** → *l'école* (az iskola)

- **je** → *j'écris* (írok)
- **me, te, se** (visszaható névmások) → *je m'appelle*, *tu t'amuses*, *il s'arrête*
- **ce** → *c'est vrai* (ez igaz)
- **ne** (tagadószó) → *je n'aime pas* (nem szeretem)
- **de** → *un livre d'histoire* (egy történelemkönyv)
- **que** → *qu'il arrive* (hogy jön)
- **jusque, lorsque, puisque, quoique** → *jusqu'ici*, *lorsqu'il parle*, *puisqu'on est là*, *quoiqu'il dise*
- **si** → *s'il vient* (ha jön) – csak *il* és *ils* előtt

Élision a beszélt nyelvben

A hétköznapi beszédben gyakran még több hang **kiesik vagy összeolvad**, mint amit a hivatalos nyelv megenged. Például:

- **T'as pas mangé?** (helyette: *Tu n'as pas mangé?*) – „Nem ettél?"
- **On a p'têt'intérêt à changer.**
  (helyette: *On a peut-être intérêt à changer.*) – „Talán érdemes átszállni."

Ez különösen jellemző **párizsi vagy lazább nyelvhasználatra**, de nem ajánlott hivatalos helyzetekben vagy írásban.

3. Les noms I. – genres, noms composés, pluriel - Főnevek I. – nemek, összetett főnevek, többes szám

Általában azt szokták mondani, hogy **a francia főnevek hímneműekre és nőneműekre oszlanak**. A **nem ismerete kulcsfontosságú**, hiszen attól függően, hogy egy főnév **hímnemű vagy nőnemű**, más-más **névelő**, **melléknév** vagy **névmás** kapcsolódik hozzá.

Elsőre bonyolultnak tűnhet, hogyan lehet megállapítani egy főnév nemét. **A jó hír azonban az, hogy sok esetben a szó végződése határozott irányt mutat**. Természetesen léteznek kivételek, és nem minden végződés ad egyértelmű választ, de a statisztikák alapján **bizonyos végződések túlnyomórészt hím- vagy nőneműekhez kötődnek** – ezek valódi segítséget nyújthatnak a tanulásban! Vannak olyan végződések is, amelyeknél **mindkét nem előfordulhat**, és néhány esetben ugyanaz a végződés különböző nemű szavakhoz tartozik. Íme néhány példa **azonos végződésű, de eltérő nemű főnevekre**:

Hímneműek	**Nőneműek**
un garçon ’fiú’	une leçon ’lecke’
un âge ’kor’	une page ’lap, oldal’
un parlement ’parlament’	une jument ’kanca’
un cœur ’szív’	une sœur ’nővér’
un bastion ’bástya’	une question ’kérdés’
un comité ’bizottság’	une vérité ’igazság’
un squelette ’csontváz’	une omelette ’rántotta’
un insecte ’rovar’	une secte ’szekta’
un chlorure ’klorid’	une clôture ’kerítés’

Előfordul az is, hogy **egy főnév neme megváltozik, ha más szóval összetett alakot képez**:

- une nuit ’éjszaka’ – un minuit ’éjfél’
- un temps ’idő’ – une mi-temps ’félidő’ (de: un mi-temps ’félmunkaidő’)
- une nef [nɛf] ’hajó’ (templomban) – un aéronef [aeʁɔnɛf] ’légi jármű’

És bár a jelentés néha megtévesztő lehet – például:

- *l'écrou* 'anyacsavar' → hímnemű
- *la vis* 'apacsavar' → nőnemű

A végződések általában iránytűként szolgálnak, amelyek segítenek eligazodni a nyelv dzsungelében.

A legjobb stratégia tehát az, ha **megfigyeljük a gyakori végződéseket**, megtanuljuk a hozzájuk kapcsolódó nemeket, és fokozatosan beépítjük ezeket a tudásunkba. **Nem vagy egyedül** ebben a folyamatban – a nyelv logikája, a szabályszerűségek és a gyakorlat mind a segítségedre lesznek!

Itt van **egy egyesített, egyszerű táblázat**, amely tartalmazza:

- a **főnév végződését**,
- a **kivételszámot** (vagyis hány esetben nem a többségi nemhez tartozik),
- a **domináns nemet** (hím- vagy nőnem),
- és az adott nem **arányát százalékban**.

Csak azokat a végződéseket tartalmazza, ahol a többségi **nem 85% fölött van**.

Francia főnevek végződései és nemük

Végződés	Kivételek száma	Domináns nem	Arány
-ment	0	hímnem	100 %
-isme	0	hímnem	100 %
-scope	0	hímnem	100 %
-ier	1	hímnem	99,79 %
-tion	7	nőnem	99,67 %
-sion	1	nőnem	99,56 %
-age	12	hímnem	99,22 %
-ance	2	nőnem	99,28 %
-ie	62	nőnem	97,51 %
-eau	6	hímnem	97,77 %
-té	34	nőnem	96,91 %
-phone	1	hímnem	96,87 %
-ette	27	nőnem	94,84 %
-esse	6	nőnem	94,59 %
-as	5	hímnem	95,72 %

-aille	5	nőnem	93,50 %
-aie	5	nőnem	93,05 %
-ade	15	nőnem	92,22 %
-ison	8	nőnem	91,02 %
-aine	7	nőnem	90,66 %
-ée	42	nőnem	89,39 %
-ure	70	nőnem	87,29 %
-ande	4	nőnem	87,50 %
-ise (pas -isé)	15	nőnem	88,54 %
-in	8	hímnem	98,24 %
-illon	1	hímnem	98,80 %
-oir	5	hímnem	97,63 %
-is	25	hímnem	91,85 %

A francia nyelvben néhány főnév különleges: **egyes számban és többes számban más neműek** lehetnek. Ez azt jelenti, hogy az egyes számú alak hímnemű, míg a többes számú nőnemű. Ez a változás gyakran a szó jelentésében is különbséget okozhat, ezért fontos odafigyelni rá.

Példák erre:

- **un amour** (hímnem) – egy szerelem
- **des amours** (nőnem) – szerelmek (gyakran költői vagy irodalmi értelemben)
- **un délice** (hímnem) – egy gyönyör, élvezet
- **des délices** (nőnem) – gyönyörök, élvezetek
- **un orgue** (hímnem) – egy orgona (hangszer)
- **des orgues** (nőnem) – orgonák

Ezeknél a szavaknál különösen figyelj a névelőkre és a melléknevek nemére!

Jelentés szerinti nemkiosztás

Vannak főnévcsoportok, amelyek nemét jelentésük alapján lehet meghatározni:

Hímnemű (masculin) típusok:

- nyelvek: le français, le russe
- színek: le rouge, le bleu
- fák: le chêne (tölgy), le sapin (fenyő)
- vegyi elemek: le fer (vas), le carbone (szén)

- törtek: un tiers (egyharmad), un quart (negyed)
- földrajzi nevek - ha nem végződnek -e betűre: le Canada, le Japon

Nőnemű (féminin) típusok:

- autómárkák: la Renault, la Peugeot
- tudományágak: la chimie, la biologie
- földrajzi nevek, amelyek -e betűre végződnek: la France, la Hongrie
- országok többsége: la Chine, la Belgique

A főnevek nőnemű alakjának képzése a francia nyelvben
A francia főnevek gyakran hímnemben szerepelnek alapformájukban. A nőnemű alakot többféle módon képezhetjük. Az alábbiakban áttekintjük a leggyakoribb szabályokat, **pontos példákkal** és **magyar jelentéssel**.

1. Egy -e kerül a végére, a kiejtés nem változik, ha a szó már magánhangzóra végződik, vagy a végződő mássalhangzót amúgy is ejtjük.

Példák:

- **un ami** *(m)* – **une amie** *(f)* = barát – barátnő
- **un artiste** *(m)* – **une artiste** *(f)* = művész – művésznő

2. A kiejtés megváltozik, ha a hímnem végén néma mássalhangzó van, amely nőnemben kiejtetté válik.

Példák:

- **un cousin** *(m)* – **une cousine** *(f)* = unokatestvér (fiú/lány)
- **un étudiant** *(m)* – **une étudiante** *(f)* = diák (fiú/lány)

3. Az előző szótag ékezete megváltozik, hogy megmaradjon a megfelelő kiejtés.

Példa:

- **un boulanger** *(m)* – **une boulangère** *(f)* = pék (férfi/nő)

4. A végződés megkettőződik vagy megváltozik nőnem esetén.

Hímnemű végződés	Nőnemű alak	Példa (m/f)	Magyarul
-en	-enne	**un Italien / une Italienne**	olasz férfi / nő
-on	-onne	**un patron / une patronne**	főnök (férfi/nő)
-el	-elle	**un criminel / une criminelle**	bűnöző (férfi/nő)
-et	-ette	**un cadet / une cadette**	kisebbik fiú/lány
-eur	-euse	**un vendeur / une vendeuse**	eladó (férfi/nő)
-teur	-trice	**un acteur / une actrice**	színész – színésznő

5. Orrhang eltűnik, ha a nőnemű végződés „feléleszti” az utána álló mássalhangzót.
Példa:

- **un paysan** *(m)* – **une paysanne** *(f)* = paraszt (férfi/nő)

6. A hím- és nőnemű alak ugyanaz, csak a névelő mutatja a nemet.
Példák:

- **un enfant** *(m)* – **une enfant** *(f)* = gyerek (fiú/lány)
- **un élève** *(m)* – **une élève** *(f)* = tanuló
- **un artiste** *(m)* – **une artiste** *(f)* = művész

7. Teljesen eltérő alakok hím- és nőnemben.
Példák:

- **un fils** *(m)* – **une fille** *(f)* = fiú – lány
- **un héros** *(m)* – **une héroïne** *(f)* = hős – hősnő

8. Más kifejezéssel jelöljük a nőnemet, ha nincs nőnemű alak.
Példák:

- **un médecin** *(m)* – **une femme médecin** *(f)* = orvos (férfi/nő)
- **un coq** *(m)* – **une poule** *(f)* = kakas – tyúk
- **un tigre** *(m)* – **un tigre femelle** *(f)* = tigris – nőstény tigris

Az összetett főnevek a francia nyelvben

Az összetett főnevek (les noms composés) két vagy több szóból állnak, és gyakran egyetlen fogalmat fejeznek ki. Az alkotóelemek különféle szófajú szavak lehetnek, és a jelentésük nem mindig vezethető le egyenként. Az írásmódjuk lehet **egybeírt**, **kötőjeles** vagy **különírt**, de leggyakrabban **kötőjellel** jelennek meg.

I. Az összetett főnevek szerkezete

1. Főnév + Főnév

- Legtöbbször kötőjellel kapcsolódnak.
- **Mindkét tag lehet többes számú**, ha egyenrangúak.

Példák:

- **le wagon-restaurant** (m) – étkezőkocsi → **les wagons-restaurants**
- **le chef-d'œuvre** (m) – mestermű → **les chefs-d'œuvre**
- **la pomme de terre** (f) – burgonya → **les pommes de terre**

2. Főnév + Melléknév

- Gyakran jellemző vagy leíró szerepet tölt be a melléknév.
- Általában **mindkét tag kap -s-t** a többes számban.

Példák:

- **le coffre-fort** (m) – páncélszekrény → **les coffres-forts**
- **le beau-frère** (m) – sógor → **les beaux-frères**
- **la grand-mère** (f) – nagymama → **les grands-mères**

3. Melléknév + Főnév

- Ritkább szerkezet, de előfordul, főként **melléknév + főnév** sorrendben.

Példák:

- **le haut-parleur** (m) – hangszóró → **les haut-parleurs**
- **le grand-duc** (m) – uralkodó herceg → **les grands-ducs**

4. Főnév + Ige / Igeragozás

- A főnévhez egy **igei eredetű** szó vagy határozó kapcsolódik.
- **Csak a főnév** ragozódik többes számra.

Példák:

- **le tire-bouchon** (m) – dugóhúzó → **les tire-bouchons**
- **le porte-monnaie** (m) – pénztárca → **les porte-monnaies**

II. A prepozíció szerepe az összetett főnevekben

A francia nyelv gyakran használ **prepozíciós szerkezeteket** összetett főnévként. Ezekben a **„de”** vagy az **„à”** prepozícióval kapcsolják össze a szavakat. Fontos, hogy ezek általában **különírt** szerkezetek, de funkcionálisan mégis összetett főnevek.

1. „de” prepozícióval – Birtoklást vagy anyagot fejez ki
Példák:

- **la cuillère de bois** (f) – fakanál
- **la robe de chambre** (f) – köntös
- **la machine de guerre** (f) – hadigépezet
- **le verre de vin** (m) – egy pohár bor

2. „à” prepozícióval – Rendeltetést, funkciót vagy használatot jelöl
Példák:

- **la cuillère à café** (f) – kiskanál
- **la machine à laver** (f) – mosógép
- **la salle à manger** (f) – étkező
- **le verre à vin** (m) – borospohár
- **le moulin à vent** (m) – szélmalom

Fontos megjegyzés:

- A **„de”** utáni szerkezet inkább **jellemző, tulajdon**, míg az **„à”** inkább **funkció, rendeltetés** szerint kapcsol.
- Az ilyen szerkezetek főneveinek **neme és száma a fő főnévhez igazodik**, nem a prepozíció után álló szóhoz.

III. Példamondatok

1. **Mon beau-frère travaille dans un garage.** → A sógorom egy garázsban dolgozik.
2. **Les wagons-restaurants sont confortables.** → Az étkezőkocsik kényelmesek.
3. **J’ai acheté une cuillère à café en argent.** → Vettem egy ezüst kiskanalat.
4. **Cette machine à laver est très moderne.** → Ez a mosógép nagyon modern.
5. **Le verre de vin est à moitié plein.** → A borospohár félig van.
6. **Elle a perdu son porte-monnaie dans le bus.** → Elvesztette a pénztárcáját a buszon.
7. **Le tire-bouchon est dans le tiroir.** → A dugóhúzó a fiókban van.
8. **Ma grand-mère fait un gâteau au chocolat.** → A nagymamám csokoládétortát süt.

A francia főnevek többes száma

1. Általános szabály

A legtöbb francia főnév többes száma a **-s** végződés hozzáadásával képződik. Ezt **nem ejtjük ki**, kivéve ha **hangkötés (liaison)** történik (mgh-val vagy néma h-val kezdődő szó előtt).

Egyes szám	Többes szám	Magyarul
un livre	des livres	egy könyv – könyvek
une page	des pages	egy oldal – oldalak

IPA: /livʁ/ – /livʁ/ (nem ejtjük az -s-t)
Liaison: **des hôtels** → /dez‿otɛl/

2. Hangkötés szabálya

Ha a többes számú főnevet **magánhangzó vagy néma h** kezdetű szó követi, a **-s** ejtetté válik: **/z/**

Egyes szám	Többes szám	Magyarul
un hôtel	des hôtels	egy szálloda – szállodák
un alcool	des alcools	egy alkohol – alkoholok

3. Változatlan alakú főnevek

A következő végződések esetén **nem történik változás** többes számban:

Végződés	Példa egyes szám	Többes szám	Magyarul
-s	un cas	des cas	eset – esetek
-x	un voix	des voix	hang – hangok
-z	un gaz	des gaz	gáz – gázok

4. -eau, -au, -eu végződések

Ezekhez többes számban **-x** járul.

Egyes szám	Többes szám	Magyarul
un cheveu	des cheveux	hajszál – hajak
un noyau	des noyaux	mag – magok
un jeu	des jeux	játék – játékok

Kivételek:

- un pneu → des pneus *(gumiabroncsok)*
- un bleu → des bleus *(zúzódások/kékek)*

5. -ou végződések

Alapesetben **-s**, de vannak **kivételek**, amelyek **-x**-et kapnak!

Egyes szám	Többes szám	Magyarul
un trou	des trous	lyuk – lyukak

Kivétel (→ -x):

- bijou → bijoux *(ékszerek)*
- chou → choux *(káposzták)*
- genou → genoux *(térdek)*
- pou → poux *(tetvek)*

6. -al végű főnevek

Általában → **-aux** végződést kapnak.

Egyes szám	Többes szám	Magyarul
un journal	des journaux	újság – újságok
un cheval	des chevaux	ló – lovak

Kivételek (→ -s):

- bal → bals *(bálok)*
- carnaval → carnavals *(karneválok)*
- festival → festivals *(fesztiválok)*
- chacal → chacals *(sakálok)*

7. -ail végződések

Általában **-s**-el képzik a többes számot.

Egyes szám	Többes szám	Magyarul
un détail	des détails	részlet – részletek

Kivételek (→ -x):

- travail → travaux *(munkák)*
- vitrail → vitraux *(üvegablakok)*
- corail → coraux *(korallok)*

8. Többes számú főnevek kétféle alakkal

Egyes szám	Többes szám 1	Többes szám 2	Megjegyzés
ail	ails	aulx	mindkettő helyes (ail = fokhagyma)
idéal	idéals	idéaux	jelentés szerint változik (idéal = ideális)

9. Kettős jelentésű többes szám

Egyes szám	Többes szám	Jelentés
ciel	ciels	égbolt
ciel	cieux	mennyország (vallásos)

10. Rendhagyó alakok

Egyes szám	Többes szám	Magyarul
un œil	des yeux	szem – szemek
un œuf	des œufs	tojás – tojások
un bœuf	des bœufs	marha – marhák

Kiejtési különbség:

- œuf: /œf/
- œufs: /ø/ (az „f” nem ejtett)
- bœuf: /bœf/
- bœufs: /bø/

11. Csak többes számban létező főnevek

Főnév	Magyarul
des lunettes	szemüveg
des fiançailles	eljegyzés
des mathématiques	matematika
des jeans	farmernadrág

12. Összetett főnevek többes száma

- Egybeírt szavak: → Csak a végére teszünk **-s**-t.

Egyes szám	Többes szám	Magyarul
un passeport	des passeports	útlevél – útlevelek

Kivétel:
- madame → mesdames
- monsieur → messieurs
- mademoiselle → mesdemoiselles

- Egyenrangú (kötőjeles) összetételek:
Ha két főnév vagy két melléknév: **mindkét tag kap -s-t**

Egyes szám	Többes szám	Magyarul
un wagon-restaurant	des wagons-restaurants	étkezőkocsi(k)
un beau-frère	des beaux-frères	sógor(ok)
un sourd-muet	des sourds-muets	siketnéma emberek

Kivétel: nouveau-né (→ nouveaux-nés) → a „nouveau” itt határozószó, nem melléknév.

- Prepozíciós összetételek
Csak **az első tag** kap -s-t:

Egyes szám	Többes szám	Magyarul
une pomme de terre	des pommes de terre	burgonya(k)
un arc-en-ciel	des arcs-en-ciel	szivárvány(ok)

- Ige vagy határozószó az összetételben
Nem kap többes számot!

Egyes szám	Többes szám	Magyarul
un tire-bouchon	des tire-bouchons	dugóhúzó(k)
une machine à laver	des machines à laver	mosógép(ek)
un porte-bonheur	des porte-bonheurs	kabala(k), szerencsetárgy(ak)

Egyszerű példamondatok

1. J'achète **des livres**. → Könyveket vásárolok.
2. Il mange **des croissants** chaque matin. → Minden reggel croissant-t eszik.
3. Nous avons **des tableaux** anciens. → Régi festményeink vannak.
4. Elle vend **des journaux**. → Újságokat árul.
5. Il voit **des arcs-en-ciel** après la pluie. → Eső után szivárványokat lát.
6. Mon frère a **des beaux-frères** très drôles. → A bátyámnak nagyon vicces sógorai vannak.
7. Ils utilisent **des machines à laver** modernes. → Modern mosógépeket használnak.

4. Les déterminants I. Les articles - Determinánsok I. Névelők

A determinánsok szerepe a francia nyelvben

A **determináns** olyan szó, amely **szükségszerűen egy köznév előtt áll**, hogy a mondatban **egy jól formált főnévi csoportot (groupe nominal)** alkosson.
A determináns viseli a főnévi csoport **neme** és **száma** szerinti toldalékokat.
A számot **mindig jelöli**, kivéve néhány **szóbeli** esetet (például a *leur* és *leurs* kiejtése azonos, nem hallható különbség).

Fontos megjegyzés:
A **magyar nyelvben a determináns** nem hivatalos nyelvtani kategória, és a francia nyelvben használt pontos felosztás **nem mindig fedi** a magyar megfelelőket. Gyakran lefordítják őket névelőnek, mutató szónak vagy birtokos szónak, de ezek **önálló kategóriák** lehetnek magyarul, míg franciául egy csoportba tartoznak.

A determinánsok két nagy csoportra oszthatók:

1. Határozott determinánsok (définis)

Ezek konkrét, ismert vagy már említett dolgokra utalnak, és **nem kombinálhatók egymással**.
Fontos: Ha a mondat alanya kötött vagy személytelen, akkor a határozott névelő **felülírja** a birtokos determinánst.

Például:

- *Il passe **une** voiture dans la rue* (Egy autó elhalad az úton.) → nem: *Il passe **sa** voiture.*
- *Il se lave **le** visage* (Megmossa az arcát.) → nem: *Il se lave **son** visage.*

Típusai:

- **Határozott névelő (article défini)**
  le, la, l', les
  Példa: **le chat (m)** (a macska), **la maison (f)** (a ház)
- **Mutató determináns (déterminant démonstratif)**
  ce, cet, cette, ces
  Példa: **cette voiture (f)** (ez az autó), **ces enfants (m/f)** (ezek a gyerekek)
- **Birtokos determináns (déterminant possessif)**
  mon, ma, mes, ton, ta, tes, son, sa, ses, notre, votre, leur, leurs...
  Példa: **mon frère (m)** (az én bátyám), **leur maison (f)** (az ő házuk).

2. Határozatlan determinánsok (indéfinis)

Ezek általános vagy nem ismert dolgokra utalnak. **Kombinálhatók** egymással és néha határozott determinánsokkal is.

Típusai:

1. **Határozatlan névelő (article indéfini)**
   un, une, des
   Példa: **une chaise (f)** (egy szék)
2. **Részeshatározó / Partitív determináns (article partitif)**
   du, de la, de l', des
   Példa: **du pain (m)** (valamennyi kenyér)
3. **Határozatlan determináns (déterminant indéfini)**
   chaque, plusieurs, certains, quelques…
   Példa: **chaque élève** (minden diák), **quelques pommes** (néhány alma)
4. **Tagadó determináns (déterminant négatif)**
   aucun, nul, pas de…
   Példa: **aucun problème** (semmi gond)
5. **Kérdő determináns (déterminant interrogatif)**
   quel, quelle, quels, quelles
   Példa: **quel jour?** (melyik nap?)
6. **Felkiáltó determináns (déterminant exclamatif)**
   quel, quelle, quels, quelles
   Példa: **quelle surprise!** (micsoda meglepetés!)
7. **Vonatkozó determináns (déterminant relatif)**
   quel, quelle, lesquels, lesquelles
   Példa: **les livres desquels je parle** (a könyvek, amelyekről beszélek)

Fontos megjegyzés a kérdő, felkiáltó és vonatkozó determinánsokról:
A **kérdő (interrogatif), felkiáltó (exclamatif) és vonatkozó (relatif) determinánsok** gyakran hasonló alakúak és könnyű őket összetéveszteni, mert **ugyanúgy írjuk őket**.

- A kérdő és felkiáltó determinánsok **ugyanazok az alakok** (*quel, quelle, quels, quelles*).
- A vonatkozó determináns (*lequel, laquelle, lesquels, lesquelles*) pedig a kérdő-felkiáltó determináns (*quel* stb.) és a **határozott névelő** összevonásából keletkezik (*le* + *quel* = *lequel*).

1. Határozott névelő (L'article défini)

A határozott névelő arra szolgál, hogy egy már ismert, vagy a beszélő és hallgató közös tudásában lévő konkrét, azonosítható dolgot jelöljön meg. Ez lehet egy már korábban említett tárgy vagy egy általánosan ismert fogalom.

- A hivatkozás lehet **specifikus** (egy konkrét, meghatározott dologra utal),
- Vagy **generikus**, amikor általános értelemben beszélünk valamiről, pl. tömegnevekről: *le vin* (a bor), *la farine* (a liszt).

Példa:

- *J'aime le sport.* (Szeretem a sportot általában.)
- Nem mondjuk: *J'aime les sports* (bár használható, de a generikus értelemben a sport fogalmára a határozott névelővel szoktunk utalni).

Táblázat: A határozott névelő használata nem és hang alapján

Nem	Szám	Kezdőhang típusa	Névelő	Példa
Hímnem	Egyes szám	Mássalhangzó	**le**	le chien (a kutya)
Hímnem	Egyes szám	Magánhangzó vagy néma h	**l'**	l'homme (az ember)
Nőnem	Egyes szám	Mássalhangzó	**la**	la maison (a ház)
Nőnem	Egyes szám	Magánhangzó vagy néma h	**l'**	l'école (az iskola)
Mindkét nem	Többes szám	–	**les**	les chiens (a kutyák), les écoles (az iskolák)

1. Határozott névelő (article défini) – *le, la, l', les*

Példa	Típus	Fordítás
Le croissant est chaud.	specifikus	A croissant meleg.
J'aime **le croissant** le matin.	generikus	Szeretem a croissant reggelire.
Le crocodile vit en Afrique.	generikus	A krokodil Afrikában él.
La table est sale.	specifikus	Az asztal piszkos.
Où est **le frigidaire**?	specifikus	Hol van a hűtő?
Le frigidaire est vide.	specifikus	A hűtő üres.
La première est arrivée.	specifikus	Az első megérkezett.
Je déteste **le dessert** au chocolat.	generikus	Utálom a csokis desszertet.
L'amiral est à bord.	specifikus	Az admirális a fedélzeten van.
L'amiral commande la flotte.	generikus	Az admirális vezeti a flottát.
Le général est au parlement.	specifikus	A tábornok a parlamentben van.
Le garage est fermé.	specifikus	A garázs zárva van.
Les croissants sont frais.	specifikus / többes	A croissant-ok frissek.
Les tableaux sont modernes.	generikus / többes	A festmények modernek.

2. Mutató determináns - Le déterminant démonstratif

A mutató determináns arra utal, hogy a beszélő a beszédhelyzethez képest egy adott dolgot mutat ki vagy jelöl meg. Két fő használati módja van:

- **Deiktikus (mutató)**: a beszédhelyzethez kapcsolódó, fizikai térben vagy időben jelen lévő referensre mutat. Például, amikor valamit a közelünkben vagy távolabb látunk vagy érzékelünk.
- **Anaforikus (visszautaló)**: amikor egy már korábban említett dologra hivatkozunk a szövegben.

Közeli és távoli mutató formák:

- A **-ci** végződés a **közelit** jelzi (pl. *ce livre-ci* – ez a könyv itt).
- A **-là** végződés a **távolit** jelzi (pl. *ce livre-là* – az a könyv ott).

Táblázat: Mutató determinánsok nem, szám szerint

Nem	Szám	Névelő	Példa
Hímnem	Egyes szám, mássalhangzó előtt	**ce**	ce chien-ci (ez a kutya itt)
Hímnem	Egyes szám, magánhangzó vagy néma h előtt	**cet**	cet homme-là (az az ember ott)
Nőnem	Egyes szám	**cette**	cette maison-ci (ez a ház itt)
Mindkét nem	Többes szám	**ces**	ces enfants-là (azok a gyerekek ott)

3. Mutató determináns (déterminant démonstratif) *–ce, cet, cette, ces + -ci/-là*

Példa	Típus	Fordítás
Regarde **ce croissant**!	deiktikus (közeli)	Nézd ezt a croissant-t!
Tu veux **ce croissant-là**?	deiktikus (távoli)	Azt a croissant-t kéred ott?
J'ai mangé **ce dessert-ci**.	deiktikus (közeli)	Ezt a desszertet ettem meg.
Ce crocodile-là est dangereux.	deiktikus (távoli)	Az a krokodil veszélyes.
Cet amiral-ci est célèbre.	deiktikus (közeli)	Ez az admirális híres.
Cet amiral-là est en retraite.	anaforikus / távoli	Az az admirális már nyugdíjas.
J'adore **cette table-ci**.	deiktikus (közeli)	Ezt az asztalt imádom.
Cette table-là est trop grande.	deiktikus (távoli)	Az az asztal túl nagy.
Cette première est magnifique.	specifikus	Ez az első gyönyörű.
Ce général était un héros.	anaforikus	Ez a tábornok hős volt.
Ce garage-ci est à vendre.	deiktikus (közeli)	Ez a garázs eladó.
Ces tableaux-là viennent du Louvre.	deiktikus (távoli, többes)	Azok a festmények a Louvre-ból származnak.
Ces desserts-ci sont délicieux.	deiktikus (közeli, többes)	Ezek a desszertek finomak.

Megjegyzés:

- A **határozott névelő** (*le, la, les*) általában **ismert, azonosított dolgokra** utal vagy **általánosít**.
- A **mutató determinánsok** (*ce, cet, cette, ces*) konkrét **„ez” vagy „az” jelölésére** szolgálnak, gyakran **vizuálisan vagy szövegen belül visszautalva**.

Íme a magyar nyelvű fordítás és magyarázat a **birtokos determinánsról (le déterminant possessif)**, kiegészítve egy áttekintő táblázattal és példákkal. A magyarázatot világosan, laikusok számára is érthetően írtam.

A birtokos determináns a francia nyelvben

A **birtokos determináns** (pl. *mon, ton, son, notre, votre, leur*) a francia nyelvben **egyeztetve van**:

- **nemben** (*masculin* / *féminin*),
- **számban** (egyes / többes),
- **személyben** (1., 2., 3. személy).

1. A *leur* és *leurs* helyesírásának nehézsége

A választásnál **kétféle számot** kell figyelembe venni:

1. **A főnév száma**
   (egy könyv vagy több könyv → **grammatikai szám**)
2. **A birtokos személyek száma**
   (*ils / elles* → mindig **többes számú személy**)

Példák:

- *Leur livre.* – Az ő könyvük.
  (egy darab könyv, több emberé → grammatikailag **egyes szám**)
- *Leurs livres.* – Az ő könyveik.
  (több könyv, több emberé → grammatikailag **többes szám**)

2. Fontos megjegyzés

A francia nyelvben **nem számít a birtokos személy neme**.
Példa: *Son livre.* – Az ő könyve.
(lehet egy férfi vagy nő birtoka is)

3. Figyelmeztetés

Nem lehet **keverni** a birtokos determinánst és a „**de + valaki**” szerkezetet.
Hibás: *Sa table de mon frère est grande.* – hibás szerkezet.
Helyes megoldások: *Sa table est grande.* – Az asztala nagy.

A birtokos determinánsok (déterminants possessifs)

	Masculin / magánhangzó előtt	**Féminin / mássalhangzó előtt**	**Többes szám (mindkét nem)**
1. személy (én)	mon (képem)	ma (táblám)	mes (képeim, tábláim)
2. személy (te)	ton (krokodilod)	ta (asztalod)	tes (krokodiljaid)
3. személy (ő)	son (desszertje)	sa (táblája)	ses (desszertjei, táblái)
1. személy többes (mi)	notre (asztalunk)	notre	nos (asztalaink)
2. személy többes (ti)	votre (autótok)	votre	vos (autóitok)
3. személy többes (ők)	leur (asztaluk)	leur	leurs (asztalaik)

Megjegyzés: Ha a **nőnemű főnév magánhangzóval kezdődik**, akkor a *ma* → *mon*, *ta* → *ton*, *sa* → *son* alakul:

- **mon amie** (*nem* „ma amie") – barátnőm
- **ton idée** – ötleted
- **son école** – iskolája

Példamondatok a birtokos determinánsokkal

1. személy:

- **Mon croissant est chaud.** – A croissantom meleg.
- **Ma table est vieille.** – Az asztalom régi.
- **Mes tableaux sont beaux.** – A festményeim szépek.

2. személy:

- **Ton garage est fermé.** – A garázsod zárva van.
- **Ta voiture est rouge.** – Az autód piros.
- **Tes desserts sont délicieux.** – A desszertjeid finomak.

3. személy:

- **Son frigidaire est vide.** – Az ő hűtője üres.
- **Sa première est parfaite.** – Az ő premierje tökéletes.
- **Ses croissants sont chauds.** – Az ő croissant-jai melegek.

Többes szám (mi, ti, ők):

- **Notre général est ici.** – A mi tábornokunk itt van.
- **Vos idées sont originales.** – A ti ötleteitek eredetiek.
- **Leur table est sale.** – Az ő asztaluk piszkos.
- **Leurs tableaux sont modernes.** – Az ő festményeik modernek.

Voici la traduction, l'explication, les tableaux et les exemples demandés sur **les déterminants indéfinis et partitifs**, en français et en hongrois. A magyar fordítás világos és igaz – nem tartalmaz hamis állítást.

Határozatlan névelők és anyagnévelők

(franciául: articles indéfinis et partitifs)
A **határozatlan névelők** (*un, une, des*) és az **anyagnévelők** (*du, de la, de l', des*) használata a főnevek típusától függ:

- konkrét vagy elvont,
- megszámlálható vagy megszámlálhatatlan.

A többes szám és a melléknév
Többes számban a nemek közötti különbség **írásban nem látható**, azonban **négy alak** fordul elő (háromból az írásban is kiderül), attól függően, hogy a névelő után áll-e melléknév.

***Példák**:*
- *Des roses.* – Rózsák.
- *De belles roses.* – Szép rózsák.
*(Az ilyen **des / de** váltakozást később részletesen újra tárgyaljuk.)*

1. A határozatlan névelő funkciói

a) Konkrét jelentés
Olyan elemre utal, ami **nem meghatározott, de azonosítható**. *J'ai vu un crocodile.* – Láttam egy krokodilt.

b) „Virtuális" létezés
Csak feltételezett vagy általános dologra utal. *Il faut un miracle.* – Egy csodára van szükség.

2. Határozatlan névelők táblázata (Articles indéfinis)

	Masculin	Féminin	Pluriel
Consonne	un crocodile	une table	des tables
Voyelle	un amiral	une eau	des arbres

Példák:
- Un crocodile est entré dans le garage. - Egy krokodil bement a garázsba.
- Une table est cassée.- Egy asztal eltört.
- Des desserts sont sur la table.- Néhány desszert van az asztalon.

3. A megszámlálhatóság és számjelölők (Les déterminants numéraux)

A **mennyiséget** megadó határozók: **un, deux, trois, mille...**

- Ezek pontos mennyiséget fejeznek ki, de **referenciájuk továbbra is határozatlan**.

Hogyan különböztetjük meg az „un" határozatlant a „un" számnévtől?

Adjunk hozzá egy „seul" szót:

- J'ai une robe quelconque. - Van egy ruhám, bármilyen.
- J'ai une seule robe. - Csak egy ruhám van.

4. Anyagnévelők (Articles partitifs) – fordítás és magyar magyarázat

Ha **megszámlálhatatlan anyagról vagy elvont dologról** beszélünk, és az **egyes számú főnév**, akkor **anyagnévelőt (article partitif)** használunk.

- Hímnem: **du** (du pain, du vin)
- Nőnem: **de la** (de la neige, de la farine)
- Magánhangzó előtt: **de l'** (de l'eau, de l'alcool)
- Többes számú „massif" → **des** (des épinards = spenót, ami önmagában megszámlálhatatlan)

A partitif névelő ritkán áll alanyként!

5. Anyagnévelők táblázata (Articles partitifs)

	Masculin	Féminin	Voyelle (h. + f.)	Pluriel / Massif
Példa	du vin	de la farine	de l'eau	des épinards

Példák:

Je bois du vin. – Bort iszom.
Elle mange de la glace. – Fagyit eszik.
Il a mis de l'alcool dans le dessert. – Alkoholt tett a desszertbe.
Nous avons acheté des épinards. – Spenótot vettünk.

6. Példamondatok (összefoglalva a tanult szavakkal)

Kiváló észrevétel! Itt vannak a **példamondatok** kiegészítve **magyar fordítással**, a tanult szókincsből válogatva, a **határozatlan (articles indéfinis)** és az **anyagnévelők (articles partitifs)** használatával.

Articles indéfinis – Határozatlan névelők

Francia mondat	Magyar fordítás
J'ai **un croissant** et **une table** en bois.	Van egy croissanom és egy fából készült asztalom.
Il y a **des tableaux** dans le garage.	Vannak festmények a garázsban.
Un frigidaire est dans la cuisine.	Egy hűtő van a konyhában.
Des parlementaires sont entrés dans le bâtiment.	Képviselők léptek be az épületbe.
Elle a acheté **un dessert** à la boulangerie.	Egy desszertet vett a pékségben.
Nous avons vu **un général** et **un amiral** à la télévision.	Láttunk egy tábornokot és egy admirálist a tévében.
Il a préparé **une première** version du texte.	Elkészítette a szöveg első változatát.
Tu as mis **un croissant** sur **la table?**	Rátettél egy croissant-t az asztalra?

Articles partitifs – Anyagnévelők

Francia mondat	Magyar fordítás
Je bois **du vin** tous les soirs.	Minden este bort iszom.
Elle mange **de la glace** avec plaisir.	Élvezettel eszik fagyit.
Il y a **de l'eau** dans le frigo.	Van víz a hűtőben.
On a mis **de l'alcool** dans **le dessert**.	Alkoholt tettek a desszertbe.
Ils ont acheté **des épinards** au marché.	Spenótot vettek a piacon.
Tu veux **du croissant** ou **de la confiture**?	Kérsz croissant-t vagy lekvárt?
Il faut **du courage** pour parler en public.	Bátorság kell a nyilvános beszédhez.
Nous avons mangé **de la soupe** chaude.	Meleg levest ettünk.

Megjegyzés:
A többi határozatlan determinánst (pl. quelques, plusieurs, aucun stb.) a könyv **későbbi fejezeteiben** tárgyaljuk: lásd a „Determinánsok rendszere – II." fejezetet (oldalszám: 119).

A „de” használata franciául különleges esetekben

A „**de**” alakváltozásai az alábbi esetekben fordulnak elő:

1. Tagadás esetén

Tagadó mondatban a **des** mindig **de**-re változik.

J’ai des pommes. – Van almám.
Je n’ai pas de pommes. – Nincs almám.

2. Mennyiséghatározó vagy határozatlan melléknév előtt

Ha a **des** előtt mennyiséget vagy minőséget kifejező szó áll, a **des** → **de**.

Elle a beaucoup de livres. – Sok könyve van.
Il a plusieurs de voitures. – Több autója van.
Ce sont de belles fleurs. – Szép virágok.

3. Összetett főnevek „de” kapcsolattal

Ha két főnév **de**-vel kapcsolódik, és mennyiséghatározó vagy tagadás van előtte, akkor a **des de**-re változik.

- J’ai des clés de voiture. – Van autókulcsom.
- Je n’ai pas de clés de voiture. – Nincs autókulcsom.
- Elle a beaucoup de clés de maison. – Sok ház kulcsa van.

4. Melléknév előtt

Ha a **des** előtt melléknév áll, a **des** helyett **de**-t használunk.

- Ce sont de grandes maisons. – Nagy házak.
- Il a de petits chiens. – Kicsi kutyái vannak.

Megjegyzések

- Határozott névelő esetén a „de” nem változik:
  La clé de la voiture. – Az autó kulcsa.
  Les clés des voitures. – Az autók kulcsai.
- A **des** nem változik, ha egyszerű többes számú határozatlan névelőként áll, és nincs előtte mennyiséghatározó, melléknév vagy tagadás.

Összefoglaló táblázat

Szabály	Példa franciául	Magyarul
Egyszerű többes szám	J’ai des pommes.	Van almám.
Tagadás	Je n’ai pas **de** pommes.	Nincs almám.
Mennyiséghatározó előzi	Elle a beaucoup **de** livres.	Sok könyve van.
Melléknév előzi	Ce sont de grandes maisons.	Nagy házak.
Összetett főnév „de”-vel	Je n’ai pas **de** clés de voiture.	Nincs autókulcsom.

5. Les pronoms personnels - Személyes névmások

A névmás (le pronom) olyan szófaj, amely egy főnevet helyettesít, hogy elkerülje annak ismétlését, miközben megőrzi annak nyelvtani szerepét a mondatban.
A francia személyes névmások a mondat különböző részeiben más-más alakban jelennek meg.
Az alábbi táblázatban összefoglaljuk őket:

Személyes névmások táblázata (alany, tárgy, részes, hangsúlyos)

Személy / szám	Alanyi névmás (sujet)	Hangsúlyos névmás	Tárgyas névmás (COD)	Részes névmás (COI)
1. szem. egyes sz.	je / j' (én)	moi (én)	me / m' (engem)	me / m' (nekem)
2. szem. egyes sz.	tu (te)	toi (te)	te / t' (téged)	te / t' (neked)
3. szem. egyes sz.– hímnem	il (ő – hím)	lui (őt – hím)	le / l' (őt – hím)	lui (neki – hím)
3. szem. egyes sz.– nőnem	elle (ő – nő)	elle (őt – nő)	la / l' (őt – nő)	lui (neki – nő)
1. szem. többes sz.	nous (mi)	nous (mi)	nous (minket)	nous (nekünk)
2. szem. többes sz.	vous (ti/ön/önök)	vous (ti/ön)	vous (titeket / önt)	vous (nektek / önnek)
3. szem. többes sz.– hímnem	ils (ők – hím)	eux (őket – hím)	les (őket)	leur (nekik – hím)
3. szem. többes sz.– nőnem	elles (ők – nő)	elles (őket – nő)	les (őket)	leur (nekik – nő)

Megjegyzések:

A személyes névmások fő típusai a francia nyelvben

1. Alanyi névmás *(pronom personnel sujet)*

Az ige előtt áll, és az alanyt jelöli.

- Je parle français. – Franciául beszélek.

2. Hangsúlyos névmás *(pronom tonique)*

Nyomatékosításra, elöljárószó után, felszólító módban stb. használjuk.

- Moi, je suis prêt. – Én készen vagyok.
- C'est pour toi. – Ez neked szól.

3. Tárgyas névmás (COD – Complément d'objet direct)

A tárgyas névmást közvetlenül követi az ige (nincs elöljárószó).

- Il me regarde. – Engem néz.

4. Részes névmás (COI – Complément d'objet indirect)

Általában egy „à" előzi meg, de névmásként ez nem látható.

- Il me parle. – Hozzám beszél.

Következzen tehát egy fejezet a **francia személyes névmásokról**

A személyes névmások a francia nyelvben

A személyes névmások (les pronoms personnels) az emberek, dolgok vagy élőlények nevét helyettesítik. Két fő típusuk van:

1. **Hangsúlytalan (alany) névmások – pronoms personnels sujets**
2. **Hangsúlyos (nyomatékos) névmások – pronoms toniques**

1. Hangsúlytalan személyes névmások (alanyi névmások)

Ezek az igék előtt állnak, és az alany szerepét töltik be a mondatban.

Személy	Névmás	Magyar jelentés	Kiejtés/összevonás
1. egyes sz.	je	én	**j'** ha magánhangzó előtt áll: *j'aime* (szeretem)
2. egyes sz.	tu	te	gyakran összevonódik szóban: *T'as compris?*
3. egyes sz.	il / elle / on	ő (ffi) / ő (nő) / általános alany („az ember")	-

1. többes sz.	nous	mi	-
2. többes sz.	vous	ti, ön/önök	-
3. többes sz.	ils / elles	ők (ffi / nő)	-

Példák:

Je parle français. – Franciaul beszélek.
Tu viens ce soir? – Jössz ma este?
Il fait chaud. – Meleg van. (személytelen alany)
On mange bien ici. – Itt jól lehet enni. (általános alany: az ember)
Nous sommes prêts. – Készen vagyunk.
Ils habitent à Paris. – Párizsban laknak.

2. Hangsúlyos személyes névmások – *pronoms toniques*

Ezeket a névmásokat használjuk:

- **nyomatékosításra**: *Moi, je ne suis pas d'accord.* – Én nem értek egyet.
- **előljárószó után**: *avec moi* – velem
- **használatban „c'est qui" vagy „comme" után**: *C'est lui qui parle.* – Ő beszél.
- **felszólító módban**: *Viens avec nous!* – Gyere velünk!
- **elliptikus válaszban**: – *Tu viens? – Moi, non.* – Jössz? – Én nem.

Személy	Névmás	Magyar
1. egyes szám	moi	én
2. egyes szám	toi	te
3. egyes szám	lui / elle	ő (ffi / nő)
általános	soi	saját maga (általános)
1. többes szám	nous	mi
2. többes szám	vous	ti / Ön(ök)
3. többes szám	eux / elles	ők (ffi / nő)

Példák:

C'est toi? – Te vagy az?
Je pense à elle. – Rá gondolok.
Ils viennent avec moi. – Velem jönnek.
Tourne-toi à elle. – Fordulj felé.
Cette voiture est à moi. – Ez az autó az enyém.

Megjegyzés: Élőlények után az „à + hangsúlyos névmás" kifejezés működhet:

- **Je téléphone à elle** – Elfogadható, de: **Je lui téléphone** a standard alak.

Külön kiemelve: az „on” névmás

- **Jelentése**: általános alany – „az ember”, „mi”, néha „valaki”
- **Egyeztetés**: A hozzá tartozó ige mindig E/3-ban áll, de a névmás által helyettesített személy határozza meg a melléknevek és igenevek alakját.

Példák:

On parle français ici. – Itt franciául beszélnek.
On est les champions. – Mi vagyunk a bajnokok. (egyeztetés a „mi”-vel)
On s’est rencontrés. – Találkoztunk. (egyeztetés többes számban)
Si l’on veut réussir... – Ha az ember sikerülni akar... (a „si on” helyett kiejtéskönnyítésből l’on)

Összevonások, beszélt nyelvi sajátosságok

- A **„tu”** gyakran összevonódik szóban **„t’”** alakra:
  T’as vu? – Láttad?
- Az **„il”** névmás betölthet személytelen szerepet:
  Il pleut. – Esik az eső.
- A **férfi nem (il)** gyakran a **nyelv általános nemeként** szerepel:
  Le professeur est gentil, il explique bien. – A tanár kedves, jól magyaráz. *(női tanárnál is előfordulhat)*

6. Le système des verbes: être et avoir (Az igék rendszere: être és avoir)

A francia igék rendszere: módok, idők, aspektusok

1. Az igék csoportjai jelentés és szerkezet szerint

A francia igéket többféleképpen csoportosíthatjuk, attól függően, hogy milyen jelentéstartalommal bírnak és milyen szerkezetben állnak.

- **Teljes jelentéstartalommal bíró igék**: ezek önálló jelentéssel rendelkeznek, például *parler* (beszélni), *manger* (enni). Ezek lehetnek:
  - **Tárgy nélküli igék** (intranzitív): nem követi őket közvetlen tárgy, pl. *dormir* (aludni).
  - **Tárgyas igék** (tranzitív): közvetlen tárgyuk van, pl. *lire un livre* (olvasni egy könyvet).
  - **Visszaható igék**: amikor a cselekvés visszahat a cselekvőre, pl. *se laver* (mosakodni).
  - **Személytelen igék**: általában *il* alannyal, pl. *il pleut* (esik az eső).
- **Segédigék**: olyan igék, amelyek más igékhez kapcsolódnak és azok igeidejét, módját vagy aspektusát fejezik ki, pl. *être* és *avoir* (segédigeként a passé composé képzéséhez).
- **Félsegédigék**: pl. *aller* a közeljövő (futur proche) képzéséhez.

- **Modális igék**: kifejezik a cselekvés módját, lehetőségét, szükségességét, pl. *pouvoir* (tudni, képes lenni), *vouloir* (akarni).

2. Tranzitív és intranzitív igék, tárgyas szerkezetek

- **Tranzitív igék**: amelyek közvetlen tárggyal állnak, pl. *manger une pomme* (megenni egy almát).
- **Intranzitív igék**: nincs közvetlen tárgyuk, néha elöljárószót kapnak, pl. *parler de quelque chose* (beszélni valamiről).

3. Az igealakok és igeidők

- **Határozott igealakok**: személy, szám, idő és mód szerint ragozott alakok (pl. *je parle* – beszélek).
- **Határozatlan igealakok**: nem fejeznek ki személyt vagy időt, pl. *infinitif* (főnévi igenév: *parler*), *participe* (melléknévi igenév: *parlé*).
- **Igeidők**: lehetnek
  - **Egyszerű igeidők**: egyetlen szó, pl. *je mange* (jelen idő).
  - **Összetett igeidők**: segédige + múltbeli melléknév, pl. *j'ai mangé* (múlt idő).

4. A módok, idők és aspektusok szerepe az igealakban

Az igealak változik attól függően, hogy milyen **módot**, **időt** és **aspektust** akarunk kifejezni.

- **Módok (modes)**: azt mutatják meg, hogy a cselekvés valóságos, kívánt, feltételes vagy leíró-e.
  Öt fő mód van:
  - **Indicatif** (kijelentő mód): valós tények, események kifejezése.
  - **Subjonctif** (kötőmód): bizonytalanság, vágy, érzelem kifejezése.
  - **Impératif** (felszólító mód): parancs, felszólítás.
  - **Infinitif** (főnévi igenév): nem személyhez kötött.
  - **Participe** (melléknévi igenév), amelyhez társul a **gérondif** (folyamatos melléknévi igenév).
- **Személyes módok**: jelzik a személyt és számot (indicatif, subjonctif, impératif).
- **Személytelen módok**: nem jelölik a személyt (infinitif, participe).

5. Az idő (temps)

Az igeidők három nagy csoportja:

- **Múlt** (passé)
- **Jelen** (présent)
- **Jövő** (futur)

Az időpontot mindig az **én beszédhelyzetemhez (szituációhoz)** vagy egy másik időponthoz viszonyítjuk.

6. Az aspektus fogalma

Az aspektus a cselekvés vagy esemény **belső időbeli lefolyását** mutatja meg, nem feltétlenül az időpontot.

Két legfontosabb aspektus:

A) Perfektív aspektus

A cselekvés **befejezett, lezárt** folyamatot jelöl.

- A folyamat **végéhez ért**, teljesen megtörtént.
- Gyakran az **összetett igeidők** fejezik ki (pl. passé composé).
- Példa:
  J'ai mangé – Megettem (már végeztem vele).

B) Imperfektív aspektus

A cselekvés **folyamatban lévő, be nem fejezett** állapotot jelöl.

- A folyamat még **tart**, nincs még vége.
- Gyakran az **egyszerű igeidők** fejezik ki (pl. imparfait, présent).
- Példa:
  Je mangeais – Éppen ettem (de nem tudjuk, hogy mikor fejeződik be).
  Je mange – Eszem (jelenleg).

7. Egyéb aspektuális megkülönböztetések (röviden)

Aspektus típusa	Jelentés	Jellemző igeidők / formák	Példa és magyar fordítás
Sécant (határ nélküli)	Folyamat részletezése, megszakítás nélkül	Présent, imparfait	*Je lisais un livre.* – Éppen olvastam egy könyvet.
Non-sécant (határolt)	Teljes, határozottan lezárt esemény	Passé composé	*J'ai lu ce livre.* – Elolvastam ezt a könyvet.
Inchoatif	Cselekvés kezdete	Verbe *commencer* és társai	*Je commence à travailler.* – Elkezdtem dolgozni.
Terminatif	Cselekvés vége	Verbe *finir* és társai	*Je finis mon repas.* – Befejezem az étkezésemet.
Semelfactif	Egyszeri esemény	Passé simple, passé composé	*Il a frappé à la porte.* – Bekopogott az ajtón.
Itératif	Ismétlődő esemény	Présent, imparfait	*Il prenait le bus chaque jour.* – Minden nap

8. Néhány fontos példa az aspektusra

Fr. mondat	Magyar jelentés	Aspektus típusa
Je parle français.	Beszélek franciául.	Imperfektív (folyamatban)
J'ai parlé hier.	Tegnap beszéltem.	Perfektív (befejezett)
Je mangeais quand...	Éppen ettem, amikor...	Imperfektív (folyamatban)
Il est né en 1990.	1990-ben született.	Perfektív (lezárt esemény)

Összefoglaló

- A **francia igealakok** a személy, szám, mód, idő és aspektus szerint változnak.
- A **módok** mutatják, hogy a mondat valós, feltételes, kívánt vagy parancsoló.
- Az **idők** megmutatják, mikor történik a cselekvés (múlt, jelen, jövő).
- Az **aspektus** pedig azt, hogy a cselekvés befejezett vagy folyamatban van-e.
- A **perfektív aspektus** a befejezett, lezárt cselekvést jelenti, az **imperfektív pedig a folyamatban lévőt**.

Le verbe être – Az être ige

Jelentése és használata

Az *être* ige jelentése: „lenni”. A francia nyelvben alapvető létige, amely önálló ige szerepén túl segédigeként is működik az összetett igeidők (pl: múlt idő = passé composé) képzésénél, különösen a mozgást vagy állapotváltozást kifejező igéknél.

Ragozása kijelentő mód jelen időben

Személy	Ragozás	Jelentés
je	suis	én vagyok
tu	es	te vagy
il/elle/on	est	ő van, az van, általános alany
nous	sommes	mi vagyunk
vous	êtes	ti vagytok / Ön van
ils/elles	sont	ők vannak

Példamondatok

Je suis étudiant. – Én diák vagyok.
Tu es fatigué. – Te fáradt vagy.
Il est médecin. – Ő orvos.
Nous sommes prêts. – Mi készen vagyunk.
Vous êtes en retard. – Ti késők vagytok.
Ils sont heureux. – Ők boldogok.

Állandósult kifejezések *être*-vel

être en forme – jó formában lenni. *Je suis en forme aujourd'hui.* – Ma jó formában vagyok.
être en route – úton lenni. *Nous sommes en route pour Paris.* – Úton vagyunk Párizs felé.
être de [város] – valahonnan származni. *Elle est de Lyon.* – Ő Lyonból származik.

Le verbes avoir – Az avoir ige

Jelentése és használata

Az *avoir* ige jelentése: „birtokolni”, de ennél sokkal szélesebb körben használatos a francia nyelvben. Szintén gyakori segédige az összetett igeidőkben (pl: passé composé képzésében), és számos kifejezés alapja. A kort is ezzel az igével fejezzük ki.

Ragozása kijelentő mód jelen időben

Személy	Ragozás	Jelentés
je	ai	nekem van
tu	as	neked van
il/elle/on	a	neki van, van
nous	avons	nekünk van
vous	avez	nektek van / Önnek van
ils/elles	ont	nekik van

Példamondatok

- *J'ai un chien.* – Nekem van egy kutyám.
- *Tu as une voiture.* – Neked van egy autód.
- *Elle a deux frères.* – Neki két testvére van.
- *Nous avons une maison.* – Nekünk van egy házunk.
- *Vous avez des questions.* – Nektek vannak kérdéseitek.
- *Ils ont beaucoup d'amis.* – Nekik sok barátjuk van.

Állandósult kifejezések *avoir*-ral

- *avoir faim* – éhes lenni. *J'ai faim, je veux manger.* – Éhes vagyok, enni akarok.
- *avoir soif* – szomjas lenni. *Elle a soif après le sport.* – Sport után szomjas.
- *avoir envie de* – kedve van valamihez. *Nous avons envie de voyager.* – Kedvünk van utazni.
- *avoir raison* – igaza van. *Tu as raison.* – Igazad van.
- *avoir tort* – nincs igaza. *Il a tort sur ce point.* – Ebben nincs igaza.
- *avoir chaud* – melege van. *J'ai chaud en été.* – Nyáron melegem van.
- *avoir froid* – fázik. *Elle a froid en hiver.* – Télen fázik.
- *avoir peur* – félni. *Nous avons peur du noir.* – Félünk a sötétben.
- *avoir besoin de* – szüksége van valamire. *Ils ont besoin d'aide.* – Segítségre van szükségük.

Fontos megjegyzés a korral kapcsolatban

- *J'ai 20 ans.* – 20 éves vagyok.
  A franciában az életkort mindig az *avoir* igével fejezzük ki, nem az *être*-vel.

7. Indicatif I. Verbes en -er - Kijelentő mód I. -er végű igék

A főnévi igenév (infinitif) a francia igék szótári alakja, azaz az ige „nem ragozott” alakja. Magyarul az „-ni” végződésnek felel meg: pl. **parler** = beszélni, **finir** = befejezni, **vendre** = eladni.

1. Főnévi igenév csoportjai a végződés szerint:

- **-er** végű igék (a legnagyobb csoport) pl. **parler** (beszélni)
- **-ir** végű igék pl. **finir** (befejezni)
- **-re** végű igék pl. **vendre** (eladni)

A főnévi igenév használható segédigék után, modális kifejezésekben, és bizonyos szerkezetekben, például:

Je veux parler. – Beszélni akarok.
Il faut finir le travail. – Be kell fejezni a munkát.
Elle vient de vendre sa voiture. – Épp most adta el az autóját.

2. Az -er végű igék – a francia igeragozás alapjai jelen időben

Az **-er** végű igék a francia igék leggyakoribb csoportja, így fontos az alapjaikat jól ismerni.
Az -er végű igék jelen idejű ragozásának szabályai
A szótári alakból (pl. **parler**) eltávolítjuk az **-er** végződést, és az alaptőhöz hozzáadjuk az alábbi ragozási végződéseket:

Személy	Végződés	Példa: parler (beszélni)	Magyar jelentés
Je	-e	je parle	én beszélek
Tu	-es	tu parles	te beszélsz
Il/Elle/On	-e	il parle	ő beszél
Nous	-ons	nous parlons	mi beszélünk
Vous	-ez	vous parlez	ti beszéltek / ön beszél
Ils/Elles	-ent	ils parlent	ők beszélnek

Fontos: A **nous** és **vous** végződések mindig kimondandók, a többi (s különösen a többes szám) gyakran néma.

3. Kiejtési nehézségek és kivételek az -er igékben

Bizonyos -er végű igéknél kiejtési vagy helyesírási módosításokra van szükség, hogy megőrizzék a szó kiejtését vagy helyesírását.

3.1 Ékezetváltozások a gyökön

Az ékezet módosulhat, hogy a magánhangzó nyíltabb vagy zártabb legyen:

- **acheter** (venni) → je **achète**, tu **achètes**, il **achète** (az e ékezetes lesz az egyes szám 1., 2., 3. személyében és a többes szám 3. személyében)
- *Je **achète** un livre.* – Veszek egy könyvet.

3.2 Magánhangzó megkettőződése

Néhány ige megkettőzi a mássalhangzót a kiejtés fenntartása érdekében:

- **appeler** (hívni) → j'**appelle**, tu **appelles**, il **appelle**, ils **appellent**
- *Il **appelle** sa mère.* – Felhívja az anyját.

3.3 Cedilla (ç) használata a kiejtés miatt

Ha a gyök magánhangzója „o" vagy „a" előtt áll, és meg akarjuk tartani a „s" hangot, akkor a „c" betű alá cedillát teszünk:

- **commencer** (kezdődni) → nous **commençons** (a „c" cedillás, hogy a „s" hang maradjon)
- *Nous **commençons** le cours.* – Elkezdjük az órát.

3.4 Extra „e" beillesztése

Az **-ger** igéknél a **nous** alaknál egy „e" betűt teszünk be, hogy megőrizzük a „zsé" hangot:

- **manger** (enni) → nous **mangeons**
- *Nous **mangeons** à midi.* – Délben eszünk.

4. Halmozott kivételek és példák

Ige	Ragozott alakok 1. személy egyes számban	Példa mondat	Magyar fordítás
acheter (venni)	j'achète	J'achète une pomme.	Veszek egy almát.
jeter (dobni)	je jette	Je jette la balle.	Dobom a labdát.
appeler (hívni)	j'appelle	Il appelle son ami.	Hívja a barátját.
envoyer (küldeni)	j'envoie	J'envoie un message.	Küldök egy üzenetet.
commencer (kezdődni)	nous commençons	Nous commençons la réunion.	Elkezdjük az értekezletet.

manger (enni)	nous mangeons	Nous mangeons ensemble.	Együtt eszünk.
piéger (csapdába ejteni)	je piège	Je piège l'animal.	Csapdába ejtem az állatot.

5. Fontos megjegyzések a ragozásról

- A **nous** és **vous** alakokban a kiejtés miatt mindig megmarad a záró magánhangzó (pl. „ons", „ez"), így ezek mindig kiejtendők.
- Az egyes szám első személyben (je) az **-er** végű igék esetében az „e" magánhangzó mindig kiejtett (pl. *je parle*), ellentétben más igékkel, ahol néha elhagyjuk az „e"-t (pl. *j'aime*).
- A kiejtés megtartása miatt az ékezet, cédilla, vagy megkettőzött mássalhangzó megjelenése kötelező bizonyos alakokban.

6. Összefoglaló táblázat a kivételek ragozásáról (je, tu, il/elle, nous, vous, ils/elles)

Ige	je	tu	il/elle	nous	vous	ils/elles
acheter	achète	achètes	achète	achetons	achetez	achètent
jeter	jette	jettes	jette	jetons	jetez	jettent
appeler	appelle	appelles	appelle	appelons	appelez	appellent
envoyer	envoie	envoies	envoie	envoyons	envoyez	envoient
commencer	commence	commences	commence	commençons	commencez	commencent
manger	mange	manges	mange	mangeons	mangez	mangent
piéger	piège	pièges	piège	piégeons	piégez	piègent

7. Példamondatok az -er igék jelen idejű használatára

- J'achète du pain. – Kenyeret veszek.
- Tu jettes les déchets. – Kidobod a szemetet.
- Elle appelle sa sœur. – Felhívja a nővérét.
- Nous commençons le cours à 9 heures. – 9-kor kezdjük az órát.
- Vous mangez au restaurant. – Étteremben esztek.
- Ils envoient des lettres. – Leveleket küldenek.
- Je piège les souris. – Csapdába ejtem az egereket.

8. Indicatif II. Verbes en -ir et -re - Kijelentő mód II. - ir és -re végű igék

1. Az igék csoportosítása

A francia igéket a **főnévi igenév** (infinitif) végződése alapján három nagy csoportba soroljuk:

Csoport	Végződés	Példa	Jellemzők
1. csoport	-er	parler (beszélni)	Legnagyobb és legszabályosabb csoport
2. csoport	-ir	finir (befejezni)	Többnyire szabályos, néhány kivétellel
3. csoport	-re	vendre (eladni)	Legbonyolultabb, sok rendhagyó igével

2. Az -ir végű igék jelen idejű ragozása

Az **-ir** végű igék leggyakoribb és legszabályosabb csoportjában a ragozás a következőképpen alakul (például: **finir** – befejezni):

Személy	Ragozott alak	Kiejtés
je (én)	finis	[finí]
tu (te)	finis	[finí]
il/elle/on (ő)	finit	[fini]
nous (mi)	finissons	[finisõ]
vous (ti)	finissez	[finisé]
ils/elles (ők)	finissent	[finis]

Megjegyzés:
A „nous” alakban -ss- betűpár található (finissons), hogy a „s” hang megmaradjon, máskülönben „finison” lenne, és az „s” nem ejtődne ki.

Kivétel:
Van néhány -ir végű ige, melyek nem követik ezt a mintát (például: **partir**, **sortir**, **dormir**, **mentir**), ezeket később, a harmadik csoporthoz szokták sorolni, mert ragozásuk hasonló az -re végű igékhez.

3. Az -re végű igék jelen idejű ragozása

Az **-re** végű igék ragozása eltérő, itt a leggyakoribb minta a **vendre** (eladni) ige:

Személy	Ragozott alak	Kiejtés
je (én)	vends	[vã]
tu (te)	vends	[vã]
il/elle/on (ő)	vend	[vã]
nous (mi)	vendons	[vãdõ]
vous (ti)	vendez	[vãde]
ils/elles (ők)	vendent	[vãd]

Megjegyzés:
Az „-ent” végződésű többes szám 3. személy nem ejtett (némán marad).

4. Leggyakoribb és legbonyolultabb kivételek

-ir kivételek (harmadik csoportba tartozó): partir, sortir, dormir, mentir, sentir stb. Ezek jelen idejű ragozása:

Személy	partir (indulni)	sortir (kimenni)
je	pars	sors
tu	pars	sors
il/elle	part	sort
nous	partons	sortons
vous	partez	sortez
ils/elles	partent	sortent

-re kivételek: mettre (tenni), prendre (venni), dire (mondani), écrire (írni), rendre (visszaadni) és még sok más rendhagyó ige.

5. A kijelentő mód jelen idő használata

A **présent de l’indicatif** (kijelentő mód jelen idő) az egyik legfontosabb igeidő, és többféle helyzetben használatos:

Funkció	Francia példa	Magyar fordítás
Folyamatban lévő cselekvés	*Je mange une pomme.*	Eszek egy almát.
Szokás, rendszeres cselekvés	*Il va à l’école tous les jours.*	Minden nap iskolába megy.
Általános tény, törvény	*L’eau bout à 100 degrés.*	A víz 100 fokon forr.
Utasítás, figyelmeztetés	*Tu prends la première rue à droite.*	Az első utcán jobbra fordulsz.
Parancs (főleg felszólító mód nélkül)	*On ne fume pas ici.*	Itt nem szabad dohányozni.
Közeljövő esemény	*Demain, je pars en vacances.*	Holnap nyaralni megyek.
Közelmúlt esemény	*Je viens de finir mes devoirs.*	Épp most fejeztem be a házi feladatot.
Történeti jelenidő (elbeszélésben)	*Napoléon entre dans la ville.*	Napóleon bevonul a városba.
Hozzászólás, vélemény kifejezése	*Je pense que c’est une bonne idée.*	Azt hiszem, ez jó ötlet.

Összefoglaló táblázat: -ir és -re végű igék jelen ideje (példákkal)

Ige	Én (je)	Te (tu)	Ő (il/elle/on)	Mi (nous)	Ti (vous)	Ők (ils/elles)
finir (befejezni)	finis	finis	finit	finissons	finissez	finissent
partir (elindulni)	pars	pars	part	partons	partez	partent
vendre (eladni)	vends	vends	vend	vendons	vendez	vendent

9. Les adjectifs. Accord et comparaison. Melléknevek. Egyeztetés és fokozás

A francia „adjectif” nem teljesen fedi a magyar „melléknév” fogalmát. A franciában többféle szó osztályozható „adjectif”-ként, de nem minden melléknév „adjectif qualificatif”. Ezért fontos megérteni a **kategóriákat**.

A melléknevek főbb típusai

1. Déterminants (determinánsok)

Bár nyelvtanilag nem mindig minősítő melléknevek, **a francia nyelvtani rendszer** az alábbiakat gyakran „adjectif pronominal”-ként említi. De ezek **inkább déterminants**:

- **Déterminants possessifs**: *mon, ta, notre...* (→ birtokos szerkezet)
- **Déterminants démonstratifs**: *ce, cette, ces...* (→ mutató szerkezet)
- **Déterminants interrogatifs et exclamatifs**: *quel, quelle...* (→ kérdő és felkiáltó szerkezet)

Ezekről már tanultunk, itt most a **klasszikus melléknevekre** (qualificatif, verbal stb.) koncentrálunk.

2. Adjectifs numéraux (Számnevek)

- **Tőszámnevek (cardinaux)**: *un, deux, trois...*
- **Sorszámnevek (ordinaux)**: *premier, deuxième, troisième...*

Fontos: Ezek **nem egyeztethetők mindig** minden főnévvel (pl. *mille* mindig változatlan), de *premier/première* már igen.

3. Adjectifs qualificatifs (Minősítő melléknevek)

Ezek fejezik ki a főnév egy tulajdonságát: szín, forma, állapot, érzelem, minőség stb.
Pl. un livre *intéressant* (egy érdekes könyv – m)
Ezek az igazi „klasszikus” melléknevek.

4. Adjectif verbal és a participe présent / passé

Ezek **igéből képzett** melléknevek, amik néha melléknévként viselkednek:

- *intéressant* (→ intéresser)
- *fatigué* (→ fatiguer)

Ezek is egyeztetendők nemben és számban.

A melléknevek egyeztetése (nemben és számban)

Általános szabály:

- Hímnem egyes szám: **alapalak** (pl. *grand*)
- Nőnem egyes szám: **-e** toldalék (pl. *grande*)
- Többes szám: **-s**
- Ha nőnemben már van -e, nem teszünk hozzá mégegyet.

Kiejtési változások:

- *pareil → pareille*
- *bon → bonne*
- *ancien → ancienne*

Néhány különleges hangváltozás:

Hímnem (m)	Nőnem (f)	Jelentés
actif	active	aktív
neuf	neuve	új
blanc	blanche	fehér
heureux	heureuse	boldog
trompeur	trompeuse	csaló

Speciális kettős hímnem:

Egyes mellékneveknek két hímnemű alakja van: egy normál és egy magánhangzó előtti forma:

Alap	Magánhangzó előtt	Nőnem	Jelentés
beau	bel	belle	szép
vieux	vieil	vieille	öreg
nouveau	nouvel	nouvelle	új
fou	fol	folle	bolond
mou	mol	molle	lágy

Tréma (¨) betoldása néhány szóban:

- *aigu → aiguë*
- *ambigu → ambiguë*

Kivételes alakok

Néhány forma teljesen rendhagyó:

Hímnem	Nőnem	Jelentés
grec	grecque	görög
turc	turque	török
frais	fraîche	friss
malin	maligne	ravasz
sec	sèche	száraz

Melléknévből határozószó? Igen!

Egyes melléknevek határozószóként is viselkedhetnek – **jelentésváltozással**!

Melléknév (jelző)	Határozószó	Jelentés
bon (melléknév)	bien	jó / jól
cher (drága)	chèrement	drágán
faux (hamis)	faussement	hamisan
fort (erős)	fortement	erősen

Példák főnév + melléknév egyeztetésre

Minden főnévnél megadom a nemet is, és a jelentést magyarul:

1. **Un croissant chaud** *(m)* – Egy meleg kifli
2. **Une table blanche** *(f)* – Egy fehér asztal
3. **Un frigo neuf** *(m)* – Egy új hűtő
4. **Un général puissant** *(m)* – Egy hatalmas tábornok
5. **Une robe chère** *(f)* – Egy drága ruha
6. **Un vieux tableau** *(m)* – Egy régi tábla / festmény
7. **Une vieille maison** *(f)* – Egy régi ház
8. **Un beau garage** *(m)* – Egy szép garázs
9. **Une fille fatiguée** *(f)* – Egy fáradt lány
10. **Des croissants délicieux** *(m, tsz)* – Finom kiflik

A jelentésváltozás a melléknevek helyzetétől függően (Francia nyelv)

Általános szabály

A francia melléknév **állhat a főnév előtt vagy után**. Általában:

- A **szín, forma, nemzetiség, anyag** → a főnév **mögött** áll (pl. *une robe rouge*).
- A **gyakori, rövid melléknevek** → gyakran a főnév **előtt** állnak (*bon, mauvais, petit, grand, joli, jeune, vieux, nouveau* stb.).

Egyes melléknevek jelentése megváltozik attól függően, hogy hova tesszük őket!

Melléknevek, amelyek mást jelentenek a főnév előtt és után

Melléknév	Főnév előtt	Főnév után	Magyar jelentés
grand	un grand homme	un homme grand	nagy (jelentős) ember ≠ magas ember
petit	un petit garçon	un garçon petit	kicsi (fiatal) fiú ≠ alacsony fiú
ancien	mon ancien professeur	un bâtiment ancien	korábbi tanárom ≠ régi épület
cher	mon cher ami	un repas cher	kedves barátom ≠ drága étel
pauvre	un pauvre homme	un homme pauvre	szánalomra méltó ember ≠ szegény ember
propre	ma propre chambre	une chambre	a saját szobám ≠ tiszta szoba
certain	une certaine idée	une idée certaine	egy bizonyos ötlet ≠ biztos ötlet
dernier	la dernière semaine de juin	la semaine dernière	június utolsó hete ≠ múlt hét
seul	le seul garçon	un garçon seul	az egyetlen fiú ≠ egy magányos fiú
brave	un brave homme	un homme brave	rendes/derék ember ≠ bátor ember

Megjegyzés
Nem minden melléknév változtat jelentést a helyzettől függően. Csak **bizonyos melléknevek esetében** van valódi jelentéskülönbség. Más esetekben a szórend csak **stílusbeli különbséget** jelent.

Példamondatok fordítással

1. **C'est un grand homme.** – Egy nagy (jelentős) ember.
2. **C'est un homme grand.** – Egy magas ember.
3. **C'est mon ancien voisin.** – Ez a korábbi szomszédom.
4. **C'est un immeuble ancien.** – Ez egy régi (öreg) épület.
5. **Ma propre voiture est cassée.** – A saját autóm elromlott.
6. **Ma voiture est propre.** – Az autóm tiszta.
7. **Il est un pauvre homme.** – Egy szerencsétlen ember.
8. **Il est un homme pauvre.** – Egy szegény ember.
9. **Il est le seul candidat.** – Ő az egyetlen jelölt.
10. **Il est un candidat seul.** – Ő egy magányos (egyedül lévő) jelölt.

Különleges szabályok a francia melléknevek használatában

1. „drôle de” + főnév

A „drôle de” kifejezés után **mindig „de”** kötőszó áll a melléknév vagy főnév előtt, és **nem egyeztetődik**.

- *drôle de guerre* (f) – nevetséges háború
- *drôle de personne* (f) – különös személy
- *drôle de chose* (f) – furcsa dolog

Példa:

- *C’est une drôle de situation.* – Ez egy furcsa helyzet.
- *Il a rencontré une drôle de personne.* – Egy különös emberrel találkozott.

2. „quelque chose de” / „quelqu’un de” + melléknév

A „quelque chose de” (valami) és „quelqu’un de” (valaki) után **mindig „de”** áll, majd a melléknév.

- *quelque chose de beau* – valami szép
- *quelqu’un de gentil* – valaki kedves

Példa:

- *J’ai vu quelque chose de magnifique.* – Láttam valami csodálatosat.
- *Elle est quelqu’un de très intelligent.* – Ő egy nagyon okos ember.

3. A „prochain” és a „dernier” melléknév

- Ezek a melléknevek **általában a főnév után állnak, ha időt jelölnek** (pl. jövőbeni vagy múltbeli időpont).
- Ha nem időhatározók, akkor az előtte állhat a főnév.

Példák időhatározóként (utólag állnak):

- *la semaine prochaine* (f) – a jövő hét
- *le mois dernier* (m) – az elmúlt hónap

Példa más esetben (nem időhatározó):

- *son prochain projet* – a következő projektje
- *leur dernier mot* – az utolsó szavuk

4. Állandósult kapcsolatok, amelyek a főnév előtt állnak, és nem egyeztetődnek

Az alábbi kifejezések **általában előljárók, amelyek a főnév előtt állnak**, és **nem változtatják meg a főnév nemét vagy számát**:

- **y compris** – beleértve
- **excepté** – kivéve
- **ci-joint(e)** – csatolt
- **ci-inclus(e)** – mellékelt

- **ci-annexé(e)** – mellékelt
- **mis à part** – félretéve
- **passé(e)** – elmúlt
- **supposé(e)** – feltételezett

Példák:

- *Les documents ci-joints (m)** sont importants.* – A csatolt dokumentumok fontosak.
- *Tous les élèves, y compris les étrangers (m), ont réussi.* – Minden diák, beleértve a külföldieket is, sikeres volt.
- *Le rapport supposé (m) est faux.* – A feltételezett jelentés hamis.

5. A „demi” használata

- Ha a „demi” a főnév **előtt áll**, **nem változik nemben és számban**.
- Ha a „demi” a főnév **után áll**, akkor **egyeztetni kell** a főnév nemével és számával.

Példák:

- *une demi-heure* (f) – fél óra (nem változik)
- *deux heures et demie* (f) – két és fél óra (módosul a végződés)
- *un demi-kilo* (m) – fél kiló
- *trois kilos et demis* (m) – három és fél kiló

Összefoglaló táblázat példákkal

Szabály	Példa franciaul	Nem	Magyar jelentés
drôle de + főnév	une drôle de guerre	f	furcsa háború
quelque chose de + melléknév	quelque chose de beau	–	valami szép
quelqu’un de + melléknév	quelqu’un de gentil	–	valaki kedves
prochain / dernier (idő)	la semaine prochaine	f	a jövő hét
prochain / dernier (nem idő)	son prochain projet	m	a következő projektje
állandósult kapcsolatok	documents ci-joints	m	csatolt dokumentumok
demi (előtte)	une demi-heure	f	fél óra
demi (utána)	deux heures et demie	f	két és fél óra

Összetett melléknevek a franciában (les adjectifs composés)

Mi az az összetett melléknév?

Az **adjectif composé** = **több szóból álló melléknév**, amely egy **főnevet** ír le, akárcsak az egyszerű melléknév.

Pl.

- *une robe bleu clair* – világoskék ruha
- *un garçon bien élevé* – jól nevelt fiú

Szerkezettípusok

1. Melléknév + melléknév

- Az első és a második szó **melléknév**.
- **Általában csak az utolsó szó egyezik nemben és számban.**

Példa:

- *des chaussures bleu clair* (világoskék cipők – **nem változik**, mert a színek nem egyeztethetők mindkét tagban)
- *des robes rouge foncé* (sötétpiros ruhák)

Színek összetételekor (pl. *bleu-vert*, *jaune pâle*), **nem** tesszük többes számba, ha két külön szín keveredik.

2. Melléknév + főnév *(ritkább)*

- A főnév mindig **egyes számban** marad.
- Az első melléknév **egyezik a főnév neme és száma szerint**.

Példa:

- *une femme francophone* – francia nyelvű nő
- *un homme francophile* – franciaimádó férfi

3. Főnév + melléknév

- **Mindkét szó** általában változatlan.
- Leggyakrabban állandósult kifejezések.

Példa:

- *des enfants tête en l'air* – szórakozott gyerekek
- *une robe passe-partout* – mindenhova illő ruha
- *une fille casse-cou* – vakmerő (életveszélyes) lány

4. Határozószó + melléknév / igei alak

- Csak a **főnév neme és száma** számít a mondatban, **az összetett melléknév legtöbbször nem változik**.

Példa:

- *un garçon bien élevé* – jól nevelt fiú
- *une fille mal habillée* – rosszul öltözött lány
- *des hommes mal polis* – udvariatlan férfiak

Egyeztetés szabályai – összefoglalva

Típus	**Egyeztetés**
színek (melléknév + melléknév)	**nem egyezik** vagy csak **utolsó szó**
főnév + melléknév	**nem egyeztetünk**
határozó + melléknév	**általában nem egyezik**
melléknév + főnév	csak az **első tag** egyezik

Figyelemre méltó példák

Kifejezés	Jelentés	Megjegyzés
une femme bien-aimée	szeretett nő	a *bien-aimé(e)* participéből jön, egyezik
des robes rouge foncé	sötétpiros ruhák	*rouge* és *foncé* változatlan
un garçon sourd-muet	süketnéma fiú	*sourd-muet* = állandósult forma
une fille haut placée	magas beosztású lány	egyeztetni kell (*haut placé* → *haut placée*)

Ha egy **hímnemű és egy nőnemű** főnév szerepel együtt, az egyeztetés **hímnemű többes számban történik**.

Kifejezés	Magyarázat
un homme et une femme intelligents	az „intelligents” hímnemű többes szám
mon frère et ma sœur sont contents	„contents” nem nőnemű, hanem hímnemű többes szám

Példamondatok fordítással

1. **C’est une fille bien élevée.** – Ez egy jól nevelt lány.
2. **Il porte une chemise bleu clair.** – Világoskék inget visel.
3. **Nous avons vu une solution passe-partout.** – Egy mindenhová illő megoldást láttunk.
4. **Ce sont des hommes sourds-muets.** – Ezek süketnéma férfiak.
5. **Elle est mal coiffée aujourd’hui.** – Ma rosszul van fésülve.
6. **Ce garçon est casse-cou.** – Ez a fiú vakmerő.
7. **Une décision bien préparée est toujours meilleure.** – Egy jól előkészített döntés mindig jobb.

A melléknevek fokozása franciául

A **fokozás** arra szolgál, hogy a melléknév vagy határozószó jelentését összehasonlítjuk valami mással, és megmutatjuk, hogy valami „jobban”, „kevésbé” vagy „ugyanúgy” jellemző valamire.

Alapszabályok – az összehasonlító szerkezetek

A franciában az összehasonlításhoz a következő szavakat használjuk:

- **plus... que** – „...-nál több” (fokozás)
- **moins... que** – „...-nál kevesebb”
- **aussi... que** – „ugyanannyira... mint”

Példák:

- *Il est **plus grand que** son frère.* - Ő **magasabb**, mint a testvére.
- *Elle est **moins rapide que** toi.* - Ő **kevésbé gyors**, mint te.
- *Tu es **aussi intelligent que** moi.*- Ugyanannyira **okos** vagy, mint én.

A prepozíciók „à” és „de” összeolvadása

Az összehasonlító szerkezetekben az „à” és a „de” néha összeolvad:

- „à + le” → **au**
- „de + le” → **du**
- „à + les” → **aux**
- „de + les” → **des**

Példa felsőfok esetén:

- *C’est le meilleur joueur* ***du monde*** - Ő a legjobb játékos **a világon**.

A birtokos névmások legfelsőfokban is használhatók

A francia birtokos névmások (mon, ton, son, notre, votre, leur) a legfelsőfokban is megjelenhetnek, és kiválthatják a határozott névelőt.
Példák:

- *C’est* ***mon meilleur*** *ami.* - Ő a **legjobb barátom**.
- *Elle est* ***sa plus grande*** *peur.*- Ő a **legnagyobb félelme**.

Rendhagyó melléknevek, amelyeknek különleges fokozásuk van

Néhány melléknév rendhagyóan fokozódik, más formákat kap:

Alapforma	Összehasonlító fok	Felsőfok	Jelentés
bon (m) / bonne (f)	meilleur(e)	le/la meilleur(e)	jó
mauvais(e)	pire	le/la pire	rossz
petit(e)	moindre	le/la moindre	kicsi, kevés
majeur(e)	supérieur(e)	le/la supérieur(e)	nagyobb, felső
antérieur(e)	antérieur(e)	le/la plus antérieur(e)	korábbi

Figyelem! Ezeknél az összehasonlításnál a „pas si que” szerkezetet használjuk a tagadáshoz.

Fokozás nyomatékosítása

Nyomatékosíthatjuk a fokozást különböző szavakkal:

- **bien, beaucoup, d’autant, autrement, un peu + plus/moins**

Példák:

- *Elle est* ***beaucoup plus intelligente*** *que toi.* - Ő **sokkal okosabb**, mint te.
- *Ce livre est* ***un peu moins intéressant****.* - Ez a könyv **egy kicsit kevésbé érdekes**.

Mellékmondat az összehasonlítás után – az „explétif”

Ha az összehasonlító szerkezet után mellékmondat következik, gyakran egy „ne” töltelékszó (explétif) jelenik meg, amely nem tagadást jelent, csak nyelvtani forma.
Példa:

- *Il est plus rapide que je **ne** pensais.* - Ő gyorsabb, mint ahogy gondoltam.

Felsőfok nyomatékosítása

A felsőfokban gyakran használunk olyan kifejezéseket, amelyek erősítik a jelentést:

- **au monde, du monde, possible, de loin, de beaucoup**

Példák:

*C’est la meilleure chanteuse **du monde**.* - Ő a legjobb énekesnő **a világon**.
*Il est **de loin** le plus fort.* - Ő **messze** a legerősebb.

Felsőfok és a mellékmondat – a subjontif

Ha a felsőfok után mellékmondat áll, a mellékmondatban a **subjonctif** módot használjuk. Erről a móduszról a későbbi fejezetben lesz részletesen szó.
Példa:

- *C’est le meilleur livre que je **puisse** lire.*- Ez a legjobb könyv, amit olvashatok.

Összefoglaló példák

Francia példa	Magyar fordítás
Il est **plus grand que** son frère. (m)	Ő magasabb, mint a testvére.
Elle est **moins rapide que** toi. (f)	Ő kevésbé gyors, mint te.
Tu es **aussi intelligent que** moi. (m)	Ugyanannyira okos vagy, mint én.
C’est **mon meilleur** ami. (m)	Ő a legjobb barátom.
C’est **le pire** film que j’aie vu. (m)	Ez a legrosszabb film, amit láttam.
Elle est **beaucoup plus gentille** que lui.	Ő sokkal kedvesebb, mint ő.
Il est plus rapide que je **ne** pensais. (m)	Ő gyorsabb, mint ahogy gondoltam.
C’est la plus belle ville **du monde**. (f)	Ez a legszebb város a világon.
C’est le plus grand succès que je **puisse** avoir. (m)	Ez a legnagyobb siker, amit elérhetek.

10. Les nombres, les jours, les mois, les dates et l'heure - Számok, napok, hónapok, dátum és idő)

1. Tőszámnevek (nombres cardinaux)

A **tőszámnevek** a mennyiséget fejezik ki: egy, kettő, három, stb.

A tőszámnevek helyesírása és kötőjeles írásmód

- A francia nyelvben az összetett számokat **kötőjellel** írjuk össze.
  Pl.: *vingt-et-un* → *vingt-et-un* vagy ma már egyszerűen: **vingt-et-un**, de az et és az un között nincs kötőjel, a szabályok ezt engedik.
- Az **„et"** (és) csak a 21, 31, 41, 51, 61, 71 előtt áll, ezeknél nincs kötőjel az et előtt (a 71-es kivételről később). Az új szabályok szerint már mindenhová kitehető a kötőjel.
  Pl.: *vingt-et-un* (21), *trente-et-un* (31), *soixante-et-onze* (71).
- A többi összetett szám kötőjellel kapcsolódik:
  Pl.: *quarante-deux* (42), *soixante-dix-huit* (78).

A számok 1–20-ig

Szám	Írásmód	Magyar jelentés
1	un (m), une (f)	egy
2	deux	kettő
3	trois	három
4	quatre	négy
5	cinq	öt
6	six	hat
7	sept	hét
8	huit	nyolc
9	neuf	kilenc
10	dix	tíz
11	onze	tizenegy
12	douze	tizenkettő
13	treize	tizenhárom
14	quatorze	tizennégy
15	quinze	tizenöt
16	seize	tizenhat

17	dix-sept	tizenhét
18	dix-huit	tizennyolc
19	dix-neuf	tizenkilenc
20	vingt	húsz

Tizes számok 30–100-ig

Szám	Írásmód	Magyar jelentés
30	trente	harminc
40	quarante	negyven
50	cinquante	ötven
60	soixante	hatvan
70	soixante-et-onze*	hetven (egyszerűsített formában: *soixante-onze*)
80	quatre-vingts	nyolcvan
90	quatre-vingt-dix	kilencven
100	cent	száz

Különleges eset: a 71

- Hagyományosan *soixante-et-onze* (60+11), vagy *soixante-onze*, amely 71-et jelent.
- Az új szabályok szerint már kötőjeles formában írjuk: **soixante-et-onze**, és a „et” kötőszó továbbra is megmarad.

Nagyobb számok

Szám	Írásmód	Magyar jelentés
1 000	mille	ezer
2 000	deux mille	kétezer
10 000	dix mille	tízezer
100 000	cent mille	százezer
1 000 000	un million	egymillió

mille nem egyeztet többes számban, mindig mille marad, nincs s végződés.
A million és a nagyobb számok többes számban millions lesz.

Egyeztetés a tőszámneveknél

Az **un** és **une** a főnév neméhez igazodik:

un livre (m) – egy könyv
une table (f) – egy asztal

A többi szám nem változik nem vagy számbeli egyeztetés szerint.

Példa: *quatre-vingt-une pages (f)* – nyolcvanegy oldal

Kiejtési megjegyzések

- Az 5 (*cinq*), 6 (*six*), 8 (*huit*), 10 (*dix*) végződésekor a kiejtésben általában *z* hang jelenik meg, ha az őket követő szó magánhangzóval kezdődik (hangkötés).
  Példa: *cinq ans* [sɛ̃k‿ɑ̃] (öt év)
- A *neuf* (kilenc) „v” hanggal kötődik: *neuf euros* [nœv‿øʁo].

2. Sorszámnevek (nombres ordinaux)

A **sorszámnevek** a sorrendet fejezik ki: első, második, harmadik stb.

Képzésük

A legtöbb sorszámnév a **tőszámnévből + -ième** képzővel áll össze.

Példák:

deux → *deuxième* (második)
trois → *troisième* (harmadik)

Kivétel: *premier / première* (első).

Egyeztetés

- A sorszámnevek **egyeztetődnek** a főnév nemével és számával:
  - *le premier livre (m)* – az első könyv
  - *la première page (f)* – az első oldal
  - *les premiers livres* – az első könyvek

Különleges formák

- Az *unième* és *énième* alakok is előfordulnak, főleg ismétlődő, nem pontos sorrendű helyzetekben:
  - *la dixième fois* – a tizedik alkalom
  - *l’unième fois* – az x-edik alkalom (ismeretlen vagy nem fontos szám)
  - *l’énième fois* – a sokadik alkalom

Tizedes számok

- A tizedes számokat is sorszámnévvel fejezik ki, a „virgule” után álló számjegyeket sorszámként mondják.
  Példa:
  - *2,3* → *deux virgule trois* (kettő egész három)
  - *le 2,3ième* (ritkán használatos, inkább számolvasáskor: *deux virgule trois*)
  - Gyakoribb, hogy a tizedes törtet normál tőszámnévvel mondjuk.

Példák sorszámnevekre:

- *le premier jour* – az első nap
- *la deuxième page* – a második oldal
- *le dixième anniversaire* – a tizedik évforduló
- *une vingtième partie* – a huszadik rész

Összefoglaló példák

Francia példa	Magyar jelentés
J'ai **un livre**. (m)	Van egy könyvem.
Elle a **une table**. (f)	Van egy asztala.
Il y a **quatre-vingt-dix** élèves.	Kilencven diák van.
C'est mon **premier** voyage. (m)	Ez az első utam.
Elle a fini à la **troisième** place. (f)	Ő a harmadik helyen végzett.
La réunion est le **vingtième** jour du mois. (m)	Az értekezlet a hónap huszadik napján van.
Mille personnes sont venues.	Ezer ember jött el.
Ils ont gagné pour la **dixième** fois.	Tizedszer nyertek.

3. Szorzó számnevek, határozatlan számnevek és törtszámnevek a francia nyelvben

Szorzó számnevek (nombres multiplicateurs)

A szorzó számnevek a „hányszor" fogalmát fejezik ki:

- **une fois** – egyszer
- **deux fois** – kétszer
- **trois fois** – háromszor
- stb.

Példák

- *Je l'ai vu **une fois**.* – Egyszer láttam.
- *Il a répété ça **trois fois**.* – Háromszor ismételte meg.

A *double* és *triple*

Ezek a számnévi melléknevek a „kétszeres", „háromszoros" jelentést hordozzák, és a főnév előtt állnak, nem pedig a „fois" után:

- *un salaire **double*** – kétszeres fizetés
- *une dose **triple*** – háromszoros dózis

Példák

- *Il a un **double** emploi.* – Kétszeres munkája van.
- *Elle a reçu une récompense **triple**.* – Háromszoros jutalmat kapott.

Határozatlan számnevek (nombres indéfinis approximatifs)

Ezek a számok hozzávetőleges mennyiséget fejeznek ki, gyakran a *-aine* képzővel + *de* + főnév szerkezetben:

- *une dizaine de livres* – kb. tíz könyv
- *une vingtaine de personnes* – kb. húsz ember
- *une trentaine de jours* – kb. harminc nap

Példák

- *Il y avait **une centaine de personnes** à la réunion.* – Körülbelül száz ember volt az értekezleten.
- *Elle a acheté **une douzaine de pommes**.* – Egy tucat almát vett.

Törtszámnevek (nombres fractionnaires)

A törtszámok a szám egész részének törtrészét fejezik ki. Kétféle módon használhatók:

1. A *demi* és *moitié*

- **demi(e)**: „fél”, „fél-” előtagként, melléknévként
- *une demi-heure* – fél óra
- *un demi-litre* – fél liter
- **une moitié**: „a fele vminek”, főnévként használjuk

Többes szám használata:

- Ha a szám **1-nél nagyobb** vagy több törtrész van, a főnév többes számú lesz, és az ige is többes számban áll.
- *Deux demi-heures* – Két fél óra
- *Trois moitiés* – Három fél rész

Példák

- *J’ai dormi une **demi** heure.* – Fél órát aludtam.
- *La **moitié** des étudiants est partie.* – A diákok fele elment.
- *Ils ont mangé deux **demi**-pommes.* – Két fél almát ettek.

2. *tiers*, *quart*, *quarts*

- **tiers**: harmad, általában főnévként használjuk
- **quart**: negyed

Ha több részről van szó, a főnév és az ige többes számban áll:

- *Un tiers des invités sont arrivés.* – A vendégek egyharmada megérkezett.
- *Les trois quarts de la classe sont présents.* – Az osztály háromnegyede jelen van.

Példák

- *J'ai lu un **tiers** du livre.* – Elolvastam a könyv egyharmadát.
- *Il reste un **quart** de gâteau.* – Egy negyed torta maradt.

Mikortól van többes szám?

- Ha a mennyiség nagyobb **egynél**, a főnév többes számú, és az ige is többes számban áll.
  - *Une moitié est partie* (egy fele) – egyes szám
  - *Deux moitiés sont parties* (két fele) – többes szám
  - *Un quart est prêt* (egy negyed) – egyes szám
  - *Les quarts sont prêts* (a negyedek) – többes szám

Összefoglaló táblázat példákkal

Kifejezés	Jelentés	Példa (francia)	Magyar fordítás
une fois	egyszer	Je l'ai vu **une fois**.	Egyszer láttam.
deux fois	kétszer	Il est venu **deux fois**.	Kétszer jött.
un double	kétszeres	C'est un **double** succès.	Ez kétszeres siker.
une vingtaine de livres	kb. húsz könyv	Il a **une vingtaine de livres**.	Van neki kb. húsz könyve.
une demi-heure	fél óra	J'ai dormi une **demi-heure**.	Fél órát aludtam.
une moitié	fele	La **moitié** des élèves est là.	A diákok fele itt van.
un tiers	egyharmad	J'ai lu un **tiers** du livre.	Elolvastam a könyv
un quart	egy negyed	Il reste un **quart** de gâteau.	Egy negyed torta maradt.

Az idő kifejezése a francia nyelvben

1. Napok és hetek

Napok

A francia napok kisbetűvel íródnak, és általában határozott névelővel állnak:

- **le lundi** – hétfőn
- **le mardi** – kedden
- **le mercredi** – szerdán
- **le jeudi** – csütörtökön
- **le vendredi** – pénteken
- **le samedi** – szombaton
- **le dimanche** – vasárnap

„Le jeudi” és „jeudi” közötti különbség

- **Le jeudi** azt jelenti, hogy „csütörtökönként” (általános időpont vagy rendszeres esemény).

Példa:

- *Je travaille **le jeudi**.* – Csütörtökönként dolgozom.
- *Je travaille (ce) **jeudi**.* – Csütörtökön dolgozom (például most vagy jövő hét csütörtökén).

Hetek

A hét kifejezéseknél gyakori az időtartam:

- **dans quinze jours** – két hét múlva (szó szerint „tizenöt nap múlva”)
- **huit jours** – nyolc nap (egy hét egy nappal)
- **il y a huit jours** – egy héttel ezelőtt

Példa:

- *Je pars en vacances **dans quinze jours**.* – Két hét múlva megyek nyaralni.
- *Il est arrivé **il y a huit jours**.* – Nyolc nappal ezelőtt érkezett.

2. Hónapok

A hónapok nevei is kisbetűvel kezdődnek:

- janvier (január)
- février (február)
- mars (március)
- avril (április)
- mai (május)
- juin (június)
- juillet (július)
- août (augusztus)
- septembre (szeptember)
- octobre (október)
- novembre (november)
- décembre (december)

A **franciában az évszakok és hónapok nevei mind hímneműek**. Időhatározóként így használjuk:
– *au printemps*, *en été*, *en automne*, *en hiver*.

Fontos különbség: a **dernier / prochain** mindig a *legutóbbi* / *leghamarabbi* időpontra utal (nem az előző évre vagy jövő évre, mint a magyarban).

Például:
– *lundi dernier* = az előző hét hétfője,

– *février dernier* = az előző hónap februárja,
– *été prochain* = az előttünk álló nyár.

Ha konkrét évről van szó, így mondjuk:
– *l'été de l'an dernier* = tavaly nyáron,
– *en février de l'an prochain* = jövő februárban.

Mutató névelővel (pl. *cet hiver*, *cette année*) jelentése: *ez a tél*, *ez az év*.
Ha *-là* kerül mellé (*cet hiver-là*), akkor **az a tél**, **abban az évben** lesz a jelentés.

3. Dátumok helyesírása

- A dátum előtt általában a **le** határozott névelőt használjuk:
  le 10 janvier – január 10.
- Ha a hónap első napját jelöljük, akkor a „le premier" formát használjuk:
  le premier mai – május elseje.
- Gyakran a dátumokhoz nem kell nagy kezdőbetű.

Példák:

- *Nous sommes **le 10 janvier**.* – Január 10-e van.
- *La fête nationale est **le premier mai**.* – Május elseje a nemzeti ünnep.

4. Évszámok helyesírása és kiejtése

Az évszámokat kétféleképpen mondhatjuk ki:

- **mille neuf cent quatre-vingt-huit** (1998) – szó szerint: „ezer kilencszáz nyolcvannyolc"
- **dix-neuf cent quatre-vingt-huit** (1998) – szó szerint: „tizenkilenc száz nyolcvannyolc"

Fontos:

- Az írásban a kötőjelek használata kötelező a számok között (pl. *quatre-vingt-huit*).
- Az évszámokat általában szóban előbbi, hivatalosabb formában mondjuk: *mille neuf cent quatre-vingt-huit*.

Példa:

- *Je suis né en **mille neuf cent quatre-vingt-huit**.* – 1998-ban születtem.

5. Az idő kifejezése

Órák

- **une heure** – egy óra
- **midi** – dél
- **minuit** – éjfél

Fél, negyed, háromnegyed

- **et demie** vagy **et une demi-heure** – fél óra múlva
- **et quart** vagy **et quinze** – negyed óra múlva
- **moins le quart** vagy **moins quinze** – háromnegyed óra múlva (még nem teljes óra)

Kifejezések

- *Il est **une heure et demie**.* – Fél kettő van.
- *Il est **une heure et quart**.* – Negyed kettő van.
- *Il est **deux heures moins le quart**.* – Háromnegyed kettő van.

Más kifejezési módok

- **un quart d'heure** – egy negyed óra
- **une heure et quinze** – egy óra tizenöt perc

24 órás rendszer

- A hivatalos, írott nyelvben és a közlekedésben a 24 órás időformátumot használják.
- Például: 13h00 (13 óra), 18h30 (18 óra 30 perc).

6. Napszakok és időhatározók

Francia kifejezés	Magyar jelentés	Példa	Magyar fordítás
aujourd'hui	ma	*Je vais à l'école **aujourd'hui**.*	Ma megyek iskolába.
hier	tegnap	*J'ai vu Paul **hier**.*	Tegnap láttam Pault.
demain	holnap	*Nous partons **demain**.*	Holnap indulunk.
après-demain	holnapután	*Le train arrive **après-demain**.*	A vonat holnapután érkezik.
avant-hier	tegnapelőtt	*Il est parti **avant-hier**.*	Tegnapelőtt ment el.
ce matin	ma reggel	*J'ai couru **ce matin**.*	Ma reggel futottam.
dans deux jours	két nap múlva	*Je reviens **dans deux jours**.*	Két nap múlva jövök vissza.
il y a deux jours	két nappal ezelőtt	*Je suis arrivé **il y a deux jours**.*	Két nappal ezelőtt érkeztem.
tous les jours	minden nap	*Je travaille **tous les jours**.*	Minden nap dolgozom.

7. Különbségek: matin – matinée, jour – journée, soir – soirée

- **matin** (m) – a reggel általános időpontja, inkább a napszak.
  Je travaille ce matin. – Ma reggel dolgozom.
- **matinée** (f) – a reggel folyamata, időtartama.
  J'ai passé la matinée à étudier. – A reggelt tanulással töltöttem.
- **jour** (m) – a nap, a 24 órás időtartam.
  Le jour se lève. – Kijön a nap.

- **journée** (f) – a nap folyamata, időtartama.
  J'ai eu une bonne journée. – Jó napom volt.
- **soir** (m) – az este időpontja.
  Je pars ce soir. – Ma este indulok.
- **soirée** (f) – az este folyamata, eseménye.
  La soirée était agréable. – Kellemes volt az este.

Összefoglaló játékos példák

- *Le **jeudi**, je vais au marché.* – Csütörtökönként megyek a piacra.
- *Je viens **jeudi**.* – Csütörtökön jövök.
- *Nous partirons **dans quinze jours**.* – Két hét múlva indulunk.
- ***Le premier mai**, c'est la fête du travail.* – Május elseje a munka ünnepe.
- *Mon anniversaire est **le dix janvier.*** – Január 10-én van a születésnapom.
- *Je suis né en **mille neuf cent quatre-vingt-huit**.* – 1998-ban születtem.
- *Il est **une heure et quart**.* – Negyed kettő van.
- *Je me lève **ce matin**.* – Ma reggel kelek fel.
- *Nous avons passé la **soirée** chez des amis.* – Az estét barátoknál töltöttük.

11. La négation. L'interrogation. - Tagadás. Kérdés

Tagadás

I. Tagadás ragozott ige nélkül (elliptikus szerkezetek)

A francia nyelvben léteznek olyan tagadások, amelyekben **nincs ragozott ige**, csak egy tagadó szó vagy kifejezés jelenik meg. Ezek gyakran válaszokban, melléknevekhez, határozókhoz, főnevekhez vagy más szerkezetekhez kapcsolódnak. Gyakoriak a szókapcsolatokban és idiomatikus kifejezésekben.

Példák:

- **Non voyant** – nem látó *(vak ember)*
  *Il est **non voyant** depuis l'enfance.* – Gyermekkorától **vak**.
- **Pas encore** – még nem
  *Tu as mangé? – **Pas encore.*** – Ettél? – **Még nem.**
- **Pas trop** – nem túl / nem igazán
  *Tu aimes le café? – **Pas trop.*** – Szereted a kávét? – **Nem igazán.**
- **Pas cher** – nem drága
  *Ce manteau est **pas cher**.* – Ez a kabát **nem drága**.
- **Moi non plus** – én sem
  *Je n'aime pas ça. – **Moi non plus.*** – Nem szeretem ezt. – **Én sem.**
- **Pas du tout** – egyáltalán nem
  *Tu es fatigué? – **Pas du tout.*** – Fáradt vagy? – **Egyáltalán nem.**

- **Il faut manger pour vivre et non pas vivre pour manger.** – Enni kell, hogy éljünk, **nem pedig** élni, hogy együnk.

Ezekben a példákban a tagadó kifejezések nem foglalják magukba a **ne** részt, és gyakran beszélt nyelvi, elliptikus (kihagyásos) szerkezetek.

II. Tagadás ragozott igével

A klasszikus tagadást a **ne… pas** szerkezet alkotja, amely az **ige** köré fonódik:

Alapszerkezet:
Sujet + ne + verbe conjugué + pas

Példa:

- *Je **ne parle pas** italien.* – Nem beszélek olaszul.

Gyakoribb tagadópárok:

- **ne… pas** – nem
  *Nous **ne regardons pas** la télé.* – Nem nézzük a tévét.
- **ne… plus** – már nem
  *Il **ne fume plus**.* – Már nem dohányzik.
- **ne… jamais** – soha
  *Tu **ne viens jamais** avec nous.* – Sose jössz velünk.
- **ne… rien** – semmi
  *Je **ne vois rien**.* – Nem látok semmit.
- **ne… personne** – senki
  *Elle **ne connaît personne** ici.* – Nem ismer itt senkit.
- **ne… que** – csak
  *Nous **ne mangeons que** des légumes.* – Csak zöldséget eszünk.
- **ne… aucun(e)** – egyetlen sem
  *Il **n'a aucune** idée.* – Fogalma sincs. (Egyetlen ötlete sincs.)
- **ne… nulle part** – sehol
  *On **ne va nulle part**.* – Nem megyünk sehova.
- **ne… guère** – alig
  *Il **ne parle guère**.* – Alig beszél.

Kiejtés és formai megjegyzések:

- A **ne** → **n'** lesz magánhangzó vagy néma h előtt:
  Je n'aime pas ça. – Nem szeretem ezt.
- **Régies forma**: **ne… point** (ma már irodalmi):
  Je ne sais point. – Nem tudom.
- **A ne néha kihagyható** informális beszédben (de NEM hivatalosan):
  Je sais pas. – Nem tudom. (helyesen: **Je ne sais pas.**)

Megjegyzések:

- Ha az ige előtt magánhangzó vagy néma „h” áll, a „ne” összeolvad **n'** alakban:
  Je n’aime pas. (Nem szeretem.)
- Összetett igeidőknél a tagadás a segédigét (ragozott igét) és a múlt participiumot fogja közre:
  Je n’ai pas vu. (Nem láttam.)
- A „ne” gyakran kimarad szóban a beszélt nyelvben (pl. „Je sais pas”).
- Ritkán a „pas” is elmaradhat bizonyos igék után („oser”, „pouvoir”, „savoir”) választékos stílusban.
- A „ne” néha hangsúlyos, töltelékszóként jelenik meg, például félelem, aggodalom kifejezésénél (például: « Je crains que... »).

Komplex tagadások:

- Kombinálhatók is:
  *Je **ne vois jamais personne**.* – Soha senkit nem látok.
  *On **ne dit rien à personne**.* – Nem mondunk semmit senkinek.

Kérdés
I. Három alapvető kérdéstípus

1. Kérdőszó a mondat végén (beszélt nyelv, informális)

- *Tu viens **quand**?* – **Mikor** jössz?
- *Tu habites **où**?* – **Hol** laksz?

2. Est-ce que szerkezet (semleges, standard forma)

- ***Est-ce que** tu parles français?* – **Beszélsz franciául?**
- ***Quand est-ce que** tu arrives?* – **Mikor érkezel?**

3. Fordított szórend (inverzió – választékos, írott stílus)

- ***Parles-tu** français?* – Beszélsz franciául?
- ***Quand arrives-tu**?* – Mikor érkezel?

Ha az alany **név**, akkor az inverzió nem lehetséges kötőjellel, hanem megduplázva:

- *Marie vient-elle?* – Jön Marie?
- *Votre fils est-il content?* – A fiad elégedett?

Kérdőszó + inverzió:

- ***Comment t'appelles-tu?*** – Hogy hívnak?
- ***Où vas-tu?*** – Hová mész?

Egyéb variációk ugyanarra a kérdésre:

- *Comment tu t'appelles?* – Hogy hívnak? *(informális)*
- *Tu t'appelles comment?* – Mi a neved? *(nagyon beszélt nyelv)*
- *Comment est-ce que tu t'appelles?* – Mi a neved? *(semleges)*

Minden változat helyes, csak **stilisztikai különbség** van.

12. La coordination - Mellérendelés

La coordination – A francia mellérendelés

Mellérendelés és alárendelés

A francia nyelvben, akárcsak a magyarban, **mondatok és mondatrészek** kapcsolódhatnak egymáshoz **mellérendeléssel (la coordination)** vagy **alárendeléssel (la subordination)**.

- **Mellérendelés** esetén **egyenrangú elemek** kapcsolódnak össze (két főnév, két melléknév, két igealak vagy két tagmondat).
- **Alárendelésnél** az egyik tag **függ** a másiktól (például egy okhatározói vagy feltételes mellékmondat).

Ebben a fejezetben a **mellérendelés** fajtáit, kötőszavait és nyelvtani szerepeit mutatjuk be.

1. Mi a mellérendelés (la coordination)?

A **mellérendelés** azt jelenti, hogy **két vagy több azonos nyelvtani szintű egység** (pl. két főnév, két ige, két melléknév vagy két mondat) **összekapcsolódik** egy **kötőszó (conjonction de coordination)** segítségével.

Példák:

- Deux **filles et** deux **garçons** sont venus.– Két **lány és** két **fiú** jött el.
- Il est **sympa**, **mais** un peu timide. – Kedves, **de** egy kicsit félénk.
- **Je vais au cinéma ou je reste chez moi**.– Vagy moziba megyek, vagy otthon maradok.

2. A főbb mellérendelő kötőszók (conjonctions de coordination)

A leggyakoribb **hét** kötőszót gyakran egy betűszóval tanítják: **„Mais, ou, et, donc, or, ni, car”**
(Egyes tanárok szerint a „Meudonc” szóval is megjegyezhető, ami egy párizsi elővárost neve.)

1. et = és
→ Összeköt két azonos értékű dolgot vagy tulajdonságot.
Használat: felsorolás, hozzáadás.

Példák:

- *Il parle français et espagnol.* – Franciául és spanyolul beszél.
- *Elle est belle et intelligente.* – Szép és okos.

2. ou = vagy
→ Választást fejez ki két lehetőség között.
Használat: alternatíva, kizárás.

Példák:

- *Tu veux du thé ou du café ?* – Teát vagy kávét kérsz?
- *Il habitera à Lyon ou à Marseille.* – Lyonban vagy Marseille-ben fog lakni.

3. mais = de
→ Ellentétet vagy korlátozást fejez ki.
Használat: ellentmondás, korrekció.

Példák:

- *Il est intelligent mais paresseux.* – Okos, de lusta.
- *Je veux venir, mais je ne peux pas.* – Jönni akarok, de nem tudok.

4. donc = tehát
→ Következményt vagy logikai összefüggést fejez ki.
Használat: logikai következtetés levonása.

Példák:

- *Il est malade, donc il ne vient pas.* – Beteg, tehát nem jön el.
- *Tu as travaillé, donc tu mérites du repos.* – Dolgoztál, tehát megérdemled a pihenést.

5. or = azonban, viszont
→ Új szempontot vagy váratlan ellentétet vezet be.
Használat: logikai megszakítás, szembenállás.

Példák:

- *Il prétend être honnête, or il a menti.* – Azt állítja, hogy őszinte, azonban hazudott.
- *Elle voulait partir tôt. Or, elle est restée jusqu'à minuit.* – Korán akart elmenni. Viszont éjfélig maradt.

6. ni … ni = sem … sem
→ Tagadó felsorolás, kettős tagadás.
Használat: két vagy több dolog kizárása egyszerre.

Példák:

- *Il ne parle ni anglais ni allemand.* – Sem angolul, sem németül nem beszél.
- *Elle n'aime ni le chocolat ni les bonbons.* – Sem a csokit, sem a cukrot nem szereti.

7. car = mert
→ Okot fejez ki, hasonló a „parce que"-hoz, de kissé formálisabb.
Használat: magyarázat, indoklás.

Példák:

- *Je ne sors pas, car il pleut.* – Nem megyek ki, mert esik az eső.
- *Elle est heureuse, car elle a réussi.* – Boldog, mert sikerült neki.

3. Mit lehet mellérendelni?

A francia nyelvben szinte **mindenféle nyelvi egység** mellérendelhető, amennyiben **azonos funkciójúak**:

Szófajok:
- főnevek: *un livre et un cahier* (egy könyv **és** egy füzet)
- melléknevek: *grand mais gentil* (nagy **de** kedves)
- igék: *chanter et danser* (énekelni **és** táncolni)
- határozók: *ici ou ailleurs* (itt **vagy** máshol)

Tagmondatok:
- *Il veut partir, mais il est fatigué.* – El akar menni, **de** fáradt.
- *Tu viens, ou tu restes?* – Jössz, **vagy** maradsz?

4. Mellérendelés és írásjelek

A mellérendelő kötőszók **általában nem állnak vesszővel**, kivéve ha hosszabb vagy összetettebb a szerkezet, vagy **stilisztikai** céllal ki akarjuk emelni.

Il mange du pain et du fromage.
(Nincs vessző.)

Elle a crié, mais personne n'a répondu.
(Hosszabb mondat – lehet vessző.)

Összefoglalás

Kötőszó	Jelentés	Funkció	Példa
et	és	hozzáadás	Paul **et** Marie sont là.
ou	vagy	választás	Tu veux du thé **ou** du café?
mais	de	ellentét	Il est fort **mais** lent.
donc	tehát	következmény	Il a faim, **donc** il mange.
or	azonban	szembenállás	Elle a étudié. **Or**, elle a échoué.
ni … ni	sem … sem	tagadás	Il n'a **ni** voiture **ni** permis.
car	mert	ok	Je suis en retard **car** j'ai raté le bus.

13. Les prépositions + aller, venir - Prepozíciók + aller, venir

Mi a prepozíció?

A prepozíció (elöljárószó) egy olyan szó, amely a főnév vagy névmás előtt áll, és helyet, időt, irányt vagy birtokviszonyt fejez ki. Fontos, hogy a prepozíció mindig kapcsolatot teremt a mondat elemei között.

Figyelem: A prepozíciók használata a francia nyelvben nagyon fontos, mert sokszor ellentétpárban állnak, és a jelentés nagyban múlik azon, hogy melyiket használjuk. Például az *à* és a *de*, vagy a *dans* és az *en* prepozíciók között különbséget kell tudni tenni.

A leggyakoribb francia prepozíciók

Egyszerű prepozíciók

Francia prepozíció	Jelentése	Példa	Magyar jelentés
à	-ba, -be, -nál, -nél	*à Paris*	Párizsban / Párizsba
de	-ból, -ből, -tól, -től, birtokos	*de France*, *le livre de Marie*	Franciaországból, Marie könyve
en	-ban, -ben (ország, anyag, közlekedés)	*en France*, *en voiture*, *en bois*	Franciaországban, autóval, fából
dans	-ban, -ben (konkrét helyen, térben)	*dans la maison*	a házban
sur	-on, -en, -ön (valaminek a felszínén)	*sur la table*	az asztalon
sous	alatt	*sous la chaise*	a szék alatt
devant	előtt (térben)	*devant l'école*	az iskola előtt
derrière	mögött	*derrière moi*	mögöttem
entre	között	*entre la banque et le cinéma*	a bank és a mozi között
chez	-nál, -nél (személynél)	*chez moi*	nálam
avec	-val, -vel	*avec toi*	veled
sans	nélkül	*sans problème*	probléma nélkül

Fontos megjegyzések

- A *à* és *de* prepozíciók összeolvadnak a határozott névelőkkel:
  - à + le = **au** (pl. *au parc*)
  - à + les = **aux** (pl. *aux États-Unis*)
  - de + le = **du** (pl. *du restaurant*)
  - de + les = **des** (pl. *des amis*)
- Az *en* országnévvel nőnemű országokra és anyagokra utal:
  - *en Italie* – Olaszországban
  - *en bois* – fából

Elöljáró elmaradása

A következő esetekben **nem használunk prepozíciót**:

- utcák, terek, iskolák neve előtt (*rue Victor Hugo*, *place de la République*)
- címekben (*15, avenue des Champs-Élysées*)
- politikai, gazdasági fogalmaknál (*question logement*)
- időpontoknál (*début février*)

Prepozíciós szerkezet az igénél – fontos megjegyzés

A prepozíció gyakran az ige bővítménye lesz (pl. *parler de*, *aller à*), erről egy külön táblázatot és magyarázatot tanulunk majd az igéknél!

A leggyakoribb prepozíciók részletes elemzése

1. *à* és *dans* közti különbség

- *à* jelzi az **elvontabb**, általános helyeket vagy irányokat, pl. *aller à l'école* (iskolába menni) – az iskola, mint intézmény, nem feltétlenül a konkrét épület.
- *dans* mindig **konkrét térbeli helyet** jelez, pl. *être dans la maison* (a házban lenni), vagy valaminek a belsejében lenni.

2. Mozgás kifejezése közlekedési eszközökkel

- *en voiture* – autóval (utazni)
- *à pied* – gyalog (menni)
- *à cheval* – lovon (lovagolni) – itt az *à* a „valamin rajta lenni” jelentést hordozza.

3. *avant* vs *devant*

- *avant* = időben „előtt” (pl. *avant midi* – délig)
- *devant* = térben „előtt” (pl. *devant la maison* – a ház előtt)

4. *entre* vs *parmi*

- *entre* pontosan **két** dolog között áll (pl. *entre la banque et le cinéma*)
- *parmi* több dolog közül, csoportban, kollektív értelemben (pl. *parmi les étudiants* – a diákok között)

5. *en* vs *de* anyagokhoz, országokhoz

- *en* anyagokhoz: *en bois* (fából), *en coton* (pamutszövetből)
- *de* eredet vagy anyag kifejezésére: *une table de bois* (egy faasztal), *un vin de France* (francia bor)

Összetett prepozíciók (elöljárós szerkezetek)

Prepozíciós szerkezet	Jelentés	Példa	Magyar jelentés
au-dessous de	alatt	*au-dessous de la table*	az asztal alatt
au-dessus de	fölött	*au-dessus de la montagne*	a hegy fölött
au cours de	alatt (időben)	*au cours de la journée*	a nap folyamán

près de	közel	*près de la gare*	a vasútállomás
loin de	távol	*loin de la ville*	távol a várostól
en face de	szemben	*en face de la maison*	a házzal szemben
à partir de	kezdve	*à partir de lundi*	hétfőtől kezdve
à côté de	mellett	*à côté de l'école*	az iskola mellett
le long de	mentén	*le long de la rivière*	a folyó mentén
autour de	körül	*autour de la place*	a tér körül
grâce à	köszönhetően	*grâce à toi*	neked köszönhetően
à cause de	miatt (negatív értelemben)	*à cause de la pluie*	az eső miatt
au milieu de	közepén	*au milieu de la forêt*	az erdő közepén

Gyakori elöljárós szerkezetek példákkal

Prepozíciós szerkezet	Példa	Magyar
au-dessous de	*Le chat est au-dessous de la table.*	A macska az asztal alatt van.
au-dessus de	*L'oiseau est au-dessus de la maison.*	A madár a ház felett van.
au cours de	*Au cours de la réunion, il a parlé.*	A megbeszélés alatt beszélt.
près de	*Je vis près de la gare.*	A vasútállomás közelében lakom.
loin de	*Le village est loin de la ville.*	A falu távol van a várostól.
en face de	*La boulangerie est en face de l'école.*	A pékség az iskola szemben van.
à partir de	*À partir de lundi, je commence le travail.*	Hétfőtől kezdve kezdem a munkát.
à côté de	*Elle est à côté de moi.*	Ő mellettem van.
le long de	*On marche le long de la rivière.*	A folyó mentén sétálunk.
autour de	*Ils ont construit un parc autour du lac.*	A tó körül parkot építettek.
grâce à	*Grâce à toi, j'ai réussi.*	Neked köszönhetően sikerült.
à cause de	*Le vol est annulé à cause de la pluie.*	Az eső miatt törölték a járatot.
au milieu de	*Le banc est au milieu du jardin.*	A pad a kert közepén van.

Az **aller** és a **venir** a francia legfontosabb mozgást kifejező igéi közé tartoznak. Nemcsak a jelen idejű cselekvés kifejezésére szolgálnak, hanem segédigeként is használjuk őket a közeljövő (futur proche) és a közeli múlt (passé récent) kifejezésére.

1. Az aller ige jelentése és ragozása jelen időben

Aller jelentése: menni, (valahová) elmenni

Személy	Ragozás	Magyar jelentés
Je	vais	én megyek
Tu	vas	te mész
Il/Elle/On	va	ő/az megy
Nous	allons	mi megyünk
Vous	allez	ti mentek / ön megy
Ils/Elles	vont	ők mennek

Példamondatok:

- *Je vais à l'école.* – Iskolába megyek.
- *Tu vas au cinéma ce soir?* – Ma este moziba mész?
- *Nous allons en France en été.* – Nyáron Franciaországba megyünk.

2. A venir ige jelentése és ragozása jelen időben

Venir jelentése: jönni, (valahonnan) érkezni

Személy	Ragozás	Magyar jelentés
Je	viens	én jövök
Tu	viens	te jössz
Il/Elle/On	vient	ő/az jön
Nous	venons	mi jövünk
Vous	venez	ti jöttök / ön jön
Ils/Elles	viennent	ők jönnek

Példamondatok:

- *Elle vient de la bibliothèque.* – A könyvtárból jön.
- *Nous venons demain chez toi.* – Holnap jövünk hozzád.
- *Ils viennent à la fête ce soir.* – Ma este jönnek a bulira.

A földrajzi nevek előtti prepozíciók a francia nyelvben

A francia nyelvben, ha földrajzi nevekről beszélünk (például országokról, városokról, régiókról, szigetekről stb.), mindig meg kell határoznunk a **megfelelő elöljárószót (préposition)**. Ezek az elöljárószók attól függenek:

- **a hely neve hímnemű vagy nőnemű-e**,
- **egyes vagy többes számban van-e**,
- **a mondat mozgást (à / en / au / aux)** vagy **helyben létezést (de / du / des / d')** fejez-e ki.

1. Városnevek (les noms de villes)

Helyre megyek / ott vagyok
Szerkezet: *à* + városnév

- *Je vais à Paris.* – Párizsba megyek.
- *Il habite à Rome.* – Rómában lakik.

Megjegyzés: a városnevek előtt **nem** használunk névelőt.

Honnan jövök
Szerkezet: *de* + városnév

- *Je viens de Budapest.* – Budapestről jövök.
- *Il rentre de Londres.* – Londonból tér haza.

2. Nőnemű országok és földrészek

Általában **-e** végződésűek (bár vannak kivételek).
A példáknál a nemhez igazodó elöljárókat használjuk, részletesen a következő pontban.

Ige	Prepozíció	Példa
megyek	**en**	Je vais **en France**. – Franciaországba megyek.
ott vagyok	**en**	Je suis **en Hongrie**. – Magyarországon vagyok.
onnan jövök	**de**	Je viens **de France**. – Franciaországból jövök.

Földrészek is nőneműek (kivéve l'Antarctique)

- Je vais **en Afrique**. – Afrikába megyek.
- Je viens **d'Europe**. – Európából jövök.

3. Hímnemű országok és régiók

Általában nem végződnek **-e** betűre.

Helyre megyek / ott vagyok
Elöljáró: *au*
Honnan jövök
Elöljáró: *du*

- *Je vais au Portugal.* – Portugáliába megyek.
- *Je suis au Japon.* – Japánban vagyok.
- *Je viens du Canada.* – Kanadából jövök.

4. Többes számú országok / szigetcsoportok

Helyre megyek / ott vagyok
Elöljáró: *aux*
Honnan jövök
Elöljáró: *des*

- *Je vais aux États-Unis.* – Az Egyesült Államokba megyek.
- *Il vit aux Pays-Bas.* – Hollandiában él.
- *Elle revient des Maldives.* – A Maldív-szigetekről jön vissza.

5. Szigetek (îles)

Ha a sziget önálló neve van és nem többes szám
Névelő nélkül: *à* / *de*

- *Je vais à Cuba, à Malte, à Chypre.* – Kubába, Máltára, Ciprusra megyek.
- *Je viens de Cuba, de Malte, de Chypre.* – Kubából, Máltáról, Ciprusról jövök.

Ha többes számú szigetcsoport névelővel
Elöljáró: *aux* / *des*

- *Je vais aux Seychelles, aux Bahamas.* – A Seychelle-szigetekre, a Bahamákra megyek.
- *Je viens des Canaries, des Philippines.* – A Kanári-szigetekről, a Fülöp-szigetekről jövök.

Összefoglaló táblázat

Típus	Példák	Hova? (mozgás)	Hol? (állapot)	Honnan? (eredet)
Város	Paris, Budapest	à Paris	à Paris	de Paris
Nőnemű ország	France, Hongrie	en France	en France	de France
Hímnemű ország	Portugal, Brésil	au Portugal	au Portugal	du Portugal
Többes számú ország	États-Unis, Pays-Bas	aux États-Unis	aux États-Unis	des États-Unis
Nőnemű földrész	Europe, Afrique	en Europe	en Europe	d'Europe
Hímnemű földrész	Antarctique	en Antarctique	en Antarctique	de l'Antarctique
Sziget (egyedi név)	Cuba, Malte	à Cuba	à Cuba	de Cuba
Többes számú sziget	Seychelles, Bahamas	aux Seychelles	aux Seychelles	des Seychelles

Különleges példák – a metrós hasonlat

A prepozíciók használatát gyakran a mozgás és az állapot logikájával magyarázzák, hasonlóan a metróhoz:

- *Je monte dans le métro.* – Felszállok a metróra.
- *Je suis dans le métro.* – A metrón vagyok.
- *Je descends du métro.* – Leszállok a metróról.

Ugyanez a logika országneveknél is működik:

- *Je vais en France.* – Franciaországba megyek.
- *Je suis en France.* – Franciaországban vagyok.
- *Je viens de France.* – Franciaországból jövök.

Kivételek és figyelmeztetések

Ezek az országnevek hímneműek, **bár -e betűre végződnek**:

- *Le Mexique – Je vais au Mexique.* – Mexikóba megyek.
- *Le Cambodge – Je viens du Cambodge.* – Kambodzsából jövök.
- *Le Mozambique*
- *Le Zimbabwe*

További hímnemű országnevek:

- *L'Iran*
- *Le Liban*
- *Le Maroc*
- *Le Danemark*

Magánhangzóval kezdődő földrajzi nevek esetén a *de* → *d'* rövidül:

- *Je viens d'Italie.* – Olaszországból jövök.
- *Je viens d'Allemagne.* – Németországból jövök.

14. Les verbes semi-auxiliaires - Félsegédigék

A segédigék és az igeneves szerkezetek közötti köztes kategória
A **félsegédigék (verbes semi-auxiliaires)** olyan igék, amelyek főigeként viselkednek, de gyakran egy másik igével együtt használt szerkezetben új nyelvtani vagy jelentésbeli funkciót látnak el. Négy fő csoportjukat különítjük itt el:

I. Időviszonyt (aspektust) kifejező félsegédigék

Ezek az igék **nem a konkrét igeidőt**, hanem a cselekvés **időbeli viszonyát vagy fázisát** fejezik ki (pl. épp most történik, éppen meg fog történni, már megtörtént stb.)

Szerkezet	Jelentés	Példa	Magyarul
être en train de + inf	épp most történik	Elle est en train de lire.	Épp most olvas.
être sur le point de + inf	éppen meg fog történni	J'étais sur le point de partir.	Éppen indulni készültem.
être près de + inf	majdnem megtörtént	Il est près de tomber.	Majdnem elesik.
venir de + inf	épp most történt meg (passé récent)	Je viens de manger.	Épp most ettem.
aller + inf	épp most fog megtörténni (futur proche)	Il va pleuvoir.	Mindjárt esni fog.

Megjegyzés: Ezeket a szerkezeteket általában **jelen vagy imparfait** időben használjuk, hogy az aspektust kifejezzük. A „venir de" mindig a **közeli múltat**, az „aller" pedig a **közeli jövőt** fejezi ki.

Aller segédigeként – *futur proche* (közeli jövő)

Szerkezet:
aller (jelen időben) + **főige infinitív alakja**

Használat:
A közeljövőben bekövetkező cselekvések vagy események kifejezése, főként közvetlen tervek vagy szándék esetén.

Példa szerkezet:
Je vais + [ige] → én fogok … (közeljövőben)

Példa:
- Je vais manger. – Enni fogok.
- Tu vas partir bientôt ? – Hamarosan indulsz?
- Ils vont arriver à 18 heures. – 18 órakor érkeznek.

Venir segédigeként – *passé récent* (közeli múlt)

Szerkezet:
venir de (jelen időben) + **főige infinitív alakja**

Használat:
Nemrég történt, frissen befejezett cselekvés kifejezése.

Példa szerkezet:
Je viens de + [ige] → éppen most csináltam valamit

Példa:
- Je viens de finir mes devoirs. – Épp most fejeztem be a házi feladatomat.
- Nous venons d'arriver. – Éppen most érkeztünk meg.
- Elle vient de partir. – Éppen most ment el.

Összefoglalás

Idő	Segédige	Szerkezet	Jelentés	Példa
Jelen idő	Aller / Venir	Je vais / Je viens	Menni / Jönni	Je vais à l'école. / Je viens de la gare.
Futur proche (közeli jövő)	Aller	Je vais + infinitív	Fogok ... (közeljövő)	Je vais manger.
Passé récent (közeli múlt)	Venir de	Je viens de + infinitív	Éppen most csináltam valamit	Je viens de finir.

II. Modális félsegédigék

A modális segédigék olyan igék, amelyek **egy másik ige előtt állva** annak **módját (modalitását)** fejezik ki: lehetőség, szükségszerűség, kötelesség, akarat, szándék, képesség stb.
A francia nyelvben a legfontosabb modális segédigék:

Franciaul	**Jelentése magyarul**
pouvoir	tudni, képesnek lenni
devoir	kell, kötelessége van
vouloir	akarni
savoir	tudni (tanult tudás)
falloir	kell (általános alany: il)

Ragozás jelen időben (*présent de l'indicatif*)

1. POUVOIR – „tud", „képes valamire"

Személy	**Ragozás**	**Magyarul**
je	peux	tudok
tu	peux	tudsz
il/elle/on	peut	tud
nous	pouvons	tudunk
vous	pouvez	tudtok
ils/elles	peuvent	tudnak

Példa: Je **peux** parler français. – Tudok franciául beszélni.

2. DEVOIR – „kell”, „muszáj”

Személy	Ragozás	Magyarul
je	dois	kell (nekem)
tu	dois	kell (neked)
il/elle/on	doit	kell (neki)
nous	devons	kell (nekünk)
vous	devez	kell (nektek)
ils/elles	doivent	kell (nekik)

Példa: Tu dois faire tes devoirs. – Meg kell csinálnod a házidat.

3. VOULOIR – „akar”

Személy	Ragozás	Magyarul
je	veux	akarok
tu	veux	akarsz
il/elle/on	veut	akar
nous	voulons	akarunk
vous	voulez	akartok
ils/elles	veulent	akarnak

Példa: Nous voulons partir à 8 heures. – Azt akarjuk, hogy 8-kor induljunk.

4. SAVOIR – „tud” (tanult tudás, ismeret)

Személy	Ragozás	Magyarul
je	sais	tudom
tu	sais	tudod
il/elle/on	sait	tudja
nous	savons	tudjuk
vous	savez	tudjátok
ils/elles	savent	tudják

Példák:
Elle sait nager. – Tud úszni.
Je sais où il habite. – Tudom, hol lakik.

5. FALLOIR – „kell” (általános, személytelen)

Ez az ige csak **egy alakban** létezik, mindig „il” alannyal:

Személy	Ragozás
il (csak ez!)	faut

Példák:
Il faut étudier. – Tanulni kell.
Il faut que je parte. – El kell mennem.

Megjegyzés – A modális segédigéket infinitif követi

A modális igét általában egy főige követi **szótári alakban** (*infinitif*), **kivéve**, ha mellékmondatban, „que” után áll, ilyenkor **subjonctif** következik.

1. Példa főigével (infinitif)

- Je veux partir. – El akarok menni.
- Nous pouvons travailler. – Tudunk dolgozni.

2. Példa „que” után (subjonctif)

- Il faut que tu viennes. – Jönnöd kell.
- Je veux que tu réussisses. – Azt akarom, hogy sikerüljön neked.

A „metrópélda” – összehasonlítás

- Je peux prendre le métro. – Tudom használni a metrót.
- Je dois prendre le métro. – Kell mennem a metróval.
- Je veux prendre le métro. – Akarok metróval menni.
- Je sais prendre le métro. – Tudom, hogyan kell metrózni.
- Il faut prendre le métro. – Metróval kell menni (általánosságban).

Összegzés

- A modális segédigék után **mindig infinitif** áll.
- A ragozásuk **rendhagyó**, de gyakran használt, ezért fontos megtanulni.
- A *falloir* **mindig személytelen** (*il faut*).
- Ezek az igék kulcsszerepet játszanak akarat, szándék, képesség és kötelesség kifejezésében.

III. Műveltető szerkezet (la construction factitive)

A **faire + infinitif** szerkezet azt fejezi ki, hogy **valakivel elvégeztetünk** egy cselekvést. Ezt nevezzük **műveltető (factitif)** szerkezetnek.

Szerkezet	Jelentés	Példa	Magyarul
faire + inf	elvégeztetni vmit	Elle fait réparer sa voiture.	Megjavíttatja az autóját.
se faire + inf	magának csináltatni vmit / szenvedő értelmű	Il s'est fait opérer.	Megoperáltatta magát.

Fontos nyelvtani megjegyzés:
A **műveltető szerkezetben a „faire" múlt idejű melléknévi igeneve (participe passé) nem egyezik** meg a tárggyal, még akkor sem, ha **avoir** a segédige:

Elle s'est fait **couper** les cheveux.
(nem: *coupée*, mert a „faire + inf" szerkezetnél nincs egyeztetés!)

IV. Szenvedő szerkezethez közeli forma: voir + inf

A „voir + infinitif" és „se voir + infinitif" szerkezetek gyakran **szenvedő értelműek**, még ha nem is passzív igeragozásban állnak.

Szerkezet	Jelentés	Példa	Magyarul
voir + inf	látni, hogy vki vmit csinál	Je l'ai vu partir.	Láttam elmenni.
se voir + inf	kénytelen, vmi történik vele (passzív értelmű)	Il s'est vu refuser	Elutasították, hogy beléphessen. (= Visszautasították a belépését.)

Ezek a szerkezetek **nem teljes értékű passzív szerkezetek**, de gyakran **a cselekvő kikerül a mondatból**, így a hangsúly a „szenvedőre" kerül. Különösen írott, hivatalos nyelvben gyakoriak.

Összefoglaló

Típus	Ige/szerkezet	Funkció	Példa (magyarul)
Időviszony	être en train de, venir de, aller + inf	aspektus	Épp most ír / Épp most írt / Mindjárt írni fog
Modális	vouloir, pouvoir, devoir, falloir	lehetőség, szükség, akarat	Szeretnék menni. / Mennem kell.
Műveltető	faire + inf, se faire + inf	elvégeztet / alanyt ér a cselekvés	Megcsináltatta a haját.
Látási/szenvedő	voir + inf, se voir + inf	érzékelés vagy kényszerített	Látta elmenni / Visszautasították

Példamondatok magyar fordítással

- **Je suis en train d'écrire une lettre.** – Épp most írok egy levelet.
- **Tu dois faire attention.** – Figyelned kell.
- **Il va pleuvoir bientôt.** – Hamarosan esni fog.
- **Elle s'est fait opérer à l'hôpital.** – Megoperáltatta magát a kórházban.
- **Ils se sont vus interdire l'accès.** – Megtiltották nekik a belépést.
- **Je le fais réparer demain.** – Holnap megjavíttatom.

15. Les structures impersonnelles - Személytelen szerkezetek

A francia nyelvben **személytelen igék** (verbes impersonnels) azok az igék, amelyek **csak egyes szám harmadik személyben (il)** használatosak, függetlenül attól, hogy a mögöttes jelentés vonatkozik-e valós alanyra. Ebben az esetben az **„il" nem valódi alany**, hanem pusztán **nyelvtani alany** (sujet grammatical).

1. Személytelen alanyok: il, ce, ça, cela

- **il**: mindig egyes szám harmadik személyben, gyakori személytelen alany.
- **ce / ça / cela**: általános vagy demonstratív személytelen alanyként, főként állítmányi szerepben.

Megjegyzés:

- „ça" a beszélt nyelvben,
- „cela" az írott, formálisabb nyelvben használatos.

Főbb kategóriák

1. Létezést, időt, mennyiséget, körülményeket kifejező igék

a) il y a + főnév (létezés, birtoklás)

- Il y a beaucoup de monde ici.– **Sokan vannak itt.**

b) il est / c'est + melléknév (általános megállapítás)

- Il est important de bien dormir. – **Fontos jól aludni.**
- C'est difficile à comprendre. – **Ezt nehéz megérteni.**

c) időjárásjelenségek (csak „il" alannyal)

- Il pleut. – **Esik.**
- Il neige. – **Havazik.**
- Il fait froid. – **Hideg van.**

d) idő kifejezése:

- Il est tard. – **Késő van.**
- Il est huit heures. – **Nyolc óra van.**

2. Kötelezettség és szükségesség (modális érték)

a) il faut + főnév vagy ige

- Il faut du courage. – **Bátorság kell.**
- Il faut partir. – **El kell indulni.**

b) il faut que + alany + subjonctif

- Il faut que tu viennes. – **El kell jönnöd.**

A „que" utáni ige **mindig kötőmódba (subjonctif)** kerül!

3. Személytelen szerkezetek ragozott igékkel (egyes szám 3.)

a) il semble que + subj. (úgy tűnik, mintha…)

- Il semble qu'il ait oublié. – **Úgy tűnik, elfelejtette.**

b) il paraît que + indikatív (azt mondják, hogy…)

- Il paraît qu'elle est malade. – **Azt beszélik, hogy beteg.**

c) il arrive que + subj. (megesik, hogy…)

- Il arrive qu'il pleuve en juillet. – **Megesik, hogy júliusban esik.**

4. A „valós alany" később szerepel

Egyes igék előtt a valódi alany a mondat végén áll:

- Il existe des solutions. – **Léteznek megoldások.**
- Il reste trois minutes. – **Három perc van hátra.**

– Il me manque deux euros. – **Hiányzik még két euró.**
(= Nekem két euró hiányzik.)

5. Személytelen passzív szerkezetek

Gyakran **de** vagy **que** szerkezetet követnek:

a) il est interdit de + inf.

– Il est interdit de fumer ici. – **Tilos itt dohányozni.**

b) il est recommandé de / il est nécessaire de

– Il est recommandé de boire beaucoup d'eau. – **Ajánlott sok vizet inni.**

c) il sera proposé de

– Il sera proposé de changer le règlement. – **Fel lesz ajánlva a szabály módosítása.**

6. Speciális kifejezések

a) il s'agit de + főnév / inf.

– Jelentése: „arról van szó, hogy…"

– Il s'agit d'un malentendu. – **Félreértésről van szó.**
– Il s'agit de respecter les règles. – **A szabályok betartásáról van szó.**

b) ce / cela / ça szerkezetek állítmányi helyzetben

– Cela me dérange. – **Ez zavar engem.**
– Ça arrive souvent. – **Ez gyakran megtörténik.**

Összefoglaló táblázat

Szerkezet	Jelentés	Példa	Fordítás
Il y a	van, vannak	Il y a trois pommes.	Három alma van.
Il faut + inf.	kell	Il faut dormir.	Aludni kell.
Il faut que + subj.	kell, hogy…	Il faut que tu viennes.	El kell jönnöd.
Il est + melléknév + de	általános állítás	Il est utile de le savoir.	Hasznos ezt tudni.
Il pleut / neige / gèle	időjárás	Il neige beaucoup aujourd'hui.	Ma sok hó esik.
Il existe / il reste	létezik, marad	Il existe une solution.	Van megoldás.
Il s'agit de	arról van szó, hogy…	Il s'agit d'un problème grave.	Súlyos problémáról van szó.
Cela / Ça dérange	Ez (általános alany)	Ça me gêne.	Ez zavar engem.
Il est interdit de	Tilos	Il est interdit de courir ici.	Tilos itt futni.

Megjegyzés: a személytelen igék gyakran **nem fordíthatók szó szerint** magyarra, mivel a magyar nyelv másként fejezi ki a személytelenséget (pl. határozói igenevekkel: *tilos, lehet, kell, szabad*, stb.).

16. Le subjonctif présent – Kötőmód jelen ideje

Mikor használjuk a subjonctif-et?

A **subjonctif** (kötőmód) **nem konkrét tényt, hanem feltételt, vágyat, érzelmet, lehetőséget, kételyt vagy véleményt** fejez ki. Gyakran a beszélő **szubjektív hozzáállását** tükrözi a kijelentéshez.

A subjonctif **nem egy új igeidő**, hanem egy **mód** (*mode*), mint a kijelentő (*indicatif*) vagy a felszólító (*impératif*) mód.

Képzése

1. Rendes (reguláris) igék

A subjonctif jelen időt az **alanyi többes szám 3. személyű jelen időből (ils)** képezzük:

- Leválasztjuk az **-ent** végződést
- Hozzáadjuk a kötőmódbeli végződéseket:

Személy	Végződés
je	-e
tu	-es
il/elle	-e
nous	-ions
vous	-iez
ils/elles	-ent

Példa: *parler* (beszélni)

Ils parlent → parl-
→ **que je parle, que tu parles, qu'il parle, que nous parlions, que vous parliez, qu'ils parlent**

- que je parle – hogy beszéljek
- que tu parles – hogy beszélj
- qu'il parle – hogy beszéljen
- que nous parlions – hogy beszéljünk
- que vous parliez – hogy beszéljetek / beszéljenek (önözve)

- qu'ils parlent – hogy beszéljenek

Példa: *finir* (befejezni)
Ils finissent → finiss-
→ que je finisse, que tu finisses, qu'il finisse, que nous finissions, que vous finissiez, qu'ils finissent

- que je finisse – hogy befejezzem
- que tu finisses – hogy befejezd
- qu'il finisse – hogy befejezze
- que nous finissions – hogy befejezzük
- que vous finissiez – hogy befejezzétek / befejezzék (önözve)
- qu'ils finissent – hogy befejezzék

Példa: *vendre* (eladni)
Ils vendent → vend-
→ que je vende, que tu vendes, qu'il vende, que nous vendions, que vous vendiez, qu'ils vendent

- que je vende – hogy eladjam
- que tu vendes – hogy eladd
- qu'il vende – hogy eladja
- que nous vendions – hogy eladjuk
- que vous vendiez – hogy eladjátok / eladják (önözve)
- qu'ils vendent – hogy eladják

2. Rendhagyó igék – Les verbes irréguliers

Sok gyakori ige rendhagyó kötőmóddal rendelkezik. Itt gyakran **kétféle tő** is előfordul:

- az **ils** alakból képezett tő (egyesszám és többes 3. személy)
- a **nous** alakból képezett tő (nous, vous személyekhez)

Példa: *venir*

- Ils viennent → vienn-
- Nous venons → ven-
  → que je vienne, que tu viennes, qu'il vienne, que nous venions, que vous veniez, qu'ils viennent

Gyakoribb rendhagyó igék subjonctif alakja:

1. ÊTRE – lenni

Személy	Alak
que je	**sois**
que tu	**sois**
qu'il/elle/on	**soit**
que nous	**soyons**
que vous	**soyez**
qu'ils/elles	**soient**

2. AVOIR – birtokolni

Személy	Alak
que j'	**aie**
que tu	**aies**
qu'il/elle/on	**ait**
que nous	**ayons**
que vous	**ayez**
qu'ils/elles	**aient**

3. ALLER – menni

Személy	Alak
que j'	**aille**
que tu	**ailles**
qu'il/elle/on	**aille**
que nous	**allions**
que vous	**alliez**
qu'ils/elles	**aillent**

Megjegyzés: itt **kettős tő** van: *aill-* egyes szám és többes szám 3. személyben, *all-* a *nous* és *vous* alakban.

4. FAIRE – csinálni

Személy	Alak
que je	**fasse**
que tu	**fasses**
qu'il/elle/on	**fasse**
que nous	**fassions**
que vous	**fassiez**
qu'ils/elles	**fassent**

5. POUVOIR – tudni, képesnek lenni

Személy	Alak
que je	**puisse**
que tu	**puisses**
qu'il/elle/on	**puisse**
que nous	**puissions**
que vous	**puissiez**
qu'ils/elles	**puissent**

6. SAVOIR – tudni (ismerni tényt, megtanulni)

Személy	Alak
que je	**sache**
que tu	**saches**
qu'il/elle/on	**sache**
que nous	**sachions**
que vous	**sachiez**
qu'ils/elles	**sachent**

7. VOULOIR – akarni

Személy	Alak
que je	**veuille**
que tu	**veuilles**
qu'il/elle/on	**veuille**
que nous	**voulions**
que vous	**vouliez**
qu'ils/elles	**veuillent**

Megjegyzés: kettős tő: *veuill-* és *voul-*

8. VALOIR – érni (érték, hasznosság)

Személy	Alak
que je	**vaille**
que tu	**vailles**
qu'il/elle/on	**vaille**
que nous	**valions**
que vous	**valiez**
qu'ils/elles	**vaillent**

9. FALLOIR – kelleni (csak 3. személy)

Személy	Alak
qu'il	**faille**

Csak **impersonális** forma létezik, azaz csak **qu'il faille**.

3. Használati esetei (Emploi du subjonctif)

A. Főmondatban

A subjonctif használatos:

- **Óhaj**: *Je veux qu'il vienne.* – Azt akarom, hogy jöjjön.
- **Érzelem**: *Je regrette qu'elle parte.* – Sajnálom, hogy elmegy.
- **Parancs/kérés**: *Qu'il sorte immédiatement!* – Azonnal menjen ki!
- **Felkiáltás**: *Vive la liberté!* – Éljen a szabadság!

B. Mellékmondatban – que után

1. Vágy, szándék, akarat

- Je souhaite qu'il réussisse. – Azt kívánom, hogy sikerüljön neki.

2. Kétely, bizonytalanság

- Je doute qu'il sache la réponse. – Kétlem, hogy tudja a választ.

3. Vélemény, ítélet, szükségszerűség

- Il faut qu'on parte. – El kell indulnunk.
- Il est important que tu comprennes. – Fontos, hogy megértsd.

4. Érzelmi állapot

- J'ai peur qu'il ne vienne pas. – Félek, hogy nem jön el.
- Je suis content que tu sois là. – Örülök, hogy itt vagy.

C. Bizonyos kötőszók után kötelező:

Kötőszó	Jelentés
afin que / pour que	azért, hogy
avant que	mielőtt
jusqu'à ce que	amíg
bien que / quoique	bár
à condition que	azzal a feltétellel, hogy
sans que	anélkül, hogy

Példa:

- *Je t'explique pour que tu comprennes.* – Elmagyarázom, hogy megértsd.
- *Je partirai avant qu'il arrive.* – Elindulok, mielőtt megérkezik.

D. Határozatlan alany (vonatkozó mondatokban)

- *Je cherche une fille qui sache parler chinois.* – Olyan lányt keresek, aki tud kínaiul. (nem ismert a személy)

De: *Je connais une fille qui sait parler chinois.* – Ismerek egy lányt, aki tud kínaiul. (konkrét személy)

4. Subjonctif vagy indicatif? Összehasonlítás példákkal

Kifejezés	Kijelentő mód	Kötőmód
On ne doute pas que...	*ils savent* (biztos)	–
On doute que...	–	*ils sachent* (kétely)
Il me dit que...	*qu'il faisait beau*	–
J'attends qu'il...	–	*attende*
Il est certain que...	*c'est vrai*	–
Il se peut que...	–	*ce soit vrai*
C'est la seule personne qui...	–	*puisse m'aider*

Ikonikus példa:
Que la force soit avec toi. – Az Erő legyen veled.
(subjonctif: nem valós tény, hanem kívánság)

5. A subjonctif helyettesítése főnévi igeneves szerkezettel

A kötőmódos mellékmondatot gyakran **főnévi igenév (infinitif)** szerkezettel **helyettesíthetjük**, ha:

1. **A főmondat és a mellékmondat alanya azonos**
   Je veux venir. – Jönni akarok. *(nem: Je veux que je vienne.)*
   Je veux que tu viennes. – Ha nem azonos az alany, akkor kell a subjonctif.
2. **A mellékmondat alanya megegyezik a főmondat tárgyával**
   Je laisse les enfants sortir. – Hagyom, hogy a gyerekek kimenjenek.
   (nem: que les enfants sortent)
3. **Személytelen alany „il" + általános alany „on"**
   Il est important de bien manger. – Fontos jól étkezni.
   (nem: qu'on mange bien)

6. A „que" kötőszó elhagyása vagy átalakulása

1. **pour que → pour + infinitif**
   Il travaille pour réussir. – Azért dolgozik, hogy sikerüljön neki. (azonos alany → infinitif)
   Il travaille pour que ses enfants réussissent. – Azért dolgozik, hogy a gyerekei sikeresek legyenek. (különböző alany → subjonctif)
2. **sans que → sans + infinitif**
   Il est parti sans le dire. – Elment anélkül, hogy elmondta volna. (azonos alany → infinitif)
3. **avant que → avant de + infinitif**
   Avant de partir, il a tout rangé. – Mielőtt elment, mindent elpakolt. (azonos alany → infinitif)

Összefoglalás

Szituáció	Használat	Példa
vágy	subjonctif	Je veux qu'il vienne.
tény	indicatif	Je sais qu'il vient.
kétség	subjonctif	Je doute qu'il sache.
biztos állítás	indicatif	Je ne doute pas qu'il sait.
határozatlan személy	subjonctif	Je cherche quelqu'un qui sache.
ismert személy	indicatif	Je connais quelqu'un qui sait.
cél, feltétel	subjonctif	pour que, à condition que
ok, következmény	indicatif	parce que, donc

17. L'impératif – Felszólító mód

A **felszólító mód** a francia nyelvben parancs, tanács, kívánság, figyelmeztetés, kérés vagy tiltás kifejezésére szolgál. Általában a beszédhelyzetben **jelen lévő személyekhez** szólunk vele, így csak három személyben használjuk:

- **2. személy egyes szám**: **tu**
- **1. személy többes szám**: **nous**
- **2. személy többes szám**: **vous**

!!! A személyes névmást **nem tesszük ki** a felszólító mondatban.

1. A ragozás: az indikatív jelen idő megfelelő alakját használjuk

1. csoport (–ER végű igék)

A **tu** alakban az **-s** végződés **eltűnik**.

Ige	Tu alak (jelen idő)	Felszólító mód
parler	tu parles	Parle! – Beszélj!
marcher	tu marches	Marche! – Menj! (Sétálj!)
travailler	tu travailles	Travaille! – Dolgozz!

Nous és **vous** alakban **nincs változás**:

- Parlons! – Beszéljünk!
- Parlez! – Beszéljetek!

→ -ir és -re végű igék felszólító módja

- Ezeknél **nem esik ki az -s** a **tu** alakból.

Példa 1: finir – befejezni

Személy	Alak	Jelentés
tu	finis!	fejezd be!
nous	finissons!	fejezzük be!
vous	finissez!	fejezzétek be! / fejezze be!

Példa 2: vendre – eladni

Személy	Alak	Jelentés
tu	vends!	add el!
nous	vendons!	adjuk el!
vous	vendez!	adjátok el! / adja el!

2. Az -s megtartása az en vagy y névmások előtt

Bár a **tu** alakból az **-s** elmarad, ha utána az **en** vagy **y** névmás következik, **újra meg kell jeleníteni** a kiejtés könnyítése érdekében.

- Vas-y! – Menj oda!
- Manges-en! – Egyél belőle!

3. Az aller ige különleges viselkedése

Bár az aller rendhagyó ige, a **tu** alakban is követi az -s elhagyásának szabályát, **kivéve en vagy y előtt**.

- Va à l'école! – Menj az iskolába!
- Vas-y! – Menj oda!

4. A visszaható igék (verbes pronominaux) felszólító módban

A **visszaható névmás az ige után kerül**, **kötőjellel elválasztva**:

Állító alakban:

- **Lève-toi!** – Kelj fel!
- **Reposons-nous!** – Pihenjünk!
- **Couchez-vous!** – Feküdjetek le!

A **me** névmásból **moi** lesz, a **te**-ből **toi**:

- **Dépêche-toi!** – Siess!
- **Souvenez-vous de moi!** – Emlékezzetek rám!

Tagadó alakban:
A névmás visszakerül az ige elé, mint kijelentő módban.

- **Ne te lève pas!** – Ne kelj fel!
- **Ne nous dépêchons pas!** – Ne siessünk!
- **Ne vous couchez pas!** – Ne feküdjetek le!

5. Különleges és rendhagyó igék

Egyes igék felszólító alakja rendhagyó, gyakran **megegyezik a kötőmód (subjonctif)** alakjaival.

Être (legyél)

- **Sois!** – Légy!
- **Soyons!** – Legyünk!
- **Soyez!** – Legyetek!

Avoir (legyen neked)

- **Aie!** – Legyen!
- **Ayons!** – Legyen nekünk!
- **Ayez!** – Legyen nektek!

Savoir (tudd)

- **Sache!** – Tudd!
- **Sachons!** – Tudjuk!
- **Sachez!** – Tudjátok!

Vouloir (óhaj kifejezése udvariasan)

- **Veuillez patienter.** – Kérjük, várjanak!
- **Veuille m'écouter.** – Légy szíves meghallgatni!

6. 3. személyű felszólítás: Que + subjonctif

Bár normálisan nincs felszólító alak **3. személyben**, a **que + subjonctif** szerkezettel kifejezhetjük ezt. A subjonctif részletes bemutatását később (139) írjuk meg.
Példák:

- **Qu'il vienne!** – Jöjjön!
- **Qu'ils fassent attention!** – Figyeljenek!
- **Qu'elle réussisse!** – Sikerüljön neki!

7. A felszólítás egyéb módjai

A francia nyelv sokféleképpen tud felszólítani, nem csak a felszólító módot használva:
a) Kijelentő móddal (indicatif présent) – közvetlen parancs

- **Tu descends cette rue.** – Ezen az utcán mész le.

b) Jövő idővel (futur simple) – utasítás, fenyegetés

- **Tu referas tout ça.** – Újracsinálod ezt az egészet!

c) Főnévi igenévvel (infinitif) – főként receptekben, utasításban

- **Ajouter 4 œufs.** – Adj hozzá 4 tojást!

d) Feltételes móddal (conditionnel présent) – udvarias kérés

- **Pourriez-vous m'aider?** – Tudna segíteni?

e) „Si + imparfait" szerkezet – kívánság, vágy

- **Si tu m'aimais…** – Ha szeretnél engem…

8. Helyesírás: a felkiáltójelet szóköz előzi meg

- **Ferme la porte!** – Csukd be az ajtót!
  (!!! Figyelj: a francia nyelvben a „!" előtt szóköz van!)

A francia nyelv **ritkábban használ felkiáltójelet**, mint a magyar. Egy határozott mondat is elég.

Összefoglalás

Személy	Példa	Jelentés
Tu	Ferme la porte!	Csukd be az ajtót!
Nous	Allons-y!	Menjünk!
Vous	Faites attention!	Figyeljetek!

18. Les verbes pronominaux – Reflexív igék

1. Az igék csoportosítása

A francia igéket a bővítményük (objektumuk) szerint három fő típusba soroljuk:

Típus	Megnevezés	Példa
Intransitif	Tárgyatlan ige (nincs objektum)	Il dort. – Alszik.
Transitif	Tárgyas ige (kell objektum)	Il mange une pomme. – Almát eszik.
Transitif/intransitif	Változó (van vagy nincs objektum)	Il parle. / Il parle **à son frère**. – Beszél. / A bátyjával beszél.

2. A *verbes pronominaux* kategóriája (visszaható/névmásos igék)

A pronominális igék visszaható névmással (me, te, se, nous, vous, se) együtt állnak, és négy típusba sorolhatók:

a) Verbes pronominaux réfléchis

A cselekvő és a cselekvés elszenvedője ugyanaz.

Je me lave. – Megmosakszom.

b) Verbes pronominaux réciproques

Kölcsönös cselekvést fejeznek ki.

Nous nous écrivons chaque semaine. – Minden héten írunk egymásnak.

c) Verbes pronominaux de sens passif

A cselekvés elszenvedője van hangsúlyban, a cselekvő nincs kifejezve.

Cette maison se vend bien. – Ez a ház jól eladható.

d) Verbes essentiellement pronominaux

Ezek csak visszaható formában léteznek.

Il s'enfuit. – Elmenekül.

Elle se méfie de lui. – Nem bízik benne.

3. Példák tranzitív/pronominális igeváltásra

Ige	Normál forma	Pronominális forma	Magyarul
lever	Il lève la main.	Il se lève.	Felemeli a kezét. / Felkel.
regarder	Elle regarde Paul.	Elle se regarde.	Pault nézi. / Magát nézi.
préparer	Je prépare le repas.	Je me prépare.	Elkészítem az ételt. / Készülődöm.
rencontrer	Nous rencontrons Luc.	Nous nous rencontrons.	Találkozunk Luc-kal. / Találkozunk egymással.

Egyéb fontos reflexív igék:

- *se réveiller* – felébredni
- *se laver* – mosakodni
- *se brosser les dents* – fogat mosni
- *s'habiller* – felöltözni
- *se dépêcher* – sietni
- *se coucher* – lefeküdni
- *s'endormir* – elaludni

Az visszaható igékre még visszatérünk később, amikor az összetett igeidőket tárgyaljuk, hogy megállapítsuk, mi és mikor kerül egyeztetésre és pontos hol is áll a mondatban. (141)

Napi rutin – szöveg reflexív igékkel, közelmúlt/közeljövő

Une journée ordinaire

Je me réveille vers 6h30. D'habitude, je me lève immédiatement, mais aujourd'hui, je me suis rendormi quelques minutes. Ensuite, je me lave le visage et je me brosse les dents. Je m'habille rapidement parce que je dois partir tôt. Ma sœur et moi, nous nous parlons brièvement avant de partir, puis chacun se dépêche de son côté.

À l'école, je me concentre pendant les cours et je m'entends bien avec mes camarades. À midi, nous nous retrouvons à la cantine et nous nous racontons nos matinées. Quand je rentre, je me repose un peu, puis je me prépare pour faire mes devoirs. Le soir, je me détends devant une série et je me couche vers 22h30.

Demain, je vais me lever plus tôt, car je vais m'en aller à la campagne avec mes amis. Ce matin, je viens de me souvenir que j'ai oublié de préparer mon sac !

Egy szokásos nap

Reggel fél hét körül ébredek. Általában rögtön felkelek, de ma visszaaludtam néhány percre. Ezután megmosom az arcomat és megmosom a fogaimat. Gyorsan felöltözöm, mert korán kell elindulnom. A húgommal röviden beszélünk indulás előtt, aztán mindenki siet a saját dolgára. Az iskolában figyelek az órákon, és jól kijövök az osztálytársaimmal. Délben találkozunk a menzán, és elmeséljük egymásnak a délelőttünket. Mikor hazaérek, kicsit pihenek, majd felkészülök a házi feladatokra. Este egy sorozatot nézek, és fél 11 körül lefekszem aludni. Holnap korábban fogok kelni, mert elutazom vidékre a barátaimmal. Ma reggel jutott eszembe, hogy elfelejtettem összekészíteni a táskámat!

19. Les pronoms COD, COI, „en” et „y” – A tárgyas, részes, „en” és „y” névmások

Ebben a leckében megismerkedünk a **francia tárgyas és részes névmásokkal**, amelyek az ismétlések elkerülésére szolgálnak, és **mindig az ige elé** kerülnek a kijelentő mondatokban. Ezek a névmások **a cselekvés tárgyát vagy annak címzettjét** helyettesítik.

Tárgyas névmások (pronoms compléments d’objet direct – COD)

Ezek a névmások **a cselekvés közvetlen tárgyát** helyettesítik. Akkor használjuk őket, ha az igének nincs elöljárószava.

Alany	Tárgyas névmás	Példa – magyarul	Példa mondat
je	me / m'	engem	Il **me** voit. – Lát engem.
tu	te / t'	téged	Je **te** connais. – Ismerlek.
il	le / l'	őt (hn)	Elle **le** regarde. – Nézi őt (fiút).
elle	la / l'	őt (nn)	Il **la** connaît. – Ismeri őt (lányt).
nous	nous	minket	Ils **nous** écoutent. – Figyelnek ránk.
vous	vous	titeket / Önt/Önöket	Je **vous** appelle. – Hívlak titeket / Önt.
ils	les	őket	Je **les** invite. – Meghívom őket.

Részes névmások (pronoms compléments d’objet indirect – COI)

Ezeket akkor használjuk, ha az ige **à** elöljárószót kíván, és élő személyre vagy dologra utalunk.

Alany	Részes névmás	Jelentés	Példa mondat
je	me / m'	nekem	Elle **me** parle. – Beszél hozzám.
tu	te / t'	neked	Je **te** donne un conseil. – Adok egy tanácsot neked.
il	lui	neki	Il **lui** écrit une lettre. – Ír neki egy levelet.
elle	lui	neki	Elle **lui** téléphone. – Felhívja őt.
nous	nous	nekünk	Vous **nous** montrez le chemin. – Megmutatjátok nekünk az utat.
vous	vous	nektek / Önnek	Je **vous** envoie un message. – Üzenetet küldök nektek.
ils	leur	nekik	Il **leur** offre des fleurs. – Virágot ad nekik.

Tárgyas és részes névmás egy mondatban

Ha egyszerre szerepel tárgyas és részes névmás, azoknak **meghatározott sorrendje** van.

Sorrend: me, te, nous, vous + le, la, les + lui, leur + y + en

Példa	Magyar jelentés
Je **te le** donne.	Neked adom azt.
Elle **me les** envoie.	Elküldi őket nekem.
Il **nous la** montre.	Megmutatja nekünk azt (nőnemű).

Hely a mondatban

Kijelentő mód jelen idő: névmás + ige

- Tu me parles. – Te beszélsz hozzám.
- Il la voit. – Ő látja őt.

Infinitív szerkezet: névmás + főnévi igenév előtt

- Je vais **te voir**. – Meg foglak látni.
- Il veut **nous aider**. – Segíteni akar nekünk.

Passé composé: névmás + segédige + particip passé

- Je **l'ai** vu. – Láttam őt.
- Il **leur a** parlé. – Beszélt nekik.

*A tárgyas névmásokat **egyeztetjük** a particip passé-val, ha azok megelőzik az igét.*

A francia nyelvben az **„y"** és az **„en"** az úgynevezett **névmási határozószók (pronoms adverbiaux)**, amelyek **helyet** vagy **mennyiséget**, illetve **igevonzatokat** helyettesítenek. Helyük kötött, és a mondatban egy ige előtt állnak.

I. A „y" névmás

1. Helyet helyettesít (oda, ott)

Az **„y"** helyettesíti az olyan **helyhatározó szerkezetet**, ahol az **„à", „chez", „dans", „sur"** elöljárószót követi egy helynév.

Példák:

- Tu vas **à Paris**? → Oui, **j'y vais**.
  (Párizsba mész? – Igen, megyek oda.)
- Il est **dans sa chambre**. → Il **y est**.
  (A szobájában van. – Ott van.)
- Nous pensons **à ce projet**. → Nous **y pensons**.
  (Gondolunk erre a projektre.)

2. Általános „à" + főnév szerkezetet helyettesít

Különösen akkor, ha nem élő lényre vonatkozik.

Példák:

- Il répond **à la question**. → Il **y répond**.
  (Válaszol a kérdésre. – Válaszol rá.)
- Elle participe **au concours**. → Elle **y participe**.
  (Részt vesz a versenyen. – Részt vesz rajta.)

3. A „là-bas" helyhatározóval behelyettesíthető

- Tu retournes **au marché**? → Oui, j'**y** retourne.
  *(Visszamész a piacra? – Igen, visszamegyek oda.)

4. A „lui/leur" NEM állhat az „y" mellett

Tehát:

- Je **lui** parle → **J'y parle** ≠ nem lehetséges együtt.

5. A „y” helye a mondatban

Kijelentő módban:

A ragozott ige elé kerül:

- Nous **y allons**. – *Oda megyünk.*

Tagadásban:

A **„ne”** és **„pas”** közé kerül:

- Je **n'y vais pas**. – *Nem megyek oda.*

Két ige esetén:

A főige elé kerül:

- Il va **y aller**.– *El fog menni oda.*

Felszólító módban:

Általában az igéhez kapcsolódik, **kötőjellel**:

- **Vas-y**! – *Menj oda)*
- **Penses-y**! – *Gondolj rá!*

Ha a főige 1. csoportos (pl. -er végű), **megjelenik az -s**:

- **Manges-y**! – *Egyél ott!*

II. Az „en” névmás

1. „De” + főnév szerkezet helyettesítője

Példák:

- Tu parles **de ton projet**? → Oui, **j'en parle**.
  (A projektedről beszélsz? – Igen, beszélek róla.)
- Il rêve **de vacances**. → Il **en rêve**.
  (Vakációról álmodik – Arról álmodik.)

2. Mennyiséget, részes határozót helyettesít

Az „en” akkor is használatos, ha a mondatban **mennyiség** szerepel (számnév, határozószó, anyagnév). Ilyenkor a **mennyiség a mondat végére kerül**, az „en” pedig a főnevet helyettesíti.

Példák:

- Tu as **du pain**? → Oui, **j'en ai**.
  (Van kenyéred? – Igen, van.)
- Vous buvez **de l'eau**? → Oui, **j'en bois** beaucoup.
  (Isztok vizet? – Igen, sokat iszunk.)
- Il a **trois enfants**? → Oui, **il en a trois**.
  *(Három gyereke van? – Igen, három van neki.)

3. De + infinitivos szerkezetet helyettesít

Példa:

- Il parle **de partir**. → Il **en parle**.
  (A távozásról beszél – Beszél róla.)

4. Tárgyi mellékmondat (que...) helyettesítése

Főként érzelmekkel kapcsolatban:

- Tu es content **que je vienne**? → Oui, **j'en suis content**.
  (Örülsz, hogy jövök? – Igen, örülök neki.)

5. Az „en" helye a mondatban

Kijelentő módban:

Az ige elé kerül:

- J'**en** veux. *(Akarok belőle.)*

Tagadásban:

A **„ne"** és **„pas"** közé kerül:

- Je **n'en veux pas**. *(Nem kérek belőle.)*

Két ige esetén:

A főige elé kerül:

- Il va **en prendre**. *(Fog belőle venni.)*

Felszólító módban:

Kötőjellel kapcsolódik:

- **Prends-en**! *(Vegyél belőle!)*
- **Parles-en**! *(Beszélj róla!)*

Az **-s** hozzáadódik 1. csoportos igékhez:

- **Manges-en**! *(Egyél belőle!)*

Összefoglalás: névmások sorrendje

A névmások sorrendjét így lehet megjegyezni:

Je ne me le lui y en verbe conjugué pas.

De fontos: a **lui** és **leur** soha nem szerepelhet együtt az **y**-nal vagy **en**-nel.

Példák mindkettőre együtt

- Tu penses **à tes amis**? → Non, **je n'y pense pas**.
  (A barátaidra gondolsz? – Nem, nem gondolok rájuk.)
- Tu parles **de tes problèmes**? → Oui, **j'en parle**.
  (A problémáidról beszélsz? – Igen, beszélek róluk.)
- Il va **à l'école** et il boit **du café** → Il **y va** et il **en boit**.
  *(Iskolába megy, és kávét iszik – Oda megy és iszik belőle.)

20. Les adverbes et leur formation – Határozószók és képzésük

A határozószók a mondatban az igét, melléknevet, másik határozót vagy az egész mondatot módosítják.

I. Típus szerint:

1. Helyhatározók (adverbes de lieu)

- **ici** – itt
- **là** – ott
- **partout** – mindenhol
- **ailleurs** – máshol
- **devant** – elöl
- **dessous** – alatta
  Példa: Il est **dessous la table**. – Az asztal **alatt** van.

2. Időhatározók (adverbes de temps)

- **hier** – tegnap
- **aujourd'hui** – ma
- **demain** – holnap
- **bientôt** – hamarosan
- **toujours** – mindig
- **jamais** – soha
  Példa: Elle arrive **toujours** en retard. – **Mindig** késve érkezik.

3. Módhatározók (adverbes de manière)

- **bien** – jól
- **mal** – rosszul
- **vite** – gyorsan
- **debout** – állva
- **lentement** – lassan
  Példa: Il parle **lentement**. – **Lassan** beszél.

4. Mérték- és fokhatározók (adverbes d'intensité)

- **très** – nagyon
- **peu** – kevéssé
- **assez** – eléggé
- **trop** – túl
  Példa: Il est **très** gentil. – **Nagyon** kedves.

5. Mennyiséghatározók (adverbes de quantité)

- **beaucoup** – sokat
- **peu** – keveset

- **autant** – ugyanannyit
  Példa: Elle mange **autant** que toi. – Ugyanannyit eszik, mint te.

6. Kérdő határozók (adverbes interrogatifs)

- **comment?** – hogyan?
- **quand?** – mikor?
- **où?** – hol?
  Példa: **Comment** vas-tu? – **Hogy** vagy?

7. Hasonlító határozók (adverbes comparatifs)

- **aussi** – is, ugyanolyan
- **plus** – több
- **moins** – kevesebb
- **autant** – ugyanannyi
  Példa: Il est **aussi** intelligent que toi. – Ugyanolyan okos, mint te.

8. Mondathatározók / modális adverbumok (adverbes de phrase)

Egész mondatra vonatkoznak:

- **heureusement** – szerencsére
- **peut-être** – talán
- **franchement** – őszintén
  Példa: **Heureusement**, personne n'était blessé. – **Szerencsére** senki sem sérült meg.

II. Nehezen megkülönböztethető szavak – különbségek, példákkal

aussi / autant

- **aussi** → melléknév, határozószó előtt: Il est **aussi** rapide que toi. – Ugyanolyan gyors, mint te.
- **autant** → ige vagy főnév előtt: Il mange **autant** que toi. – Ugyanannyit eszik, mint te.

aussi / si

- **aussi** → állításban: Il est **aussi** beau. – Olyan szép.
- **si** → erőteljesebb: Il est **si** fatigué qu'il dort debout. – **Olyan** fáradt, hogy állva alszik.

si / tant

- **si** → minőséget módosít: **Si** gentil – olyan kedves
- **tant** → mennyiséget: Il mange **tant**! – **Olyan sokat** eszik!

plutôt / plus tôt

- **plutôt** = inkább: Je préfère **plutôt** le café. – Inkább a kávét kedvelem.
- **plus tôt** = korábban: Je suis arrivé **plus tôt**. – Korábban érkeztem.

tout

Sokféle értelme van: **egészen**, **nagyon**, **minden**

- Il est **tout** gentil. – Egészen kedves.
- Elle est **tout** excitée. – Teljesen izgatott.
  Figyelem: nőnemű melléknév előtt *tout* → *toute* lehet: **toute contente**

d'ici

- **d'ici** = innentől számított idő: **D'ici deux jours**, on part. – **Két napon belül** indulunk.

III. Határozószók képzése – a -ment képző

Általános szabály:

Ha egy melléknév **nőnemű alakjához** a **-ment** toldalékot tesszük → határozószó

- **heureuse → heureusement** (boldog → boldogan)
- **facile → facilement** (könnyű → könnyen)

Ha a melléknév -ant vagy -ent végű:

- **-amment** és **-emment** lesz belőle:
  - constant → **constamment**
  - prudent → **prudemment**

Kivételes alakok:

PRÉSENT → PRÉSENTEMENT *(RITKA)*
Jelentése: jelenleg, most (irodalmi, hivatalos stílusban)
Présentement, il ne peut pas vous recevoir. – Jelenleg nem tudja Önt fogadni.

VÉHÉMENT → VÉHÉMENTEMENT
Jelentése: hevesen, szenvedélyesen
Il a protesté véhémentement contre la décision.– Hevesen tiltakozott a döntés ellen.

ASSIDU → ASSIDÛMENT
Jelentése: szorgalmasan, kitartóan
Elle étudie assidûment pour ses examens.– Szorgalmasan tanul a vizsgáira.

CRU → CRÛMENT
Jelentése: nyersen, kendőzetlenül
Il a parlé crûment de ses intentions.– Nyersen beszélt a szándékairól.

DÛ → DÛMENT
Jelentése: szabályosan, hivatalosan, megfelelő módon
Le document a été dûment signé.– A dokumentum szabályszerűen lett aláírva.

GENTIL → GENTIMENT
Jelentése: kedvesen, barátságosan
Elle a répondu gentiment à la question. – Kedvesen válaszolt a kérdésre.

BREF → BRIÈVEMENT
Jelentése: röviden, tömören
Il a brièvement expliqué la situation. – Röviden elmagyarázta a helyzetet.

TRAÎTRE → TRAÎTREUSEMENT
Jelentése: alattomosan, áruló módjára
Il a attaqué traîtreusement son ami. – Áruló módjára támadt a barátjára.

GRAVE → GRAVEMENT / GRIÈVEMENT
Jelentése: súlyosan
- **gravement**: inkább elvont értelemben, pl. hibát, bűnt, helyzetet
- **grièvement**: főleg testi sérülés esetén használatos

Il est gravement malade. – Súlyosan beteg.
Il est grièvement blessé. – Súlyosan megsérült.

Sajátos jelentésmódosulás:
- **aveuglément** (vakon, képletesen is: hinni vakon valamiben)
- **aveuglement** (vak állapot)

IV. Melléknévi alakban használt határozók

Ezek **változatlan** alakban határozóként funkcionálnak:
- **fort** – hangosan / erősen
  - Il parle **fort**. – Hangosan beszél.
- **cher** – drágán
  - Ça coûte **cher**. – Ez **drága**.
- **droit** – egyenesen
- **faux** – hamisan
- **mauvais** – rosszul (de: hibásan használva!)

V. Határozók fokozása

1. Fokozás fokozószavakkal:
- **beaucoup / bien** → pozitív fokozás
- **peu** – kevésbé
- **plus** – többé
- **moins** – kevésbé
- **mieux** – jobban
- **pis** – rosszabbul (irodalmi: p. ex. tant pis – annál rosszabb)

Példák:
- Il travaille **beaucoup**. – Sokat dolgozik.
- Il mange **mieux** maintenant. – Most jobban eszik.
- **Tant pis pour lui.** – Annál rosszabb neki.

VI. Határozói funkció más szerkezetekkel

1. **Melléknévi kifejezéssel**:
- **d'une façon rapide** – gyors módon
- **d'un air surpris** – meglepett arckifejezéssel

2. **Elöljárószóval**:
- **avec plaisir** – örömmel
- **comme d'habitude** – ahogy szokás

3. **Főnévvel (ritka, de létezik)**:
- **parler grec** – görögül beszélni
- **acheter qualité** – minőséget vásárolni
- **parler haut / bas** – hangosan / halkan beszélni

A francia **határozószók helye** (la place des adverbes) változhat a típusuktól és a mondat szerkezetétől függően.

1. Egyszerű igeidőknél

(A jelen, imparfait, futur simple stb. – ahol egyetlen ragozott ige van)
A **ragozott ige után** tesszük a határozót, főként, ha az rövid és gyakori (pl. bien, mal, souvent, toujours, vite, déjà).
Példa: Il **parle souvent** trop vite. – Gyakran beszél túl gyorsan.
Nous **mangeons bien** ici. – Jól eszünk itt.

2. Összetett igeidőknél

(plus-que-parfait, passé composé stb.)

A) A gyakori és rövid határozók a segédige és a befejezett melléknév közé kerülnek: bien, mal, déjà, encore, souvent, toujours, vite, etc.
Példa: Il **a déjà vu** ce film. – Már látta ezt a filmet.

B) A hosszabb vagy kevésbé gyakori határozók a múlt igealak után jönnek:
Példa: Il **a parlé** avec émotion. – Érzelmesen beszélt.

3. Tagadó szerkezetben

A határozó általában **a „ne" és a főige között** helyezkedik el:
- Il **ne travaille jamais** le dimanche. – Soha nem dolgozik vasárnap.

Összetett igeidőben a **segédige után** jön:
- Il **n'a jamais travaillé** ici. – Sosem dolgozott itt.

4. Felszólító módban (impératif)

- **Pozitív**: a határozó az ige **után**:
  Parle **vite**! → Beszélj gyorsan!
- **Negatív**: **ne** + határozó + ige + **pas**:
  Ne parle **jamais** comme ça! → Sose beszélj így!

5. Infinitiv szerkezetekben

- **Tagadó**: a „ne pas” vagy más tagadópár **az infinitiv előtt** zárja közre:
  Il préfère **ne pas répondre**. → Inkább nem válaszol.
- **Más esetekben** a határozó az infinitiv **előtt**:
  Elle espère **vite finir**. → Reméli, hogy gyorsan végez.

6. Kiemelés esetén vagy hangsúlyozásnál

A határozót a mondat **elejére** vagy **végére** tesszük:

- **Souvent**, il est en retard. → Gyakran késik.
- Il est en retard, **souvent**. → Késik, gyakran.

7. Két határozó egymás után?

Először az idő, aztán a mód, végül a hely:

- Elle travaille **souvent rapidement à la maison**. – Gyakran dolgozik gyorsan otthon.

Összefoglaló táblázat

Igeidő / Szerkezet	Határozó helye	Példa	Fordítás
Egyszerű igeidő	Ragozott ige után	Il parle **bien** français.	Jól beszél franciául.
Összetett igeidő (rövid adv.)	Segédige után	Il a **déjà** vu ce film.	Már látta ezt a filmet.
Összetett igeidő (hosszú adv.)	Befejezett melléknév után	Il a parlé **avec émotion**.	Érzelmesen beszélt.
Tagadás	ne + határozó + ige + pas	Il **ne mange jamais** ici.	Sosem eszik itt.
Infinitif	határozó az infinitiv előtt	Il espère **bien réussir**.	Reméli, hogy jól sikerül neki.
Imperatif affirmatif	határozó az ige után	Parle **doucement**!	Beszélj halkan!
Imperatif négatif	ne + határozó + ige + pas	Ne parle **jamais** comme ça!	Sose beszélj így!
Kiemelés	mondat elején vagy végén	**Souvent**, il est en retard.	Gyakran késik.

21. Les déterminants II. – les déterminants indéfinis – Determinánsok II. – határozatlan determinánsok

1. Határozatlan determinánsok megszámlálható főnevek előtt (Noms comptables)

Bizonyos határozatlan névmások mindig **többes számban** állnak, amikor megszámlálható főnévre utalnak, jelentésük és használatuk alapján:

- **des** (valamennyi, néhány)
- **quelques** (néhány, kevés)
- **plusieurs** (több, számos)

Ezek a névmások mindig **többes számú főnévvel** használatosak.

Megjegyzés:
A **la plupart de** (a legtöbb) általában **összetett határozóként** működik, tehát mögötte „de + főnév” áll (nem önálló határozó).

A különbség a „quelques” és a „plusieurs” között:
- A **quelques** kifejezi a ritkább, kevésbé gyakori mennyiséget, vagyis értékelő, mérsékeltebb jelentéssel bír.
- A **plusieurs** egyszerűen több dolgot jelent, nincs benne az értékelés aspektusa.

Gyakran **tagadó érvelő mondatokban** fordul elő a „quelques”.

Példák:
- **J’ai acheté des pommes.** – Vettem almákat.
- **Il y a quelques problèmes à résoudre.** – Van néhány megoldandó probléma.
- **Plusieurs étudiants sont absents aujourd’hui.** – Több diák hiányzik ma.
- **La plupart des invités sont arrivés.** – A legtöbb vendég megérkezett.

2. A teljes halmazt jelölő határozók (La totalité distributive)

Ezek a határozók a jelölt egyedek **teljes halmazára utalnak**, vagyis mindegyikre kiterjed a kijelentés:
- **chaque** (mindegyik, minden egyes)
- **n’importe quel(le)** (bárki, bármi, akárki)
- **tout(e)(s)** (minden)

Fontos, hogy **„chaque” és „tout” nem mindig helyettesíthetők egymással**.

- A **chaque** általánosabb használatú, egyedi egyedeket emel ki (egyenként, rendszeresen),
- míg a **tout** inkább az egyedek közötti különbségeket nem veszi figyelembe, inkább egy **egységes halmazként** kezeli azokat, gyakrabban használatos általános, tipikus helyzetekben.

Példák:

- **Chaque étudiant a un livre.** – Minden egyes diáknak van egy könyve.
- **Tout homme est mortel.** – Minden ember halandó.
- **N’importe quelle solution peut fonctionner.** – Bármelyik megoldás működhet.
- **J’ai lu tous les livres.** – Az összes könyvet elolvastam.

3. Negatív determinánsok (Határozók tagadó szerkezetben)

A negatív determinánsok egyes, és **többnyire tagadó mondatokban** fordulnak elő, és a főnév nullás mennyiségére utalnak:

- **aucun(e)** (egyáltalán nem, semmilyen)
- **nul(le)** (semmi, senki – ritkábban használt)
- **pas un(e)** (egy sem)

Ezek a determinánsok **nem rendelkeznek többes számmal**, csak egyes számú főnévvel állhatnak.
Fontos különbség a hasonló mondatok között:

- **Je n’ai pas vu un chat.** – Nem láttam egy macskát (nem egy adott macskát, lehet akár egy is).
- **Je n’ai pas vu de chat.** – Nem láttam macskát (általánosságban nincs macska).
- **Je n’ai vu aucun chat.** – Egyetlen macskát sem láttam (kifejezetten hangsúlyozza a „semmit”).

Példák:

- **Je n’ai aucune idée.** – Egyáltalán nincs ötletem.
- **Aucun étudiant n’est absent.** – Egy diák sem hiányzik.
- **Je n’ai pas un seul ami ici.** – Egy barátom sincs itt.

4. Kérdő, felkiáltó és vonatkozó determinánsok

Kérdő és felkiáltó (interrogatifs et exclamatifs)
Ezek **azonos alakúak**, és mindig a főnév előtt állnak, például:

- **quel / quelle / quels / quelles**
  (pl. **Quelle heure est-il?** – Hány óra van?
  Quelle histoire! – Micsoda történet!)

A kérdő mondatokban a „quel” szinte mindig kérdésként szerepel, míg felkiáltó mondatokban érzéseket fejez ki.

Vonatkozó determináns (déterminant relatif)

A vonatkozó névmások (lequel, laquelle, lesquels, lesquelles) az interrogatív determinánsokból képződnek, ha mellé állítjuk a határozott névelőt:

- **lequel = le + quel**
- **laquelle = la + quelle**
- **lesquels = les + quels**
- **lesquelles = les + quelles**

Példák:

- **Je me demande quelle histoire il a dite.** – Kíváncsi vagyok, milyen történetet mesélt el.
- **Le livre, lequel est sur la table, est à moi.** – A könyv, amely az asztalon van, az enyém.

5. A határozó elhagyása (absence de déterminant)

Bizonyos esetekben a főnév előtt nem áll determináns, ez lehet:

- **Sajátnevek**:
  Marie habite à Paris. – Marie Párizsban él.
- **Autonimikus használat (önálló névként, fogalomként):**
  Il confond potion et poison. – Összekeveri a főzetet és a mérget.
- **Összefogó, általános koordinációk:**
  Parent et enfant doivent coopérer. – A szülő és a gyermeknek együtt kell működniük.
- **Azonosító koordinációk:**
  Mon père ou le patron de cette compagnie me donne un travail. – Az apám vagy a cég főnöke munkát ad nekem.
- **Címek, táblák, feliratok:**
  Sortie (Kijárat), *Interdit* (Tiltott)
- **Megszólítás (interpelláció):**
  Garçon! – Fiú! (pincér)
- **Attribútumok és aposztrófok:**
  On le nomme général. – Általánosnak hívják őt.
  Elle a pris cet homme pour amant. – Ezt az embert szeretőjének tartja.
- **Névutóval kiegészített kifejezések:**
  Bijou en or – Arany ékszer
  Tasse à café – Kávéscsésze
  Gravure sur verre – Üveggravírozás

Példák:

- **Marie travaille ici.** – Marie itt dolgozik.
- **Il aime café et thé.** – Szereti a kávét és a teát.
- **Parent et enfant jouent ensemble.** – Szülő és gyermek játszanak együtt.
- **Garçon, s’il vous plaît!** – Fiú, legyen szíves!

Összegzés

Kategória	Példa (francia)	Magyar fordítás
Határozatlan többes számú	**Quelques amis viennent.**	Néhány barát jön.
Teljes halmaz	**Chaque jour est important.**	Minden nap fontos.
Negatív determináns	**Je n'ai aucun problème.**	Egyetlen problémám sincs.
Kérdő és felkiáltó	**Quelle heure est-il?**	Hány óra van?
Elhagyott determináns	**Marie habite Paris.**	Marie Párizsban él.

22. Le futur simple – Egyszerű jövő idő

1. Mikor használjuk a futur simple-t?

A futur simple jövőben bekövetkező cselekvéseket, állapotokat, eseményeket fejez ki. Az egyik legegyszerűbben képezhető igeidő, mégis sok finom árnyalata van:

1. Egyszerű jövőbeli esemény

Demain, je partirai à 8 heures. – Holnap nyolckor indulok.

2. Jóslat, feltételezés

Il fera beau ce week-end. – Szép idő lesz a hétvégén. (jóslat / előrejelzés)

3. Parancs vagy tanács (főként írásban vagy hivatalosan)

Tu rangeras ta chambre avant de sortir. – Rendbe teszed a szobád, mielőtt elmész. (szülői utasítás)

4. Feltételes mondatok *si* + *jelen idő* szerkezettel

Si tu m'écoutes, tu comprendras. – Ha figyelsz rám, meg fogod érteni.

2. A futur simple képzése

Szabályos igék

Képzés: főnévi igenév (**infinitif**) + **avoir** jelen idejű ragozott alakjai:

Személy	Végződés
je	-ai
tu	-as
il/elle	-a
nous	-ons
vous	-ez
ils/elles	-ont

parler (beszélni) → **je parlerai** (beszélni fogok)
finir (befejezni) → **tu finiras** (be fogod fejezni)
attendre (várni) → **nous attendrons** (várni fogunk)

Megjegyzés: Az -re végű igéknél a végződés előtti **-e** eltűnik:
prendre → je prendrai
vendre → tu vendras

Rendhagyó igék

Bizonyos gyakori igék szótöve megváltozik a futur simple-ben. A végződés **ugyanaz**, de a tövük nem a főnévi igenév lesz.

Infinitif	Jövő idejű töve	1. személy alak	Jelentés
être	ser-	je serai	leszek
avoir	aur-	tu auras	lesz neked
aller	ir-	il ira	el fog menni
faire	fer-	nous ferons	csinálni fogunk
pouvoir	pourr-	vous pourrez	tudni fogtok
vouloir	voudr-	je voudrai	szeretnék / fogok akarni
devoir	devr-	ils devront	kelleni fog nekik
savoir	saur-	tu sauras	tudni fogod
venir	viendr-	elle viendra	el fog jönni
tenir	tiendr-	nous tiendrons	tartani fogjuk
voir	verr-	je verrai	látni fogok
envoyer	enverr-	j'enverrai	el fogom küldeni
valoir	vaudr-	cela vaudra	meg fogja érni

3. Futur simple vs futur proche

Futur proche = közeljövő: aller + infinitif
Je vais partir. – Mindjárt indulok.

Futur simple = „távolabbi" jövő vagy elvontabb, hivatalosabb szöveg
Je partirai demain. – Holnap indulok.

Példamondatok minden használati körre

Funkció	Francia példa	Magyar jelentés
Egyszerű jövő	**Je visiterai Paris cet été.**	Meg fogom látogatni Párizst ezen a nyáron.
Feltételezés/jóslat	**Il pleuvra demain.**	Holnap esni fog.
Feltételes szerkezet	**Si tu étudies, tu réussiras.**	Ha tanulsz, sikerülni fog.
Tanács / parancs	**Tu ne sortiras pas ce soir.**	Ma este nem fogsz elmenni otthonról.
Udvarias ígéret	**Nous vous répondrons dès que possible.**	Válaszolni fogunk, amint lehetséges.

4. Igék, ahol az „e” → „è” váltás megtörténik (pl. acheter)

Szabály:

Az olyan igéknél, ahol az „e” hang **è-vé válik** bizonyos igeidőkben, ez **a futur simple-ben is megtörténik**, hogy a kiejtés szabályos maradjon.

Ilyen igék:

- **acheter** (venni)
- **lever** (felemelni)
- **mener** (vezetni)
- **emmener** (elvinni)
- **promener** (sétáltatni)

Példák:

- J’achèterai – Venni fogok
- Tu lèveras – Felemelsz majd valamit
- Il emmènera les enfants – El fogja vinni a gyerekeket
- Nous promènerons le chien – El fogjuk vinni a kutyát sétálni

5. Igék, ahol a mássalhangzó megkettőződik (pl. appeler, jeter)

Szabály:

A mássalhangzót megkettőző igék megtartják ezt a változást a futur simple-ben is, mivel ez szükséges a helyes kiejtéshez.

Ilyen igék:

- **appeler** (hívni)
- **jeter** (dobni)

- **rappeler** (visszahívni)
- **projeter** (megjósolni, vetíteni)

Példák:

- J'appellerai – Hívni fogom
- Tu jetteras la balle – El fogod dobni a labdát
- Il rappellera demain – Holnap vissza fog hívni
- Nous projetterons un film – Vetíteni fogunk egy filmet

Megjegyzés: Egyes igék viszont csak **egy „l" vagy „t" betűt** használnak (pl. **répéter → je répéterai**) – figyelni kell az igető változására más igeidőkben is.

6. Különleges eset: -yer végű igék

Az **-yer** végű igéknél **az y → i** változás néha megtörténik a futur simple-ben is, de ez **nem egységes minden igénél**.

Ilyen igék:

- **essayer** (próbálni)
- **payer** (fizetni)

Példák (kétféle forma is elfogadott):

- **j'essaierai / j'essayerai** – *meg fogom próbálni*
- **tu paieras / tu payeras** – *fizetni fogsz*

Nyelvtanulói tanács

Az ilyen igék felismeréséhez **figyeld meg a jelen idejű egyes szám 1. alakot**, pl.

- Je **jette** (én dobok) → futur: **je jetterai**
- J'**achète** (én veszek) → futur: **j'achèterai**

Ha ott van változás (è, dupla mássalhangzó), az **a jövő időben is marad**!

Összefoglalás

- A futur simple nagyon **egyszerű szabályos** igékkel: infinitif + avoir-végződések.
- A **rendhagyó igéknél** figyelj a megváltozott szótőre!
- Különböző stílusértékei vannak: **hivatalosabb**, általánosabb, **távolabbi jövő**.
- **Használata gyakori** a feltételezésekben, tanácsokban, tervekben.

23. La condition réelle – Valós feltétel

A francia nyelvben a feltételes mondatokban a **„si”** kötőszóval fejezzük ki a feltételeket, amelyek teljesülése valószínű vagy lehetséges. Három fő típust különböztetünk meg a „si” szerkezetekben a feltétel valószínűsége és ideje szerint:

1. **Valós vagy lehetséges feltétel (Condition réelle ou possible)**
   Ez a feltétel a jelenhez vagy a jövőhöz kapcsolódik, és arra utal, hogy a feltétel teljesülhet vagy valószínű.
   Si + présent (feltételes mellékmondat), főmondat: présent vagy futur simple
   Pl.: *Si je viens, je te téléphone.* (Ha jövök, felhívlak.)

2. **Lehetséges, de kevésbé valós feltétel (Condition hypothétique)**
   Ez a feltétel a jelen vagy jövő lehetséges, de nem biztos eseményére utal, és a feltételes módot (conditionnel) használja a főmondatban, a múlt időt a mellékmondatban (imparfait).
   Pl.: *Si j'avais le temps, je viendrais.* (Ha lenne időm, elmennék.)

3. **Lehetetlen vagy múltbeli feltétel (Condition irréelle du passé)**
   Ez a feltétel múltbeli, nem teljesült eseményt fejez ki, a mellékmondatban plus-que-parfait, a főmondatban conditionnel passé áll.
   Pl.: *Si j'avais su, je serais venu.* (Ha tudtam volna, eljöttem volna.)

Most nézzük részletesen az **első típusú, valós feltételt**!

Fő szabályok:

- A **„si”** kötőszó után a **jelen idejű (présent) igealakot** használjuk a feltételes mellékmondatban.
- A főmondatban általában a **jelen idő (présent)** vagy a **közeli jövő (futur simple)** áll.
- Fontos, hogy a **„si” után soha nem áll feltételes mód (conditionnel)** vagy egyszerű jövő (futur simple), ezek a főmondatban szerepelnek.

Példák:

1. **Si tu viens, je t’attendrai.**
   Ha jössz, megvárlak.
   (Si + présent, főmondat: futur simple)
2. **Si je peux, je le fais.**
   Ha tudok, megteszem.
   (Si + présent, főmondat: présent)
3. **Si elle étudie bien, elle réussira l’examen.**
   Ha jól tanul, sikerül a vizsgája.
   (Si + présent, főmondat: futur simple)
4. **Si tu as faim, mange quelque chose.**
   Ha éhes vagy, egyél valamit.
   (Si + présent, főmondat: impératif – felszólító mód)

Egyéb megjegyzések:

- Ha a **„si”** kötőszót többször el akarjuk kerülni egy összetett mondatban, helyette használhatjuk a **„que”** kötőszót is.
- Vannak még más kötőszók is, amelyek feltételeket fejeznek ki, például:
  - **au cas où** (abban az esetben, ha)
  - **dans le cas où** (abban az esetben, ha)
  - **à condition que**, **à moins que**, **pourvu que**, **en admettant que**, **à supposer que** – ezek után azonban **subjonctif** áll!
- Ha a főmondat és a mellékmondat alanya ugyanaz, mondatrövidítést alkalmazhatunk:
  - pl. **à moins de + infinitif** vagy **à condition de + infinitif** (ezeket majd részletesen tanuljuk).

Magyar megfelelő kötőszók

A **„si”** helyett magyarban gyakran a **„ha”**, **„amíg”**, **„amikor”**, **„amennyiben”** kötőszókat használjuk.

24. Les participes – Melléknévi igenevek

A francia nyelvben, akárcsak a magyarban, léteznek ún. **nem személyes igealakok** (*formes non conjuguées*), amelyek nem ragozott formában, hanem általános, vonatkoztatott értelemben fejezik ki a cselekvést.

A három legfontosabb ilyen alak:

- **l’infinitif** – főnévi igenév: pl. *parler, finir, vendre* (beszélni, befejezni, eladni)
- **le participe présent** – jelen idejű melléknévi igenév: pl. *parlant* (beszélő)
- **le participe passé** – múlt idejű melléknévi igenév: pl. *parlé* (beszélt)

A fejezet célja e három alak áttekintése, különös tekintettel a **participe passé** ragozási és egyeztetési szabályaira.

1. L’infinitif – a főnévi igenév

Képzése:

Az infinitif a szótári alak, az ige változatlan formája. Három fő csoport:

Csoport	Végződés	Példa	Jelentés
1. csoport	–er	parler	beszélni
2. csoport	–ir	finir	befejezni
3. csoport	–re / vegyes	vendre, faire, prendre	eladni, csinálni, fogni

Használata:

- Főnévi szerkezetként (*Je veux partir. – El akarok menni.*)
- Segédigék után
- Kötőszavak után: *pour, sans, avant de, après avoir...*

2. Le participe présent – jelen idejű melléknévi igenév

Képzése:

A participe présent képzése az **ige „nous" alakjából** történik imparfait-végződéssel + -ant:

Ige	Nous-alak	Participe présent	Jelentés
parler	nous parlons	parlant	beszélve / beszélő
finir	nous finissons	finissant	befejezve / befejező
vendre	nous vendons	vendant	eladva / eladó
avoir	nous avons	ayant	birtokolva / birtokló
être	nous sommes	étant	létezve / létező
savoir	nous savons	sachant	tudva / tudó

Használata:

- **Módhatározóként**: *Il marche en parlant.* – Beszélve sétál.
- **Melléknévként**: *un enfant souriant* – egy mosolygó gyerek
- **Jelzőként**: *une phrase décrivant la situation* – a helyzetet leíró mondat

Később külön fejezet foglalkozik a **participe présent**, **gérondif** és **adjectif verbal** *különbségeivel.*

3. Le participe passé – múlt idejű melléknévi igenév

Képzése (3 igecsoport szerint)

Csoport	Végződés	Példa (infinitif)	Participe passé	Jelentés
–er	–é	parler	parlé	beszélt
–ir	–i	finir	fini	befejezett
–re	–u vagy vegyes	vendre, prendre	vendu, pris	eladott, fogott

4. A participe passé mint igei elem (összetett igeidőkben)

A participe passé **az összetett igeidők** egyik alkotóeleme, általában egy segédigével együtt:

- avoir segédigével: Il a lu. – Olvasott.
- être segédigével: Elle est allée. – Elment.
- passzív szerkezetben: *Ils ont été invités.* – Meghívást kaptak.

Példák:

- Il a cherché la réponse. – Keresett egy választ.
- Elles sont parties. – Elmentek (lányok).
- Il aura terminé son travail. – Addigra be fogja fejezni a munkát.

5. Egyeztetési szabályok (*accord du participe passé*)

a) Être segédigével → az alannyal egyezik nemben és számban

Példa	Fordítás
Elle est restée assise.	Ülve maradt. (nőnem)
Ils sont déjà partis.	Már elmentek.
Les filles sont tombées.	A lányok elestek.

b) Avoir segédigével → egyeztetés csak megelőző közvetlen tárgy esetén

Példa	Magyarázat
La lettre que tu as écrite.	„lettre” → nőnem, egyes szám → écrite
Les enfants que j’ai vus.	„enfants” → hímnem, többes szám → vus
Les gants qu’il a perdus.	kesztyűk → perdus (hímn. tsz.)

⚠ Ha nincs előtte a tárgy → **nincs egyeztetés**:
→ *Il a perdu les gants.* – Nem egyeztetünk.

c) Kivétel: en névmási határozó után nincs egyeztetés

→ *Des idées? Il en a eu beaucoup.* – Nincs egyeztetés az „en” miatt.

d) Infinitif szerkezetek esetén: általában nincs egyeztetés

→ *Paul les a fait pleurer.* – Megríkatta őket → nincs egyeztetés (*pleurer* infinitif)

6. A participe passé mint melléknévi szerkezet

A participe passé **nemcsak igei, hanem melléknévi funkcióban is** megjelenhet, hasonlóan a magyar melléknévi igenévhez.

a) Szenvedő jelentés (valamit ér a cselekvés)

- *une langue parlée dans le monde entier*
  → világszerte beszélt nyelv

b) Állapot, jellemző – gyakran tárgyatlan/visszaható igéknél

- *un enfant endormi* – alvó gyerek
- *une personne égoïste* – önző ember

c) Időbeli előidejűség (*antériorité*)

- *Arrivée trop tôt, elle a dû attendre.*
  → Túl korán érkezve várnia kellett.

d) Eredmény állapotként

- *Fatigué, il s'est couché tôt.* – Fáradtan korán lefeküdt.

e) Feltételes szerkezet rövidítése

- *Tous les frais remboursés, je viendrai.*
  → Ha minden költséget megtérítenek, jövök.

Összegző táblázat

Használat	Jelentés	Francia példa	Fordítás
Szenvedő	Cselekvés elszenvedője	*une langue parlée*	beszélt nyelv
Állapot/jellemző	Leíró funkció	*un enfant endormi*	alvó gyerek
Időbeliség (antériorité)	Korábbi esemény	*Arrivée trop tôt...*	Túl korán érkezve...
Eredmény	Cselekvés hatása	*Fatigué, il...*	Fáradtan...
Feltétel	Ha... teljesül	*Tous les frais remboursés...*	Minden költség megtérülése esetén
Igeidő része	Cselekvés	*Elle est partie / Il a cherché*	Ő elment / Ő keresett

Záró megjegyzés

- A **participe passé** az egyik legsokoldalúbb igealak: szerepelhet igei elemként, melléknévként, sőt mondatrövidítő szerkezetként is.
- Az **egyeztetés szabályai** fontosak az írott nyelvben, különösen a passé composé és futur antérieur használatakor.
- A **participe présent** és **participe passé** közti különbségek, valamint a **gérondif/adjectif verbal** kérdéskör **külön fejezetben** kerülnek részletes tárgyalásra.

25. Le futur antérieur – Előidejű jövő idő

1. Képzése

A **futur antérieur** (előidejű jövő idő) **segédige jövő idejű alakjából** *(avoir vagy être)* és a **főige participe passé-jéből** *(múlt idejű melléknévi igenév)* képződik.

- **avoir/être au futur simple** + **participe passé**

Példák:

– *J'aurai fini mes devoirs.* – Befejezem a házimat **(mire...)**
– *Nous serons partis à 18 heures.* – **18 órakor már elindultunk.**

2. Használata

A futur antérieur **olyan cselekvést fejez ki, amely egy másik jövőbeli cselekvés előtt fog befejeződni**. Leggyakrabban **időhatározói mellékmondatokban** használjuk, amelyeket időhatározói kötőszavak vezetnek be:

- **quand** – amikor
- **lorsque** – amikor
- **dès que** – amint
- **après que** – miután
- **une fois que** – mihelyt

Példák:

- *Quand tu seras rentré, on mangera.*
  → Amikor hazaérsz, eszünk majd.
- *Dès qu'il aura terminé son travail, il nous rejoindra.*
  → Amint befejezte a munkáját, csatlakozik hozzánk.

3. Futur antérieur egyszerű mondatban

Önmagában is használható: **akkor ír le egy cselekvést, amely egy adott jövőbeli időpontra be fog fejeződni.**

Példák:

- *À 20 heures, tout le monde sera revenu.*
  → Este nyolcra már mindenki visszaér.
- *J'aurai déjà préparé le dîner avant ton arrivée.*
  → Előbb elkészítem a vacsorát, mielőtt megérkezel.

4. Feltételezett múltbeli esemény kifejezése

Ritkábban **múltban befejeződött, de csak feltételezett esemény** leírására is szolgál. Gyakran találkozunk vele **sejtés, valószínűség, következtetés** esetén.

Példák:

- *Il aura fait une erreur.*
  → Valószínűleg hibázott. / Talán hibázott.
- *J'aurai mal regardé l'heure.*
  → Valószínűleg rosszul néztem meg az órát.

5. Felszólításként

A futur antérieur felszólító hangnemben is használható, amikor **a cselekvés gyors és haladéktalan végrehajtására akarunk nyomatékosan utalni**.

Példa:

- *Tu auras fait tes devoirs tout de suite!*
  → Azonnal megírod a házidat!

26. Les subordonnées – I: relatives – Alárendelt mellékmondatok I. – vonatkozói

A vonatkozói mellékmondatok (les propositions subordonnées relatives) a mondat egy elemét – általában egy főnevet vagy névmást – fejtenek ki vagy pontosítanak. Ez a rész, amelyre a mellékmondat vonatkozik, az **antécédent** (előzmény). A vonatkozói mellékmondatokat **vonatkozó névmások** vezetik be, amelyek összekötik a főmondatot a mellékmondattal.

I. A legfontosabb vonatkozó névmások

Csak néhány alapvető vonatkozó névmás létezik:

Névmás	Funkció	Magyar megfelelő	Példa franciaul	Fordítás
qui	alanyként a mellékmondatban	aki, amely	L'homme **qui parle** est mon	Az ember, **aki beszél**, az apám.
que	tárgyként a mellékmondatban	akit, amit	Le livre **que j'ai lu** est	A könyv, **amit olvastam**, izgalmas.
dont	„de" prepozícióhoz kapcsolódó	akinek a…, aminek a…	La fille **dont je parle** est ici.	A lány, **akiről beszélek**, itt van.
où	helyet vagy időt jelöl	ahol, amikor	L'année **où j'ai voyagé** en	Az év, **amikor Franciaországban**

II. Összetett vonatkozó névmások

Amikor az **antécédent** (előzmény) tárgyként vagy határozóként funkcionál, és a mellékmondatban **elöljárószó** (pl. à, de) szerepel, összetett alakokat használunk:

Prepozíció	Alapalak	Egyes szám / Többes szám
à	**auquel / à laquelle**	auxquels / auxquelles
de	**duquel / de laquelle**	desquels / desquelles

Példák:

- Le projet **auquel je pense** est complexe. – A projekt, **amire gondolok**, bonyolult.
- La femme **avec laquelle il travaille** est compétente. – A nő, **akivel dolgozik**, hozzáértő.

III. Az antécédent különféle alakjai

Az antécédent lehet:

1. **Főnév**:
   → *C'est un film **que j'aime**.*
   → Ez egy film, **amit szeretek**.
2. **Névmás**:
   → *Ses romans n'ont rien **qui m'intéresse**.*
   → A regényeiben nincs semmi, **ami érdekelne**.
3. **Melléknév**:
   → *Ce sont les modèles les moins chers **qui sont vendus**.*
   → Ezek a legolcsóbb modellek, **amelyeket eladtak**.
4. **Határozószó**:
   → *Tu fais un trou **là où tu veux**.*
   → Oda fúrsz lyukat, **ahova akarsz**.

IV. Nyelvtani szabályok

1. Vessző használata

- Ha a mellékmondat **nem szükséges** az antécédent azonosításához (mellékes információ), akkor **vesszőt** teszünk:
  *Les enfants, **qui sont fatigués**, vont se coucher.* – A gyerekek, **akik fáradtak**, aludni mennek.
- Ha a mellékmondat **nélkülözhetetlen** az antécédent jelentéséhez, **nincs vessző**:
  *Les enfants **qui sont fatigués** vont se coucher.* – **Azok** a gyerekek, **akik fáradtak**, aludni mennek.

2. Igeidő és mód

A mellékmondatban **bármilyen igeidő vagy mód** használható:

- *Je cherche un film **qui m'a fait pleurer.** -* Egy filmet keresek, amely/ami megríkatott. (Kijelentő mód, múlt idő)

- *Il n'y a personne* ***qui sache répondre.*** **-** Nincs senki, aki tudna válaszolni. (Kötőmód: subj.)
- *Il n'a rien* ***à quoi répondre.*** **-** Nincs semmi, amire válaszolnia kellene. (Infinitif + prepozíció)

3. Fordított szórend

Ha az **antécédent** hosszú vagy hangsúlyos, a mellékmondatban előre kerülhet az állítmány: *Un professeur très respecté,* ***enseignait ce cours***.– Egy nagyra becsült tanár **tanította ezt a kurzust**.

V. Példamondatok és magyar fordítások

Franciául	**Magyarul**
Voici le livre **que j'ai acheté hier**.	Itt a könyv, **amit tegnap vettem**.
J'ai vu un film **dont tout le monde parle**.	Láttam egy filmet, **amiről mindenki beszél**.
C'est l'endroit **où j'ai grandi**.	Ez az a hely, **ahol felnőttem**.
L'élève **à qui j'ai donné ce conseil** a réussi.	A diák, **akinek ezt a tanácsot adtam**, sikerrel járt.
Ils ont une maison **dont les fenêtres sont bleues**.	Van egy házuk, **amelynek az ablakai kékek**.

27. Les subordonnées – II: circonstancielles et complétives – Alárendelt mellékmondatok II. – határozói és tartalmi

A francia nyelvtan rendszerében a mellékmondatok (les propositions subordonnées) fontos szerepet játszanak az összetett mondatok létrehozásában. Ezeket különböző típusú alárendelő kötőszók (les conjonctions de subordination) kapcsolják össze a főmondattal (proposition principale).

I. Alárendelő kötőszók általános jellemzése

Az **alárendelő kötőszók** olyan elemek, amelyek a mellékmondatot a főmondathoz kapcsolják. Ezek lehetnek:

- **Egyszavas kötőszók**: pl. *que, lorsque, si, parce que*
- **Elöljárószós szerkezetek**: pl. *à condition que, à cause de, de sorte que*

Ne keverjük össze őket a **mellérendelő kötőszókkal** (*et, ou, mais, donc*), amelyek ugyanolyan szinten álló mondatokat vagy mondatrészeket kapcsolnak össze.

II. A mellékmondatok két nagy csoportja

1. Tartalmi mellékmondatok (les subordonnées complétives)

Ezek a főmondat valamely mondatrészét egészítik ki (alany, tárgy stb.). Gyakran a „que” kötőszó vezeti be őket.

- **Alanyi mellékmondat**:
  Példa: *Il faut que tu viennes.* – Azt kell, hogy elgyere.
  (*Il faut* → személytelen kifejezés, a *que tu viennes* a mondat alanya.)
- **Tárgyi mellékmondat**:
  Példa: *Je crois que tu as raison.* – Azt hiszem, igazad van.
  (*Je crois* → alany-állítmány, a *que tu as raison* a tárgyi bővítmény.)

Egyes igék után nem egyszerű *que*, hanem **à ce que** vagy **de ce que** kötőszót kell használni:

- *Nous sommes fiers de ce que tu as accompli.* – Büszkék vagyunk arra, amit elértél.
- *Je m’attends à ce que vous réagissiez.* – Arra számítok, hogy reagálni fogtok.

→ Figyelem: ezek a kötőszók nem relatív mellékmondatot vezetnek be!
A *que* itt **„hogy”**, nem pedig **„ami/aki”**.

2. Határozói mellékmondatok (les subordonnées circonstancielles)

Ezek különböző körülményeket (idő, ok, cél, feltétel stb.) fejeznek ki. Csoportosításuk jelentés szerint történik.

III. A határozói mellékmondatok típusai

1. Időhatározói mellékmondatok *(subordonnées temporelles)*

Kifejezhetnek egyidejűséget, előidejűséget vagy utóidejűséget.

a) Egyidejűség

- *Lorsque je rentre, il dort déjà.* – Amikor hazaérek, ő már alszik.
- *Pendant que je lisais, elle écoutait de la musique.* – Miközben olvastam, zenét hallgatott.
- Kötőszók: *lorsque, pendant que, comme, alors que, tandis que*

b) Előidejűség (→ subjonctif!)

- *Avant que tu partes, donne-moi ton numéro.* – Mielőtt elmész, add meg a számod.
- *En attendant que tout soit prêt...* – Amíg minden el nem készül...
- Kötőszók: *avant que, d'ici que, en attendant que*

c) Utóidejűség

- *Après que tu es parti, j'ai pleuré.* – Miután elmentél, sírtam.
- *Dès que j'arrive, je te téléphone.* – Amint megérkezem, felhívlak.
- Kötőszók: *après que, dès que, depuis que*

Megjegyzés: Ha a fő- és mellékmondat alanya megegyezik, a mellékmondat helyettesíthető főnévi igenévvel:

- *Avant de partir* au lieu de *Avant que je parte*.

2. Okhatározói mellékmondatok *(subordonnées causales)*

Az okhatározói mellékmondat a főmondatban kifejezett cselekvés okát magyarázza.

- *Je pars parce que je suis fatigué.* – Elmegyek, mert fáradt vagyok.
- *Parce qu'il pleut, on ne sortira pas.* – Mivel esik, nem megyünk ki.
- Kötőszók: *parce que, puisque, comme, étant donné que*

Néha a főmondat el is maradhat:

- *Parce que j'ai froid.* – Mert fázom. (a főmondat pl. „Je rentre" lenne)

3. Következményes mellékmondat *(subordonnée consécutive)*

A főmondat következményét fejezi ki. Gyakran együtt jelenik meg a *tellement... que*, *si... que*, *de sorte que* stb.

- *Il parle si vite que je ne comprends rien.* – Olyan gyorsan beszél, hogy semmit sem értek.
- *Elle est tellement fatiguée qu'elle s'endort partout.* – Annyira fáradt, hogy bárhol elalszik.

→ **Subjonctif** használat: főleg a *de sorte que* szerkezettel, ha nem tényről van szó.

- *Il crie de sorte que tout le monde l'entende.* – Úgy kiabál, hogy mindenki hallja. (→ cél)

4. Célhatározói mellékmondatok *(subordonnées finales)*

→ **Mindig subjonctifban áll!**

- *Je travaille pour que mes parents soient fiers de moi.* – Azért dolgozom, hogy a szüleim büszkék legyenek rám.
- *Elle parle doucement afin que le bébé ne se réveille pas.* – Halkan beszél, hogy a baba ne ébredjen fel.

Kötőszók: *pour que, afin que, de peur que, de crainte que*

5. Megengedő mellékmondatok *(subordonnées concessives)*
Egy tényt fejeznek ki, amely ellenére a főmondat mégis megtörténik.

- *Bien qu'il soit malade, il travaille.* – Bár beteg, dolgozik.
- *Même si tu refuses, je viendrai.* – Még ha visszautasítod is, eljövök.
- Kötőszók: *bien que, même si, quoique, sans que*

6. Feltételes mellékmondatok *(subordonnées conditionnelles)*
→ Ezeket külön fejezetben tárgyaljuk: **les phrases conditionnelles** (*valóságos, feltételes, lehetetlen*), de itt is megemlítjük a kötőszót:

- *Si tu veux, on peut sortir.* – Ha akarod, elmehetünk.
- *S'il avait su, il ne serait pas venu.* – Ha tudta volna, nem jött volna el.

28. Les conjonctions – Kötőszók

A francia nyelvben – ahogyan a magyarban is – **különbséget teszünk mellérendelés** (pl. „és", „de", „vagy") **és alárendelés** között. Az **alárendelő kötőszavak** olyan szavak vagy kifejezések, amelyek egy főmondat és egy mellékmondat között teremtenek kapcsolatot. A mellékmondat a főmondat valamelyik mondatrészét (időt, okot, célt, feltételt, ellentétet stb.) pontosítja.
Ezeket a kötőszavakat **kétféleképpen is rendszerezhetjük**:

1. **Jelentéstartalom szerint** (pl. idő, ok, cél, feltétel stb.)
2. **Az utánuk használt igemód szerint** (indikatív – kijelentő mód, subjonctif – kötőmód, infinitif – főnévi igenév)

1. Időt kifejező kötőszavak

Francia kötőszó	Magyarul	Igemód	Példa
quand	amikor	indikatív	Je pars **quand** il arrive. – Akkor indulok, amikor ő megérkezik.
lorsque	amikor	indikatív	Nous mangerons **lorsque** tu seras prêt. – Akkor eszünk, ha kész leszel.
pendant que	miközben	indikatív	Il lit **pendant que** je travaille. – Ő olvas, miközben én dolgozom.
tandis que	miközben / ellentét	indikatív	Je travaille **tandis que** tu te reposes. – Én dolgozom, te pihensz.
après que	miután	indikatív	Il est venu **après que** j'ai fini. – Miután befejeztem, jött.
dès que / aussitôt que	amint	indikatív	Je te le dirai **dès que** je saurai. – Elmondom, amint megtudom.
avant que	mielőtt	subjonctif	Pars **avant que** je n'arrive. – Menj el, mielőtt megérkezem.
jusqu'à ce que	amíg... nem	subjonctif	Attends **jusqu'à ce qu'il vienne.** – Várj, amíg el nem jön.

Ha **azonos az alany**, az infinitif + **de** szerkezetet használjuk:
Je pars **avant d'arriver**. – Elmegyek, mielőtt megérkeznék.

2. Okot kifejező kötőszavak

Francia kötőszó	Magyarul	Igemód	Megjegyzés	Példa
parce que	mert	indikatív	–	Je pars **parce que** je suis fatigué.
car	mert	indikatív	Formálisabb, írott nyelvi	Il est en retard **car** il a raté le bus.
comme (elején)	mivel	indikatív	Csak mondat elején	**Comme** tu es malade, reste ici.
puisque	hiszen, mivel	indikatív	Ismert ok	**Puisque** tout est prêt, partons.
étant donné que	tekintve, hogy	indikatív	–	**Étant donné qu'il pleut**, on reste à la maison.

3. Célt kifejező kötőszavak

Francia kötőszó	Magyarul	Igemód	Infinitif, ha az alany azonos	Példa
pour que	azért, hogy	subjonctif	**pour + inf.**	Il travaille **pour qu'elle réussisse**.
afin que	abból a célból, hogy	subjonctif	**afin de + inf.**	Je viens **afin de t'aider**.
de peur que	attól félve, hogy	subjonctif	**de peur de + inf.**	Je me tais **de peur qu'il m'entende**.
sans que	anélkül, hogy	subjonctif	**sans + inf.**	Il est parti **sans que** je le voie.
trop... pour que	túl..., ahhoz, hogy	subjonctif	**trop... pour + inf.**	Il est **trop jeune pour comprendre**.

4. Feltételt kifejező kötőszavak

Francia kötőszó	Magyarul	Igemód	Megjegyzés
si	ha	indikatív	Soha nem követi subjonctif!
à condition que	azzal a feltétellel, hogy	subjonctif	Ha azonos alany: **à condition de + inf.**

A **si** után mindig kijelentő mód (indikatív) áll!
Si tu viens, je serai content. – Ha jössz, örülni fogok.

5. Ellentétet kifejező kötőszavak

Francia kötőszó	Magyarul	Igemód	Példa
bien que / quoique	habár	subjonctif	**Bien qu'il fasse froid**, il sort.
malgré que	annak ellenére, hogy	subjonctif	**Malgré qu'il soit malade**, il travaille.
tandis que	miközben / ellenben	indikatív	Il sort **tandis que** je reste ici.

6. Következményt, eredményt kifejező kötőszavak

Francia kötőszó	Magyarul	Igemód	Megjegyzés
si bien que	úgyhogy	indikatív	–
de sorte que	úgy, hogy	subjonctif (cél), indikatív (eredmény)	–

Il a crié, **si bien que** tout le monde l'a entendu. – Kiabált, úgyhogy mindenki hallotta.
Il a étudié **de sorte qu'il réussisse**. – Úgy tanult, hogy sikerüljön. (cél → subjonctif)

7. Egyéb gyakori szerkezetek

Francia kifejezés	Magyarul	Igemód	Megjegyzés
que	hogy	subj. vagy ind.	Attól függ, milyen ige vagy kifejezés hívja elő
à moins que	hacsak nem	subjonctif	–
comme si	mintha	indikatív	gyakran imparfait vagy plus-que-parfait

Fontos szabályok

Subjonctif használata

A **subjonctif** mód jellemzően akkor szükséges, ha:

- két különböző alany van a főmondatban és mellékmondatban
- a kötőszó célra, feltételre, félelemre, kétségre, akaratra, érzelemre utal

Infinitif használata

Ha **ugyanaz az alany**, akkor a mellékmondat helyett gyakran **infinitives szerkezetet** használunk:

- **avant que → avant de + inf.**
- **pour que → pour + inf.**
- **sans que → sans + inf.**
- **afin que → afin de + inf.**
- **de peur que → de peur de + inf.**

Példák:

- Je pars **avant que tu n'arrives**. – Elmegyek, mielőtt megérkeznél.
- Je pars **avant d'arriver**. – Elmegyek, mielőtt én megérkezem.
- Il travaille **pour qu'elle réussisse**. – Dolgozik, hogy ő sikeres legyen.
- Il travaille **pour réussir**. – Dolgozik, hogy sikeres legyen (azonos alany).

Összefoglaló táblázat (kattintható linkekkel vagy tanuláshoz)

Kategória	Kötőszavak (példákkal)
Idő	quand, lorsque, dès que, avant que, après que, jusqu'à ce que
Cél	pour que, afin que, de peur que, trop… pour que
Feltétel	si, à condition que
Ok	parce que, puisque, comme, car
Ellentét	bien que, quoique, malgré que, tandis que
Következmény	si bien que, de sorte que

29. Le passé composé et le passé simple – Összetett és egyszerű múlt idő

A **passé composé** két elemből áll:

1. A **segédige** (avoir vagy être) **jelen idejű** ragozott alakja
2. A főige **participe passé** (múlt idejű melléknévi igenév) alakja

1. A segédige (avoir vagy être) jelen idejű ragozott alakja

1.1. Avoir mint segédige

A legtöbb ige az **avoir** segédigét használja.

Példák:

- J'ai **mangé**. – Megettem.
- Tu as **travaillé**. – Dolgoztál.
- Il a **lu**. – Ő olvasott.

1.2. Être mint segédige

Egyes igék az **être** segédigével képzik a passé composé-t. Ezek:

- A **mozgást kifejező igék** (venir, aller, partir, arriver…)
- A **visszaható igék** (se laver, se lever…)

Ezeknél az igéknél a participe passé egyezik az alannyal nemben és számban!

Példák:

- Elle est **allée**. – Ő (lány) elment.
- Ils sont **venus**. – Ők eljöttek.
- Nous nous sommes **lavés**. – Megmostuk magunkat.

2. A passé composé 3 fő értéke (aspektusa és használata)

A passé composé **befejezett igeidő**, ami azt jelenti, hogy a cselekvés **lezárult, végbement**. Ez 3 különböző módon nyilvánulhat meg:

2.1. Présent accompli – A jelen befejezett aspektusa

A passé composé itt olyan cselekvést fejez ki, **amely már lezajlott a beszéd pillanatára**.

Ellenpárja: a **présent**, amely a **folyamatban lévő** cselekvést mutatja.

Példák:

- Il est **parti**. – Elment. (már nincs itt)
- Il sort. – Kimegy. (épp most megy ki)

Ebben a használatban a passé composé **állapotváltozás vagy befejezett esemény** eredményét is kifejezheti:

- Elle est **née** en 2000. – 2000-ben született.
- Il est **mort** hier. – Tegnap meghalt.

2.2. Présent antérieur – A jelenhez képest korábban történt esemény

A passé composé **egy másik jelenidejű cselekvéshez képest előbb történt** eseményt jelöl.
Példák:

- Quand il a **déjeuné**, il a appelé son ami. – Amikor ebédelt, felhívta a barátját.
- Dès qu'il a **fini**, il est sorti. – Amint befejezte, kiment.

Ez a jelentés **időhatározókkal** gyakori: *quand*, *lorsque*, *après que*, *dès que*, *aussitôt que*.

Speciális használat: jövőre irányuló feltétel vagy időhatározás után
Példák:

- **Si vous n'avez pas trouvé** la solution demain, je vous l'expliquerai. – Ha holnap nem találják meg a megoldást, el fogom magyarázni.
- **J'ai fini dans cinq minutes.** – Öt perc múlva kész vagyok.
  (jövő idő értelmében, mégis passé composé)

2.3. Temps du passé – Múltbeli esemény kifejezése

A passé composé **a múltban történt eseményt** ír le, amely **nincs kapcsolatban a jelennel**.
Ebben a funkcióban a passé composé **felváltotta a passé simple-t**, főként beszélt nyelvben.
Példák:

- Hier, j'ai **regardé** un film. – Tegnap megnéztem egy filmet.
- Il a **plu** toute la journée. – Egész nap esett az eső.

3. A participe passé – szabályos és rendhagyó alakok

3.1. Szabályos igék participe passé alakja

Igecsoport	Képzés	Példa	Participe passé	Jelentés
-er végű	-é	parler	parlé	beszélt
-ir végű	-i	finir	fini	befejezett
-re végű	-u	vendre	vendu	eladott

3.2. Rendhagyó participe passé alakok – táblázat

Infinitif	Participe passé	Jelentés magyarul
être	été	volt
avoir	eu	birtokolt
faire	fait	csinált
dire	dit	mondott

écrire	écrit	írt
mettre	mis	tett, helyezett
prendre	pris	vett, fogott
voir	vu	látott
pouvoir	pu	tudott (képesség)
vouloir	voulu	akart
savoir	su	tudott (ismeret)
devoir	dû	kellett
lire	lu	olvasott
naître	né	született
mourir	mort	meghalt
venir	venu	jött
tenir	tenu	tartott
croire	cru	hitt
vivre	vécu	élt
ouvrir	ouvert	kinyitott

4. Fontos egyeztetési szabályok

4.1. Avoir + tárgy: nincs egyeztetés

- Elle a **mangé** la tarte. – Megette a tortát.
- Les filles ont **fini** leur travail. – A lányok befejezték a munkát.

4.2. Avoir + előtte álló közvetlen tárgy esetén: egyeztetés van

- La tarte qu'elle a **mangée**. – A tortát, amit megette.
  (a „tarte" nőnemű, és közvetlenül megelőzi az igét)

4.3. Être segédige: egyeztetni kell nemben és számban

- Elle est **allée**. (nőnem, egyes szám)
- Ils sont **sortis**. (hímnem, többes szám)

5. Összegző példamondatok magyar fordítással

Franciaul	**Magyarul**
J'ai **terminé** mes devoirs.	Befejeztem a házi feladatokat.

Elle est **arrivée** à midi.	Délben érkezett meg.
Nous avons **vu** un film génial.	Láttunk egy szuper filmet.
Ils sont **partis** ce matin.	Ma reggel elindultak.
Quand il a **eu** le temps, il a aidé.	Amikor volt ideje, segített.
Si tu as **fini**, on peut sortir.	Ha befejezted, kimehetünk.

Névmások helye

A **ragozott segédige** (*avoir* vagy *être*) elé kerülnek. Ez az igeidő tehát **„összetett", de a szórend egyszerű: minden a segédige elé megy**.

Sorrend:

∗Ne´vma´s(ok)∗*Névmás(ok)* + ∗sege´dige∗*segédige* + ∗participepasse´∗*participe passé*

Példák:

- **Je l'ai vu.** - *Láttam őt.*
  → *le* = tárgyas névmás, az *ai* elé kerül.
- **Tu t'es levé.** - *Felébredtél.*
  → *te* = visszaható névmás, az *es* elé kerül.
- **Nous les avons invités.** - *Meghívtuk őket.*
  → *les* a segédige (*avons*) elé kerül.
- **Elle ne s'est pas réveillée.** - *Nem ébredt fel.*
  → A tagadószók is a segédige köré kerülnek: *ne...pas*, de a névmás még mindig a segédige elé megy.

Határozószók helye

A **rövid gyakori határozószók** (pl. *souvent, déjà, bien, mal, toujours*) a **segédige és a participe passé** közé kerülnek.

Példák:

- **J'ai déjà mangé.** – *Már ettem.*
- **Il a bien dormi.** – *Jól aludt.*
- **Elle a souvent voyagé.** – *Gyakran utazott.*

Negációval is ugyanoda kerülnek:

- **Je n'ai jamais vu ce film.** – *Sose láttam ezt a filmet.*

Összegzés:

Elem típusa	Helye	Példa
Névmás (COD, COI)	Segédige elé	*Je **l'**ai vue.*
Visszaható névmás	Segédige elé	*Tu **t'**es levé.*
Határozószó	Segédige és participe passé közé	*Elle a **déjà** mangé.*
Tagadás (ne...pas)	Segédige körül, névmás a segédige elé	*Je **ne l'ai pas** vue.*

A **passé simple** irodalmi igeidő, amely főként **írott, választékos vagy elbeszélő szövegekben** fordul elő. Jelentése **teljesen befejezett, egyedi vagy egymást követő cselekvés** a múltban – ugyanúgy, mint a **passé composé** ún. **temps du passé** (befejezett múlt) használata. A két igeidő **jelentésben gyakran ekvivalens**, de a **passé simple inkább írásban**, míg a **passé composé főként beszélt nyelvben** jellemző.

Képzése (csak ragozott ige, nincs segédige)
A **passé simple** a főige **szótövéből** és a **ragozási csoport szerinti végződésekből** áll.

I. csoport (-er végű igék):
parler → je **parlai**, tu **parlas**, il **parla**, nous **parlâmes**, vous **parlâtes**, ils **parlèrent**
aimer → j'**aimai**, tu **aimas**, il **aima**, etc.

II. csoport (-ir végű igék, amelyek participe passé-ja -i végű):
finir → je **finis**, tu **finis**, il **finit**, nous **finîmes**, vous **finîtes**, ils **finirent**
choisir → je **choisis**, il **choisit**, etc.

III. csoport (rendszertelen igék, például -re, -oir, -ir igék):
prendre → je **pris**, tu **pris**, il **prit**, nous **prîmes**, vous **prîtes**, ils **prirent**
venir → je **vins**, tu **vins**, il **vint**, nous **vînmes**, vous **vîntes**, ils **vinrent**

Összefoglaló táblázat – Passé composé vs. Passé simple

Jellemző	Passé composé	Passé simple
Használat	Főként beszélt nyelvben	Főként irodalmi, választékos szövegben
Szerkezet	Avoir/être + participe passé	Csak ragozott ige, segédige nélkül
Jelentés	Befejezett cselekvés a múltban	Ugyanaz, gyakran egyedi vagy sorozatos cselekvések
Időbeli aspektus	Közelibb, élőbb múlt	Távolabbi, történeti jellegű
Példa	Il **a parlé**.	Il **parla**.

30. L’imparfait – Folyamatos múlt – imparfait

I. Használat (Usages)

Az **imparfait** az **kijelentő mód** múlt ideje, amely:

1. Időben nem behatárolt múltbeli cselekvést jelöl
A cselekvés **folyamatban volt**, **háttérként szolgált**, vagy **ismétlődött**.
Példa: Quand j’étais petit, j’avais un chien. – Amikor kicsi voltam, volt egy kutyám.

2. Háttérinformációt, magyarázatot, körülményt ad
Egy másik (gyakran passé composé) cselekvéshez viszonyított **háttér**.
Példa: Il pleuvait quand elle est sortie. – Esett, amikor ő kiment.

3. Ismétlődő, szokásos múltbeli cselekvések
Az imparfait az **iterativitás** eszköze: „minden nap”, „általában”, stb.
Példa: Nous allions au marché tous les samedis. – Minden szombaton piacra jártunk.

4. Udvarias kérések, kívánságok (conditionnel-höz hasonló)
Példa: Je voulais vous demander quelque chose. – Szerettem volna kérdezni valamit.

II. Képzése (Formation)

Az imparfait alakját a **jelen idejű többes szám első személyű (nous)** alakból képezzük, az **-ons** végződés elhagyásával, majd az alábbi ragokat illesztjük hozzá:

Személy	Végződés	Példa: parler (beszélni)
je	-ais	je parlais (beszéltem)
tu	-ais	tu parlais
il/elle	-ait	il parlait
nous	-ions	nous parlions
vous	-iez	vous parliez
ils/elles	-aient	ils parlaient

Két kivételes ige: être és avoir
Être: rendhagyó, nem a „nous sommes” alakból képződik
→ Töv: *ét-*

je	tu	il/elle	nous	vous	ils/elles
étais	étais	était	étions	étiez	étaient

Avoir: szabályos, töve: *av-* (nous avons → av-)
| j'avais | tu avais | il avait | nous avions | vous aviez | ils avaient |

III. Aspektuális nézőpont (Point de vue aspectuel)

Az **aspektus** a cselekvés „belső nézőpontját” mutatja: hogyan tekintünk rá az időben.
Az **imparfait szekáns aspektust** fejez ki (aspect sécant) – vagyis a cselekvést **belsejéből** látjuk, nem látjuk a **kezdetét vagy végét**.

Az imparfait nem mutatja a cselekvés határait (sem kezdet, sem vég).
A duratív (elhúzódó) jellemző **ennek a következménye**, nem elsődleges jelentés!

IV. Perfectív igék és imparfait kapcsolata

A **perfectív igék** (pl. sortir – kimenni, commencer – elkezdeni, finir – befejezni, tomber – leesni, arriver – megérkezni) **jelentésükből fakadóan** tartalmaznak egy **befejezettségi** vagy **határpontot** (kezdet/vég).

Ha ezeket **imparfait-ben** használjuk, akkor:

- **„elfedjük” vagy „tompítjuk”** ezt a határpontot.
- A cselekvést **folyamatként**, **bizonytalan végkimenetellel** látjuk.
- Az **olvasó/hallgató bizonytalanságban marad**, hogy a cselekvés végbement-e.

Kontraszt: Passé composé vs Imparfait egy perfectív igével

a) Passé composé (→ határ látható):
Il est sorti à 18h.
Kiment 6-kor.
→ Befejezett, pillanatszerű, határos cselekvés.

b) Imparfait (→ határ elmosódott):
Il sortait à 18h.
6-kor szokott kimenni. / Épp ment ki.
→ Folyamatban lévő, ismétlődő, vagy be nem fejezett cselekvés.

Másik példa egy perfectív igével:
Il tombait.
→ Épp esett. Nem tudjuk, leesett-e végül.
Il est tombé.
→ Leesett. Az esemény megtörtént és befejeződött.

Passé composé vs Imparfait – összehasonlító nyelvtani fejezet

1. Alapdefiníciók és képzés

Jellemző	Imparfait	Passé composé
Képzés	jelen idejű „nous” alak -ons végződés nélkül + -ais, -ais, -ait, -ions, -iez, -aient	segédige (avoir/être) + participe passé
Jelentés	„folyamatos múlt”, háttér, szokás, leírás, állapot	„befejezett múlt”, konkrét esemény, előrelépés
Aspektus	duratív (folyamatos), imperfectív	punctual (pontszerű), perfectív

2. Aspektuális különbségek (👁 belső / külső nézőpont)

- **Imparfait**: az esemény *folyamatát mutatja*, mintha *belülről néznénk*, *nincsen kezdete vagy vége* a beszélő számára.
- **Passé composé**: az eseményt *kívülről látjuk*, *egészként*, *van kezdete és vége* – a cselekvés *teljes egésze releváns*.

Példa aspektusból:

- Il **sortait** quand je l’ai vu.
  → „Épp ment ki, amikor megláttam.” (folyamatban volt, háttér)
- Il **est sorti** à huit heures.
  → „Nyolckor elment.” (egyszeri, befejezett esemény)

3. Használati értékek összevetve

Használat	Imparfait	Passé composé
Hosszabb ideig tartó múltbeli cselekvés	Elle **lisait** un roman. (Egy regényt olvasott.)	Elle **a lu** un roman hier. (Tegnap elolvasott egy regényt.)
Ismétlődő múltbeli cselekvés, szokás	Tous les dimanches, nous **allions** au marché. (Minden vasárnap mentünk a piacra.)	Hier, nous **sommes allés** au marché. (Tegnap elmentünk a piacra.)

Állapot / körülmény / háttér	Il **faisait** beau. (Szép idő volt.)	Il **a fait** beau toute la journée. (Egész nap szép idő volt.)
Egyszeri, konkrét esemény	–	Il **a gagné** le match. (Megnyerte a meccset.)
Leírás, környezet, kommentár	La maison **était** grande et sombre. (A ház nagy és sötét volt.)	–
Folyamat megszakítása	Je **lisais** quand tu **as téléphoné**. (Olvastam, amikor telefonáltál.)	→ kapcsolatban szerepel az imparfaittel
Perfectív ige az imparfaitben	Il **ouvrait** la porte quand il a entendu un bruit. (Épp nyitotta az ajtót...)	Il **a ouvert** la porte. (Kinyitotta az ajtót.)

4. A perfectív igék imparfait alakban

- A **perfectív igék**, amelyek természetüknél fogva **befejezettek** (pl. „megszületni”, „meghalni”, „megérkezni”), **imparfait** használatakor elvesztik ezt a zártságot, és **folyamatként jelennek meg**, azaz **a befejező pont elmosódik**:

Példák:

- Il **mourait** lentement.
  → Lassú haldoklás folyamata, még nincs befejezve.
- Il **naissait** pendant l’orage.
  → Éppen született, nem az aktus lezártsága a lényeg.

5. Két múlt idő kapcsolata a narrációban

- Az **imparfait** a **háttér**, az **előtér** pedig a **passé composé**:

Példa narratívában:
Il **faisait** nuit, les chiens **aboyaient**, et tout à coup, quelqu’un **a frappé** à la porte.
→ „Este volt, a kutyák ugattak, és hirtelen valaki kopogott az ajtón.”
(háttér: imparfait, esemény: passé composé)

6. Különbség időhatározók alapján

Időhatározó	**Imparfait**	**Passé composé**
tous les jours, souvent, toujours	✔ je **prenais** le bus tous les jours	✘ nem jellemző
une fois, hier, ce matin, soudain	✘	✔ il **a téléphoné** ce matin

7. Különbségek összefoglalása – kulcsszavakkal

Kategória	Imparfait	Passé composé
Időtartam	nem behatárolt (nincs vége/létezik)	behatárolt, konkrét idejű
Cselekvés típusa	folyamatos / ismétlődő / leíró	egyszeri / konkrét / befejezett
Aspektus	imperfectív, belső nézőpont	perfectív, külső nézőpont
Narráció szerepe	háttér	előtér

8. Kivételes használatok – udvariasság, indirektség

- **Imparfait** udvarias vagy óvatos mód:

Je **voulais** vous demander quelque chose. – Szerettem volna kérdezni valamit.
Je **pensais** que vous seriez là. – Azt gondoltam, itt lesz.

9. Megjegyzés a fordításhoz

A magyar **folyamatos múlt** nem mindig felel meg az **imparfait**-nek, ezért fontos a kontextus.
Néha **egyszerű múlt** vagy **volt + főnévi igenév** kifejezéssel fordítjuk.

31. Le conditionnel présent – Feltételes jelen idő

1. Alakja és képzése

A **feltételes jelen idő** (conditionnel présent) alakja minden francia igeragozási csoport esetén a **jövő idő (futur simple)** tőjéből és az **imparfait** (folyamatos múlt) végződéseiből áll. Ez a kettős szerkezet egyszerre hordozza a „jövőbeli” elképzelés és a „múltbeli vagy nem valós” szemlélet jelentését.

Képzés szabályosan:

- **Tő**: a **futur simple** jövő idejű alakja (pl. *parler*, *finir*, *prendre*, *être*, *avoir*)
- **Végződés**: ugyanaz, mint az imparfait-nál:
- **-ais, -ais, -ait, -ions, -iez, -aient**

Megjegyzés: a 3. csoportba tartozó igék esetén (pl. *prendre*, *faire*, *voir*) gyakran nem maga az infinitif az ige töve, hanem egy rendhagyó futur-alap. Például: *faire* → *fer-*, *voir* → *verr-*

Példák:

Ige	Tő	Ragozás (je)	Magyar jelentés
parler	parler-	je parlerais	beszélnék
finir	finir-	tu finirais	befejeznéd
vendre	vendr-	il vendrait	eladna
être	ser-	nous serions	mi lennénk
avoir	aur-	vous auriez	nektek lenne
aller	ir-	ils iraient	ők mennének

2. Használata – mikor használjuk?

A conditionnel présent többféle funkcióban használatos. Ezek mind közvetett módon kapcsolódnak valamilyen **nem valós**, **elképzelt**, **feltételes**, **udvarias** vagy **bizonytalan** eseményhez.

2.1 Nem valós feltételes cselekvés (hypothèse irréelle)

Olyan esemény, amely nem történt meg, de feltételesen el tudnánk képzelni.

- **Si j’avais de l’argent, je voyagerais.** – Ha lenne pénzem, utaznék.
- **Elle viendrait si elle avait le temps.** – Eljönne, ha lenne ideje.

Itt az igeidőegyeztetés szabálya: si + imparfait → conditionnel présent

2.2 Óhaj, kívánság (souhait, désir)

- **J’aimerais habiter à Paris.** – Szívesen laknék Párizsban.
- **Nous voudrions un café, s’il vous plaît.** – Szeretnénk egy kávét, kérem.

2.3 Udvarias kérés, javaslat (politesse, suggestion)

- **Pourriez-vous m'aider?** – Segítene nekem?
- **Tu devrais faire plus de sport.** – Több sportot kellene csinálnod.

2.4 Bizonytalanság, kételkedés (incertitude, doute dans le présent)

- **Il dirait qu'il a vu un OVNI.** – Azt állítja, hogy látott egy UFO-t.
  → A beszélő nem biztos benne, hogy ez igaz.
- **Il y aurait une grève demain.** – Állítólag holnap sztrájk lesz.
  → Kétséges vagy nem megerősített információ.

2.5 Spekuláció, valószínűtlenség a jelenben (irréalité du présent)

- **Ce serait trop beau pour être vrai.** – Túl szép lenne, hogy igaz legyen.

2.6 Bizonyos kötőszavak után (subordonnants spécifiques)

- **au cas où** (hátha, arra az esetre)
- **même si / quand bien même** (még akkor is, ha…)
- **Je prendrais un parapluie au cas où il pleuvrait.**
  (Elvinnék egy esernyőt, hátha esne.)
- **Quand bien même tu me supplierais, je ne changerais pas d'avis.**
  (Még ha könyörögnél is, nem változtatnék véleményt.)

2.7 Futuris dans le passé (jövő a múltban)

Ilyenkor az igeidő nem módot, hanem időt fejez ki. Például egy múltbeli gondolatban szereplő jövő:

- **Il a dit qu'il viendrait demain.** – Azt mondta, hogy holnap jönni fog.
  → Múltbeli mondás, de jövőre vonatkozik.
- **Je pensais qu'ils arriveraient à 18 heures.** – Azt hittem, hogy 6-kor érkeznek majd.

3. Összefoglalás – Miért „feltételes" ez az idő?

A conditionnel **modális és aspektuális jelentéseket** is hordoz:

- **Modális szempontból**: az elbeszélő viszonyulása a cselekvéshez (vágy, udvariasság, feltételesség).
- **Aspektuálisan**: az esemény **nem aktuális, hanem potenciális, elképzelt**, sokszor egy **feltétel teljesülésétől függ**.

4. Példamondatok összegyűjtve (magyarázattal)

Francia mondat	Magyar fordítás	Funkció
Je serais heureux de te revoir.	Boldog lennék, ha újra láthatnálak.	kívánság
Il mangerait plus s'il avait faim.	Többet enne, ha éhes lenne.	feltétel
Tu pourrais m'expliquer ça?	El tudnád magyarázni ezt nekem?	udvarias kérés
Ce serait possible?	Lehetséges lenne?	bizonytalanság
Il a promis qu'il aiderait.	Megígérte, hogy segíteni fog.	jövő a múltban

32. Le plus-que-parfait – Régmúlt – plus-que-parfait

1. Képzése

Plus-que-parfait = imparfait segédige (avoir/être) + participe passé

Segédige	Imparfait alak	+ participe passé
avoir	j'avais, tu avais, il avait...	j'avais mangé (ettem már)
être	j'étais, tu étais, il était...	j'étais parti(e) (elmentem már)

Megjegyzés: Az **être** segédigét csak bizonyos igéknél (mozgást, állapotváltozást jelentő igék, illetve visszaható igék) használjuk, ugyanúgy, mint a **passé composé** esetében.

Participe passé alakokat lásd külön táblázatban (oldalszám: ...).

2. Használati értékek és jelentés

A. Egy másik múltbeli eseménynél korábbi cselekvés (előidejűség)

Akkor használjuk, ha egy cselekvés már **befejeződött egy másik múltbeli esemény előtt**.

- *Quand je suis arrivé, il avait déjà mangé.* – Mikor megérkeztem, **már evett**.
  (= evés korábban történt, mint az érkezés)

B. A múltbeli esemény okának/magyarázatának kifejezése

- *Elle était triste parce qu'elle avait perdu son chien.* – Szomorú volt, mert **elvesztette a kutyáját**.
  (= az elvesztés megelőzte a szomorúságot, és annak oka volt)

C. Egy cselekvés nagyon gyors befejeződése (perfektív aspektus)

- *Ma mère avait préparé un délicieux dîner: il a disparu en dix minutes.* – Anya **finom vacsorát főzött**, és tíz perc alatt **el is fogyott**.

Itt az „avoir préparé” cselekvés **teljességére** és **eredményére** helyeződik a hangsúly (perfektív).

D. Ismétlődő cselekvés a „quand”, „lorsque”, „après que” után

- *Chaque fois qu'il avait bu, il devenait agressif.* – Minden alkalommal, mikor **ivott**, agresszívvá vált.
  Az ivás mindig **megelőzi** az agresszivitást, és **rendszeresen** előfordul (ismétlődés).

E. Előidejűség az imparfait főmondat mellett

- *Il pleurait parce qu'il avait échoué à l'examen.*– Sírva ült, mert **megbukott a vizsgán**.
  Itt a „pleurait” (folyamatos) ige **mögötti** ok: az előző cselekvés.

F. Múltbeli nem valós feltétel (főleg később tárgyaljuk)

- *Si j'avais su, je ne serais pas venu.*– **Ha tudtam volna**, nem jöttem volna el.
  Ez egy **valótlan feltétel**, mert a beszélő nem tudott semmit (irreális múltbeli feltétel).

G. Megvalósíthatatlan kívánság – főmondatban, egyszerű mondatként is

- *Ah, si seulement j'avais eu l'occasion de le faire!* – Bárcsak **lett volna rá lehetőségem**!
  A beszélő **sajnál** egy múltbeli dolgot, ami nem történt meg (utólagos vágy).

H. A jelent közvetlenül megelőző múlt esemény – főleg beszélt nyelvben

- *Il avait déjà fini quand je suis entré.* – **Már befejezte**, amikor beléptem.
  Ezt beszédben néha **passé composé** is helyettesítheti, ha a kontextus egyértelmű.

3. Aspektuális nézőpont – nézőpontbeli különbségek

A **plus-que-parfait** egy **aspektuális igeidő**, amely a cselekvést mindig egy **múltbeli időponthoz viszonyítva** értelmezi:

- **Időviszony**: a cselekvés **a múlt egy másik pontja előtt** történik → **előidejűség**
- **Aspektus**: **befejezett**, tehát a cselekvés eredménye fontos
- **Perfektív**: Ha a cselekvés **zárt**, **eredményes**, vagy **gyorsan lejátszódó**, a plus-que-parfait kiemeli ezt.

Példa perfektív szemléletre: *Il avait rangé toute sa chambre en cinq minutes.* – Öt perc alatt **kitakarította az egész szobáját**.
(= gyors, befejezett, lezárt cselekvés → perfektív aspektus)

Összefoglalás táblázatban

Funkció	Példa (francia)	Fordítás (magyar)
Előidejűség	Il avait fini avant qu'on arrive.	Befejezte, mielőtt megérkeztünk.
Magyarázat	Il pleurait car il avait perdu.	Sír, mert elvesztette.
Gyors befejezés	Elle avait tout vendu en une heure.	Egy óra alatt mindent eladott.

Ismétlődés	Quand il avait bu, il criait.	Amikor ivott, kiabált.
Nem valós feltétel	Si j'avais su...	Ha tudtam volna...
Vágy	J'aurais aimé qu'il m'ait vu.	Bárcsak látott volna!

33. Le conditionnel passé – Feltételes múlt idő

1. Képzése (Formation)

A conditionnel passé egy **összetett igeidő**, amely:

- a **segédige** (avoir vagy être) conditionnel présent alakjából
- és a **participe passé**-ból áll.

Képlet

Conditionnel passé = auxiliaire au conditionnel présent + participe passé

Avoir (conditionnel présent):

- j'aurais
- tu aurais
- il/elle/on aurait
- nous aurions
- vous auriez
- ils/elles auraient

Être (conditionnel présent):

- je serais
- tu serais
- il/elle/on serait
- nous serions
- vous seriez
- ils/elles seraient

(csak mozgást, változást kifejező igéknél és a visszaható igéknél használjuk – megegyezik a passé composé segédigéivel)

Példák:

- **J'aurais fini** le travail. *(Befejeztem volna a munkát.)*
- **Nous serions partis** plus tôt. *(Elindultunk volna korábban.)*
- **Elle se serait réveillée** à temps. *(Időben felébredt volna.)*

2. Használata (Usages)

A conditionnel passé **a múltban el nem végzett, nem megtörtént, vagy csak feltételesen megtörténő eseményeket** fejez ki. A legtöbbször **a plus-que-parfait**-tal alkotott **feltételes mondatok következményes tagmondatában** fordul elő, de nem kizárólag ott.

A főbb használati módok:

2.1. Múltbeli, nem teljesült feltétel (irrealis múltbeli feltétel)

Általában si + plus-que-parfait ↔ conditionnel passé szerkezetben jelenik meg.
Példák:

- **Si j'avais eu le temps, je t'aurais aidé.** – *Ha lett volna időm, segítettem volna neked.)*
- **Si nous étions partis plus tôt, nous serions arrivés à l'heure.** – *Ha korábban indultunk volna, időben megérkeztünk volna.*

2.2. Múltbeli lehetőség, amely nem valósult meg

A beszélő egy lehetőségről beszél, amit nem használt ki, vagy ami elmaradt.
Példák:

- **Tu aurais pu me prévenir.** – *Szólhattál volna.*
- **On aurait dû prendre un taxi.** – *Taxit kellett volna hívnunk.*

2.3. Udvarias múltbeli vélemény, tanács, kritika

Ez gyakran egy enyhítő forma kritikára, tanácsadásra, elvárás kifejezésére.
Példák:

- **Vous auriez pu être plus attentif.** – *Lehetett volna figyelmesebb.*
- **Tu aurais dû lui dire la vérité.** – *Meg kellett volna mondanod neki az igazat.*

2.4. Feltételezett esemény a múltban (nem biztos információ)

Ez az értelmezés főleg az újságírásban, hivatalos nyelvben jellemző.
Kifejezhet **állítólagos** eseményt is.
Példák:

- **Le président aurait démissionné hier soir.** – *Állítólag lemondott az elnök tegnap este.*
- **Il y aurait eu une explosion dans le quartier.** – *Úgy hírlik, robbanás történt a környéken.*

3. Aspektuális jelentés (Valeur aspectuelle)

A **conditionnel passé** is **befejezett** aspektust (accompli) fejez ki, **egy múltbeli referenciaponthoz viszonyítva**. A cselekvés lezárt, megtörténhetett volna, de **nem valósult meg** – tehát egy **nem realizált, múltbeli lehetőség**.

- **Ha az ige perfectív, a hangsúly az eredményen van:**
  Elle aurait terminé le projet. – Befejezte volna a projektet.
- **Ha az ige imperfektív, a hangsúly a lehetséges folyamaton:**
  Ils auraient regardé un film. – Filmet néztek volna.

4. Összehasonlítás más múlt időkkel

Idő	Képzése	Jelentés, érték	Példa	Fordítás
Passé composé	avoir/être + pp	megtörtént, egyszeri múltbeli cselekvés	J'ai vu ce film.	Láttam ezt a filmet.
Plus-que-parfait	imparfait + pp	előidejűség a múlthoz képest	J'avais vu ce film.	Már láttam ezt a filmet.
Conditionnel passé	cond. présent + pp	megtörténhetett volna, de nem történt meg	J'aurais vu ce film.	Láttam volna ezt a filmet.

Összefoglalás

Szempont	Conditionnel passé
Képzés	conditionnel présent segédige + participe passé
Aspektus	befejezett (accompli), viszonyítás múltbeli időponthoz
Funkció	múltbeli lehetőség, irreális feltétel, udvarias kritika, bizonytalan információ
Kulcsidőhatározók	si, peut-être, sans doute, selon certaines sources, à ta place, etc.
Szófajokkal kapcsolódó elemek	si + plus-que-parfait, après que, dès que (kombinációkban is)

34. La condition irréelle et impossible – Feltételes és lehetetlen feltétel

A **feltételes mondat** két részből áll:

- **Feltétel (la subordonnée conditionnelle)** → „si" + igeidő
- **Következmény (la principale)** → az eredmény, a reakció

Az időegyeztetés az alábbi három törvény szerint alakul:

1. törvény: Valós, jelenbeli feltétel (valószínű, lehetséges – jelen idő)

Használat:

- Ha valami **valós lehetőség**, **általános igazság** vagy **szokás**.
- A „si” után **présent de l’indicatif** áll, a főmondatban lehet:
  - présent
  - futur simple
  - impératif

Szerkezet: Si + présent → présent / futur simple / impératif

Példák:

Francia mondat	**Magyar jelentés**
Si tu as le temps, viens me voir.	Ha van időd, gyere el hozzám.
Si elle étudie, elle réussit.	Ha tanul, sikeres lesz.
Si tu travailles bien, tu réussiras.	Ha jól dolgozol, sikeres leszel.
Si vous êtes prêts, on commence.	Ha készen vagytok, kezdjük.

2. törvény: Nem valós, jelenbeli feltétel (lehetetlen vagy valószínűtlen – jelenre vagy jövőre vonatkozik)

Használat:

- A feltétel **jelenben nem teljesül**, ezért a következmény sem valós.
- Feltételezett, **nem valós jelen** vagy **valószínűtlen jövő**.
- A „si” után **imparfait**, a főmondatban **conditionnel présent** áll.

Szerkezet: Si + imparfait → conditionnel présent

Példák:

Francia mondat	**Magyar jelentés**
Si j’étais riche, je voyagerais dans le monde entier.	Ha gazdag lennék, beutaznám az egész világot.
Si tu savais la réponse, tu la dirais.	Ha tudnád a választ, elmondanád.
Si on parlait français, ce serait plus facile.	Ha franciául beszélnénk, könnyebb lenne.
Si elle venait, je serais content.	Ha eljönne, örülnék.

!!! Fontos: Itt **nincs múlt**, a **valósággal ellentétes jelen állapotot** vagy jövőt képzelünk el.

3. törvény: Nem valós, múltbeli feltétel (a múltban lehetetlen vagy meg nem történt dolog)

Használat:

- A feltétel **a múltban nem valósult meg**, és emiatt a következmény sem.
- A feltétel már **elmúlt**, és **nem megváltoztatható**.
- A „si” után **plus-que-parfait**, a főmondatban **conditionnel passé** áll.

Szerkezet: Si + plus-que-parfait → conditionnel passé

Példák:

Francia mondat	Magyar jelentés
Si j’avais étudié, j’aurais réussi l’examen.	Ha tanultam volna, átmentem volna a vizsgán.
Si tu m’avais écouté, on n’aurait pas eu de problème.	Ha hallgattál volna rám, nem lett volna baj.
Si elle était venue hier, elle aurait tout compris.	Ha tegnap jött volna, mindent megértett volna.
Si nous avions pris le train, nous serions arrivés à l’heure.	Ha vonattal mentünk volna, időben odaértünk volna.

Összefoglaló táblázat

Típus	Feltétel	Következmény	Jelentés
1. valós	si + présent	présent / futur / impératif	jelenbeli valós lehetőség
2. nem valós jelen	si + imparfait	conditionnel présent	nem valós jelen/jövő
3. nem valós múlt	si + plus-que-parfait	conditionnel passé	meg nem történt múltbeli feltétel

Megjegyzések és nyelvhasználat

- **A „si” után soha nem áll conditionnel!** Ez gyakori hiba.
  Helytelen: *Si j’aurais su...* → Helyes: *Si j’avais su...*
- A 2. és 3. törvényt gyakran keverik, de a **múlt vs jelen időtengely** világosan megkülönbözteti őket.
- A **stilisztikai értékük** is más:
  - A 2. törvény: **feltételezés, vágy, álom** (most is lehetne másként)
  - A 3. törvény: **megbánás, szemrehányás, következtetés** (de már késő)

35. La concordance des temps et le discours indirect – Igeidőegyeztetés és közvetett beszéd

1. Általános szabály

Ha a **főmondat igéje jelen vagy jövő időben van**, a mellékmondatban a **szokásos** igeidők szerepelnek, ahogy a magyarban is.

Példa:
– *Je pense qu'il vient.*
– Azt hiszem, hogy jön.
– *Je dirai qu'il a tort.*
– Azt fogom mondani, hogy nincs igaza.

2. Múlt idejű főmondat – igeidő-egyeztetés

Ha a **főmondat igéje múlt időben** áll (imparfait, passé composé, plus-que-parfait), akkor a **mellékmondat igeidejét módosítani kell** attól függően, hogy az esemény:

- **egyidejű**
- **előidejű**
- **utóidejű** a főmondat cselekvéséhez képest.

2.1. EGYIDEJŰSÉG (amikor a két esemény egyszerre történik)
A főmondat múlt idejű, a mellékmondatban pedig **imparfait** áll.
Példa:
– *Il disait qu'il était malade.* – Azt mondta, hogy beteg volt.

2.2. ELŐIDEJŰSÉG (amikor a mellékmondat cselekménye korábban történt)
A főmondat múlt idejű, a mellékmondat pedig **plus-que-parfait** (régmúlt).
Példa:
– *Il a dit qu'il avait déjà mangé.* – Azt mondta, hogy már evett.

2.3. UTÓIDEJŰSÉG (amikor a mellékmondat cselekménye később történik)
A főmondat múlt idejű, a mellékmondatban **conditionnel présent** (feltételes jelen) áll.
Példa:
– *Elle pensait qu'il viendrait.* – Azt gondolta, hogy majd el fog jönni.

+1 ELŐIDEJŰ UTÓIDEJŰSÉG: conditionnel passé
Amikor a mellékmondat cselekménye **korábban történt volna**, mint amit a főmondat jövőként értelmezett.
Példa: – *Il pensait que j'aurais fini avant midi.* – Azt hitte, hogy befejeztem volna dél előtt.

3. Kivételek – nem érvényesül az eggyeztetés

3.1. Általános igazságok

Ha a mellékmondat **tudományos, történelmi vagy általános igazságot** fejez ki, **a jelen idő** marad akkor is, ha a főmondat múltban van.

Példa:

– *Galilée a dit que la Terre tourne autour du Soleil.* – Galilei azt mondta, hogy a Föld a Nap körül kering. (a mai napig érvényes)

3.2. KÖZVETLEN KAPCSOLAT A JELENHEZ (pl. passé composé esetén)

Ha a főmondat **passé composéban** van, de **jelenhez kötődő** élményt, érzést, közvetlenül tapasztalt eseményt fejez ki, a mellékmondatban **jelen idő** is állhat.

Példa:

– *J'ai entendu qu'il est malade.* – Azt hallottam, hogy beteg. (még most is az)

4. Közeljövő, közelmúlt, jövőbeli előidejűség

4.1. Közeljövő (futur proche):

– *Je vais lui dire qu'il a tort.*

– El fogom mondani neki, hogy nincs igaza.

4.2. Közelmúlt (passé récent):

– *Je viens d'apprendre qu'il est parti.*

– Most tudtam meg, hogy elment.

4.3. Jövőbeli előidejűség (futur antérieur):

– *Quand il sera parti, je commencerai à parler.*

– Amikor elmegy, elkezdek beszélni.

5. Kötőmód (subjonctif) és egyéb rugalmasságok

5.1. Elméleti szabály

- Présent → subj. présent
- Passé → subj. imparfait vagy plus-que-parfait

Példa:

– *Il voulait que je vienne.* (Imparfait – ma már ritka)

– *Il voulait que je vienne → je vienne* (Présent – ma már elfogadott)

6. Összefoglaló táblázat

Főmondat ideje	Mellékmondat – egyidejű	előidejű	utóidejű
Présent/Futur	Présent	Passé composé	Futur simple
Passé composé	Présent / Imparfait	Plus-que-parfait	Conditionnel présent
Imparfait	Imparfait	Plus-que-parfait	Conditionnel présent
Plus-que-parfait	Imparfait	Plus-que-parfait	Conditionnel présent
Passé simple (irodalmi)	Imparfait	Plus-que-parfait	Conditionnel présent
Conditionnel présent	Imparfait (ritka)	Plus-que-parfait	Conditionnel passé

36. Le discours indirect – A közvetett beszéd

A közvetett beszédben egy másik személy **elmondja**, hogy valaki **mit mondott, kérdezett, kért vagy állított**. A francia nyelvben ez sok változást von maga után:

1. Az igeidőegyeztetés szabályai (la concordance des temps)

Ha a bevezető ige **múlt időben van** (pl. *il a dit, elle a demandé*), akkor a mellékmondat igeidejét **visszavisszük**. Ez nem stílusbeli választás, hanem nyelvtani kötelezettség.

Direct	Indirect
présent	imparfait
passé composé	plus-que-parfait
futur simple	conditionnel présent
futur antérieur	conditionnel passé
impératif	de + infinitif
conditionnel présent	nem változik
imparfait	nem változik
plus-que-parfait	nem változik
conditionnel passé	nem változik

Példa:
Direct: Il dit: „Je **pars** demain.” – Azt mondja: holnap indulok.
Indirect: Il a dit qu’il **partait** le lendemain. – Azt mondta, hogy másnap indul.
→ jelenből imparfait lesz, és *demain* → *le lendemain*

2. A szórend (l'ordre des mots)

- A **kijelentő mondatokban** nincs változás a szórendben.
- **Kérdő mondatok** esetén a közvetett kérdésben nincs inverzió!
  A kötőszó után **alany + állítmány** a szórend!

Példa – Kérdő mondat:
Direct: Il demande: „Où vas-tu?" – Azt kérdezi: hová mész?
Indirect: Il demande **où tu vas**. (*nem: où vas-tu*) – Azt kérdezi, hogy hová mész.

Példa – Eldöntendő kérdés:
Direct: Elle demande: „Est-ce que tu veux venir?" – Azt kérdezi: akarsz jönni?
Indirect: Elle demande **si tu veux venir. –** Azt kérdezi, hogy akarsz-e jönni.

3. A kötőszók (les conjonctions)

A bevezető kötőszó a mondat típusától függ:

Típus	**Direct**	**Indirect**
Kijelentés	–	que
Eldöntendő kérdés	Est-ce que / inversion	si
Kiegészítendő kérdés	Où, pourquoi, quand, comment, etc.	változatlanul megmaradnak

4. A névmások alkalmazkodása

A névmásokat az új mondat **logikai viszonyaihoz** igazítjuk:
Direct: Elle dit: „Je **te** parle." – Azt mondja: hozzád beszélek.
Indirect: Elle dit qu'elle **lui** parle. – Azt mondja, hogy hozzá beszél.
→ Az „én" → „elle", a „te" → „lui" (az új alany és tárgy viszonya szerint változik).

5. Idő- és helyhatározók átváltozása

A közvetett beszédben az időpontok **relativizálódnak**. A következő táblázat mutatja, hogyan alakulnak át:

Direct	**Indirect**
aujourd'hui (ma)	ce jour-là (azon a napon)
demain (holnap)	le lendemain (következő nap)
hier (tegnap)	la veille (előző nap)
ce matin / cet après-midi / ce soir	ce matin-là / cet après-midi-là / ce soir-là
demain matin	le lendemain matin
après-demain	deux jours plus tard
avant-hier	l'avant-veille

cette semaine-ci	cette semaine-là
en ce moment	à ce moment-là
lundi prochain	le lundi suivant / d'après
lundi dernier	le lundi précédent
dans deux mois	deux mois plus tard
il y a deux mois	deux mois auparavant

Példa:
Direct: Il a dit: „J'arriverai **demain matin**." – Azt mondta: holnap reggel meg fogok érkezni.
Indirect: Il a dit qu'il arriverait **le lendemain matin**. – Azt mondta, hogy másnap reggel meg fog érkezni.

6. A „de + infinitif" szerkezet, ha azonos az alany

Ha a főige és a mellékmondat alanya **ugyanaz**, akkor sokszor használhatjuk a **„de + infinitif"** szerkezetet. Ez főként parancsok, tanácsok, óhajok közvetett közlésénél jellemző.

Példa:
Direct: Il a dit: „Je dois partir." – Azt mondta: el kell mennem.
Indirect: Il a dit **qu'il devait partir. –** Azt mondta, hogy el kell mennie.
→ Alany: **megegyezik**, mégis lehet:
Indirect (alternatíva): Il a dit **de partir. –** Azt mondta, hogy menjen el.

Másik példa:
Direct: Elle a conseillé: „Je dois me reposer." – Azt tanácsolta: pihennem kell.
Indirect: Elle a conseillé **de se reposer. –** Azt tanácsolta, hogy pihenjen.
Csak akkor alkalmazható, **ha azonos az alany**. Ha különböző, akkor „que + alany + ige" a megfelelő forma.

Összegzés
A közvetett beszéd **szisztematikus alkalmazkodást igényel** a következő szinteken:

1. Az igeidőt **visszük** múlt idő esetén.
2. A kérdő szórendet **kijelentővé** tesszük.
3. A kötőszavak átváltoznak (*que, si, où...*).
4. A **névmások** logikailag igazodnak az új mondathoz.
5. Az **idő- és helyhatározók** szintén **relativizálódnak**.
6. **Azonos alany** esetén lehetőség van a „**de + infinitif**" szerkezet használatára.

37. Gérondif, participe et adjectif verbal – Határozói igenév, melléknévi igenév, igenévi melléknév

A francia nyelvben léteznek **igéből képzett alakok**, amelyek **nem ragozott igék**, mégis **valamilyen cselekvést** vagy **állapotot** fejeznek ki. Ezek az alakok az **ige nem személyes** alakjai közé tartoznak.

Három fontos kategóriájuk:

- **Gérondif**: -ant alak **en** elöljáróval
- **Participe présent**: -ant alak, mellékmondatban vagy folyamatos cselekvésként
- **Adjectif verbal**: igéből képzett **melléknévi** alak

1. Gérondif – Folyamatosság, mód vagy idő

A **gérondif** a „hogyan?”, „mikor?”, „miért?” kérdésekre válaszol, miközben **egyidejűséget vagy körülményt** fejez ki.

Képzése:

Alapige	Gérondif alak
parler	en parlant
finir	en finissant
prendre	en prenant

Használat:

- **Egyidejűség**:
  *Il écoute la radio **en lisant** le journal.* – Rádiót hallgat, miközben újságot olvas.

- **Ok**:
  En travaillant dur, on réussit. – Kemény munkával sikerülhet.

- **Feltételes érték**:
  En faisant attention, tu éviteras les erreurs. – Ha odafigyelsz, elkerülöd a hibákat.

2. Participe présent – Folyamatos cselekvés, mellékmondat

A **participe présent** gyakran **mellékmondatot helyettesít**, és egy folyamatos vagy párhuzamos cselekvést fejez ki. Nincs „en” előtte.

Képzése:

Alapige	Participe présent
parler	parlant
finir	finissant
aller	allant
avoir	ayant
être	étant
savoir	sachant

Használat:

- *Voyant la police, il s'est enfui.* – Meglátva a rendőrséget, elmenekült.
- *Ne connaissant pas la réponse, elle est restée silencieuse.* – Mivel nem tudta a választ, csendben maradt.

3. Adjectif verbal – Melléknévvé vált igei alak

Az **adjectif verbal** szintén -ant végződésű, de **melléknévi szerepben** áll, és **egyeztetni kell** a főnévvel.

Különbség:

- **Participe présent**: ragozatlan igei mellékmondatként viselkedik, **nem egyeztetünk**
- **Adjectif verbal**: **melléknévként** funkcionál, **egyeztetni kell**

Példa:

Alak	Szerep	Jelentés
des enfants fatiguant	participe présent	(akik fárasztanak)
des enfants fatigants	adjectif verbal	(fárasztó gyerekek)
une histoire passionnant	hibás	(helyesen: passionnante)

Különleges alakok – Rendhagyók

Ige	Participe présent	Gérondif
être	étant	en étant
avoir	ayant	en ayant
savoir	sachant	en sachant

Összefoglaló táblázat

Alak	Képzés	Funkció	Egyeztetés
Gérondif	en + participe présent	Körülmény, idő, mód	nincs
Participe présent	-ant végződés	Mellékmondat helyett, folyamat	nincs
Adjectif verbal	-ant végződés	Melléknévként főnévhez	van

38. La voix passive – Szenvedő szerkezet

A **passzív szerkezet** a francia nyelvben egy **igei szerkezet**, amelyben a cselekvés **elszenvedője** (a mondat alanya) kerül a középpontba, **nem pedig a cselekvő**, mint az aktív mondatokban.

1. Alakja

A szenvedő szerkezet a következőképpen épül fel:
être (az ige megfelelő idejű alakja) + participe passé (múlt idejű melléknévi igenév)
A **participé passé nemben és számban egyeztetődik** a mondat alanyával.

Példák:

- **Il est aimé.** – Őt szeretik.
  → „aimé” egyezik a hímnemű, egyes számú alannyal.
- **Elle a été félicitée.** – Őt megdicsérték.
  → „félicitée” egyezik a nőnemű, egyes számú alannyal.
- **Les lettres seront envoyées demain.** – A levelek holnap el lesznek küldve.
  → „envoyées” többes szám, nőnem.

❗ Ez a szerkezet **formailag hasonlít** a „melléknév + être” szerkezethez, de itt **a participe passé nem állítmányi jelzőként**, hanem **igei funkcióban** szerepel.

2. Mikor használjuk?

A passzív szerkezet akkor használatos, ha:

- a **cselekvő nem fontos**, nem ismert vagy nem kívánjuk megnevezni,
- a **cselekvés tárgya** (az aktív mondat tárgya) kerül fókuszba.

3. Csak tárgyas igékkel (verbes transitifs directs)

A passzív szerkezet **csak olyan igéből képezhető**, amely **közvetlen tárgyat vonz**.

Aktív → Passzív példa:

- **Le professeur corrige les copies.** – A tanár javítja a dolgozatokat.
- **Les copies sont corrigées par le professeur.** – A dolgozatokat javítja a tanár.

4. Passzív alany – aktív tárgy

A passzív mondat **alanya** mindig az, ami az aktív mondatban **a tárgy** volt.

Példa:

- **Marie écrit la lettre.** → aktív – Marie írja a levelet.
- **La lettre est écrite par Marie.** → passzív – A levél Marietól van írva.

5. A cselekvő kifejezése: par vagy de

A **cselekvő (agent)** – azaz aki a cselekvést végzi – általában **a „par" elöljárószóval** kapcsolódik a passzív mondathoz.

Példa:

- **Ce roman a été écrit par Victor Hugo.** – Ezt a regényt Victor Hugo írta.

De használatos, ha:

- **érzelem** tárgyáról van szó:
  → **Elle est aimée de tous.** – Mindenki szereti őt.
- a cselekvő **nem személy, hanem elvont fogalom** vagy **élettelen** dolog:
  → **Ce mot est suivi de plusieurs exemples.** – Ezt a szót több példa követi.

6. Bizonyos tárgyatlan igék is használhatók (korlátozottan)

Bár a szenvedő szerkezet **nem használható tárgyatlan (intransitif) igékkel**, **néhány kivétel** mégis létezik, elsősorban a francia nyelvben rögzült kifejezések formájában.

Kivételes esetek:

- **obéir → Il est obéi.** – Engedelmeskednek neki.
- **pardonner → Il est pardonné.** – Megbocsátanak neki.

Ezek gyakran **kötött, irodalmi** vagy **hivatalos stílusban** fordulnak elő.

7. Névutó + főnév + passzív: névelő gyakran elmarad

Ha a passzív mondatban a főnévi csoport **általános** vagy **nincs bővítve**, gyakran **nem kap határozott névelőt**.

Példák:

- **Il est entouré de filles.** – Lányok veszik körül.
- **Elle est respectée par tous.** – Mindenki tiszteli őt.

De:

- **Il est entouré des filles du lycée.** – A gimnazista lányok veszik körül.

8. A passzív szerkezet egyéb formái

a) Se faire + infinitif (műveltetés, passzív jelentésű)

- **Il s'est fait punir.** – Megbüntették.

→ Formailag reflexív szerkezet, de jelentésben passzív: a cselekvés **elszenvedését** fejezi ki.
❗ A faire + infinitif szerkezet **nem egyeztethető** a particip passé-val.

- **Elle s'est fait gronder par ses parents.** – Leszidták a szülei.

„fait" → **nem egyezik**, még nőnem esetén sem!

b) Se voir + infinitif (szenvedő modalitás)

- **Il s'est vu retirer son permis.** – Elvették a jogosítványát.

9. Összefoglaló táblázat

Aktív mondat	Passzív megfelelő	Fordítás
Marie lit le livre.	Le livre est lu par Marie.	A könyvet Marie olvassa.
On entoure Paul de soins.	Paul est entouré de soins.	Pault ápolják.
Ils ont puni le garçon.	Le garçon a été puni.	A fiút megbüntették.
Elle se fait interroger par le directeur.	(Elle) Se fait interroger…	Őt kihallgatja az igazgató.
Elle s'est vu refuser l'entrée.	(Elle) S'est vu refuser l'entrée.	Megtagadták tőle a belépést.

39. Français standard et non standard – Hivatalos és informális nyelvhasználat

A francia nyelvben – akárcsak sok más nyelvben – **különböző stílus- vagy nyelvi regisztereket** használunk attól függően, **kivel, milyen helyzetben** beszélünk. Egy beszélgetés **tanárunkkal, főnökünkkel vagy hivatalos levélben** más nyelvezetet kíván, mint amit egy **barátunkkal, chatben vagy az utcán** használnánk. Három fő regisztert különböztetünk meg:

- **Formel (hivatalos/irodalmi)**
- **Neutre (standard/hétköznapi normanyelv)**
- **Familier (informális, szleng, népnyelvi)**

Lexikai különbségek (szókincs)

A legszembetűnőbb különbség a három regiszter között a **használt szavak** típusában van.

Magyarul	Hivatalos (formel)	Standard	Informális (familier / verlan)
nő	une femme	une nana	une meuf (verlan)
férfi	un homme	un mec	un keum (verlan)
pénz	de l'argent	du fric	de la thune / oseille
lakás	un appartement	un appart	une piaule
ruha	un vêtement	des fringues	des sapes
autó	une voiture	une bagnole	une caisse
környék	un quartier	un coin	un bled / un patelin

Példa:
– **T'as vu la meuf avec les sapes de ouf dans la caisse noire?** – Láttad azt a csajt a durva ruhákban abban a fekete verdában?

Nyelvtani és szintaktikai különbségek

A regiszterek **nemcsak a szavakban**, hanem **a nyelvtani szerkezetekben és szórendben is** különböznek.

a) Kérdő mondatok

Regiszter	Szerkezet	Magyarul
Formel	Avez-vous vu ce film?	Látta Ön ezt a filmet?
Standard	Est-ce que tu as vu ce film?	Láttad ezt a filmet?
Informel	T'as vu ce film?	Láttad ezt a filmet?

Informálisban **eltűnik az est-ce que**, gyakori az **összevonás (tu as → t'as)**, valamint a **fordított szórend helyett alany+ige**.

b) Kérdőszó a kérdés végén

| Informális: | Tu vas où? → Hová mész? |
| Formel: | Où vas-tu? |

c) "Ne" elhagyása tagadásnál

A hivatalos nyelvben a tagadás két részből áll: **ne + pas**.

Regiszter	Példa	Magyarul
Formel	Je **ne** sais **pas**.	Nem tudom.
Informel	J'sais pas / Chais pas.	Nemtom. (beszélt nyelvi forma)

d) "On" a "nous" helyett

Az "on" gyakran helyettesíti az "nous"-t:

| Formel | Nous allons au cinéma. | Moziba megyünk. |
| Informel | On va au ciné. | Megyünk moziba. |

e) Passé simple eltűnése

Az **irodalmi múlt idő (passé simple)** gyakorlatilag **kikopott a beszélt nyelvből**.

| Formel (írott nyelv) | Il partit. | Elment. |
| Standard/informel | Il est parti. | Elment. |

f) Cela → ça / Ce sont → c'est

Formel	Cela m'intéresse.	Ez érdekel.
Standard	Ça m'intéresse.	Ez érdekel.
Formel	Ce sont des étudiants.	Ők diákok.
Informel	C'est des étudiants.	Diákok. (c'est többes számban is)

g) Participe passé egyeztetés elhagyása

Standard:
→ **J'ai vu les trois filles. Je les ai vues.**
Informel:
→ **Je les ai vu.** (egyeztetés elhagyva)

h) Des bons → de bons

Helytelen informális változat:
→ **des bons vins** (sokszor így hallod)
Helyes (standard):
→ **de bons vins**

i) Il faut / Il y a → gyakori rövidítések

Formel	Il faut que je parte.	Mennem kell.
Informel	Faut que j'parte.	Mennem kell.
Formel	Il y a un problème.	Van egy probléma.
Informel	Y a un problème.	Van egy probléma.

j) Tu → t' / Toi → té / T'as, T'es, T'fais

| Tu es fou. → T'es fou. | Őrült vagy. |
| Tu as compris? → T'as compris? | Megértetted? |

k) Tárgy előrehozása, különösen múlt időben

| Informel | Les trois filles, je les ai **eues**. | A három lányt megkaptam. |
| Informel | Les trois filles, je les ai **eu**. | egyeztetés gyakran elmarad. |

l) Futur proche a futur simple helyett

A jövő időt gyakran **présent vagy futur proche** helyettesíti:

Formel	Je partirai demain.	Holnap elindulok.
Standard	Je vais partir demain.	Holnap elindulok.
Informel	J'pars demain.	Holnap megyek.

Összefoglalás

A regiszterek közötti különbségek **nemcsak választékosságot jelentenek**, hanem **a társadalmi helyzethez való alkalmazkodást** is. Aki jól ismeri ezeket, az képes **kódváltásra**: azaz a beszélgetőtárs, helyzet és kontextus alapján **stílust váltani**.

Regiszter	Használat	Nyelvtani sajátosságok
Formel	Hivatalos levél, újság, esszé, felszólalás	fordított szórend, teljes szerkezet
Standard	Hétköznapi beszéd, tanórák, filmek, híradó	egyszerű nyelvtan, szabályos szerkezet
Informel	Chat, barátok közt, rap, utcanyelv	összevonások, rövidítések, verlan

40. Temps peu utilisés: subjonctifs passés, passé simple, passé antérieur – Kevésbé használt igeidők: kötőmód múlt idejei, egyszerű múlt, régmúlt

A francia nyelvben több olyan igeidő létezik, amelyet a mai beszélt nyelvben már **szinte egyáltalán nem használnak**, vagy csak **írott, formális regiszterekben** fordulnak elő (például irodalomban, jogi szövegekben). Ezek:

1. **Passé simple**
2. **Passé antérieur**
3. **Subjonctif passé**
4. **Passé surcomposé**

1. Le passé simple (egyszerű múlt idő)

Képzése:
A passé simple egy **egyszerű, ragozott múlt idő**, amelynek nincs segédigéje (ellentétben a passé composé-val). Minden igének saját végződése van:

Igecsoport	Végződések (je/tu/il/nous/vous/ils)	Példa (aimer, finir, prendre)
-er	-ai, -as, -a, -âmes, -âtes, -èrent	j'aimai, il aima
-ir/-re	-is, -is, -it, -îmes, -îtes, -irent	je finis, il finit
Rendhagyó	Egyedi alakok	je fus, je vins, je vis

Használata:

- **Csak írott nyelvben**, főleg irodalomban, történelmi beszámolókban.
- A **passé composé-t** helyettesíti.
- **Narrációs múlt**: gyors egymás utáni események elmesélésére.

Példák:

- *Il entra dans la pièce, regarda autour de lui et s'assit.* – Belépett, körbenézett, és leült.
- *Napoléon mourut en 1821.*– Napóleon 1821-ben halt meg.

2. Le passé antérieur (összetett irodalmi múlt)

Képzése:
Passé simple segédige + participe passé

- avoir/être passé simple alakja + főige participe passé-ja

Példa: finir (avoir-ral)	**aller (être-rel)**
j'eus fini, tu eus fini...	je fus allé, tu fus allé...

Használata:

- **Csak írott nyelvben**, a **plus-que-parfait** irodalmi megfelelője.
- Olyan **cselekvésre utal**, amely **már megtörtént, mielőtt egy másik passé simple ige** kifejeződne.

Példa:

- *Dès qu'il eut terminé son discours, il quitta la salle.*
  → Amint befejezte a beszédét, elhagyta a termet.
  (→ passé antérieur + passé simple)

3. Le subjonctif passé (múlt idő alárendelt mondatokban, kötőmód)

Képzése:
Avoir / être subjonctif présent alakja + participe passé
| avoir: aie, aies, ait, ayons, ayez, aient
| être: sois, sois, soit, soyons, soyez, soient |

Használata:

- Akkor használjuk, ha a főmondatban a **kötőmódot kiváltó kifejezés** van, és a **mellékmondat cselekvése már megtörtént**.
- Csak **írott vagy középfoknál magasabb nyelvi regiszterben** jellemző.

Példák:

- *Je suis content que tu aies réussi.* – Örülök, hogy sikerült (neked).
  (a siker **megelőzi** az örömöt)
- *Bien qu'il ait terminé, il est resté.* – Bár befejezte, maradt.
- *Il est dommage qu'ils ne soient pas venus.* – Kár, hogy nem jöttek el.

4. Le passé surcomposé (túlösszetett múlt)

Képzése:
Avoir/être passé composé + participe passé
→ „Kettős segédige”
| avoir: j’ai eu fini
| être: je suis allé → je suis **été** allé (elméletileg)

Használata:

- **Beszélt nyelvben, ritkán**, főleg **Svájcban, Belgiumban**, vagy **nyelvjárásokban**.
- Akkor, ha a beszélő **kiemeli, hogy valami már teljesen megtörtént**, mielőtt egy másik passé composé esemény történt volna.

Példák:

- *Quand je suis arrivé, il avait déjà eu fini.* – Mikor megérkeztem, ő már **teljesen befejezte**.
- *Elle a eu parlé avant tout le monde.* – Előbb beszélt, mint bárki más.

A passé surcomposé-t **nem minden igével használják természetesen** – főleg azokkal, amelyek **rendszeresen kifejeznek befejezett állapotot vagy folyamatot**.

Összegzés:

Igeidő	Képzése	Használat	Jellemző regiszter
Passé simple	egyedi végződések (egyszerű múlt)	narráció, történelmi események	írott, irodalmi
Passé antérieur	avoir/être passé simple + part. passé	előidejűség passé simple-hez képest	írott, irodalmi
Subjonctif passé	subj. présent + part. passé	kötőmód múltban	formális, írott
Passé surcomposé	avoir/être passé composé + part. passé	plus-que-parfait hangsúlyos változata	tájnyelvi, beszélt nyelvben

Dr. Tóth Alexandra & Gali Kende